

โครงการออกแบบเครื่องประดับสะท้อนวิถีความหลากหลายทางเพศจากมโนคติพระแม่พหูชระ :
กรณีศึกษาชุมชนพหุวัฒนธรรมพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร

โดย
นางสาวรววิกรานต์ คงพุดิคุณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการออกแบบเครื่องประดับ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

โครงการออกแบบเครื่องประดับสะท้อนวิถีความหลากหลายทางเพศ
จากมโนคติพระแม่พหูชระ : กรณีศึกษาชุมชนพหุวัฒนธรรมพาหุรัด
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

โดย
นางสาวรวีกรานต์ คงพุดิคุณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการออกแบบเครื่องประดับ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

JEWELRY DESIGN PROJECT REFLECTING GENDER DIVERSITY FROM
BAHUCHARA MATA'S CONCEPT : A CASE STUDY OF PHAHURAT
MULTICULTURAL COMMUNITY IN BANGKOK PROVINCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Fine Arts JEWELRY DESIGN

Department of Jewelry Design

Silpakorn University

Academic Year 2023

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	โครงการออกแบบเครื่องประดับสะท้อนวิถีความหลากหลายทางเพศจากมนโอคติพระแม่พหุขระ : กรณีศึกษาชุมชน พหุวัฒนธรรมพาทัวร์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
โดย	นางสาวรวิกรานต์ คงพุดิคุณ
สาขาวิชา	การออกแบบเครื่องประดับ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญา มหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิตา คงประดิษฐ์

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

.....คนบตีคณะมัณฑนศิลป์
(อาจารย์ ดร. ธนาทร เจียรกุล)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรณวิภา สุนด์ตา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิตา คงประดิษฐ์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชเนนทร์ มั่นคง)

630420018 : การออกแบบเครื่องประดับ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

คำสำคัญ : พระแม่พหูพระ, สังคมพหุวัฒนธรรมพหุรัด, ความหลากหลายทางเพศ, เครื่องราง, ความเชื่อ, เครื่องประดับ

นางสาว วรวิภานต์ คงพุดิคุณ : โครงการออกแบบเครื่องประดับสะท้อนวิถีความหลากหลายทางเพศจากมโนคติพระแม่พหูพระ : กรณีศึกษาชุมชนพหุวัฒนธรรมพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิดา คงประดิษฐ์

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับที่สะท้อนแนวคิดของ “ความเชื่อที่ไม่จำกัดเพศสภาพ” ก่อให้เกิดการตระหนักถึงความเข้าใจในการสืบทอดของเพศสภาพท่ามกลางความเชื่อและความหลากหลายทางเพศอันสอดคล้องกับสถานการณ์สังคมในปัจจุบัน จากการศึกษา มโนคติพระแม่พหูพระ เทพีแห่งความหลากหลายทางเพศในชุมชนพหุวัฒนธรรมพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับจากต้นทุนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อของชุมชนพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานครที่สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นต้นแบบเชิงพาณิชย์

กระบวนการวิจัยนั้น มีขั้นตอนเริ่มต้นจากการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านสังคมที่มีการรณรงค์ถึงความเท่าเทียมทางเพศ และทางเศรษฐกิจเครื่องรางที่อ้างอิงความเชื่อเป็นที่นิยม โดยมีการพัฒนาเชื่อมโยงแนวคิดการนำความเชื่อเพื่อให้สังคมยอมรับความหลากหลายทางเพศ พื้นที่ทำการวิจัยคือ ชุมชนพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยศึกษารูปแบบความเชื่อในชุมชน และมีมโนคติความเชื่อ พระแม่พหูพระ ผลการศึกษาพบว่ามีความเชื่อจากศาสนาซิกข์, ศาสนาพุทธ, ศาสนาฮินดู, ความเชื่อของจีนและมีมโนคติความเชื่อเกี่ยวกับพระแม่พหูพระ เทพีแห่งความหลากหลายทางเพศ ทุกความเชื่อมีการซ้อนทับอยู่ในชุมชนและสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่มีความขัดแย้ง สะท้อนถึงการยอมรับแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ทั้งนี้ยังค้นพบวัสดุภายในชุมชนในมิติทางความเชื่อ ได้แก่ โลหะทองเหลือง, ผ้า โดยนำองค์ประกอบศิลป์และวัสดุที่ได้พบเจอทั้งหมด มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อออกแบบเป็นเครื่องประดับร่วมสมัยที่สามารถพัฒนาต่อยอดให้เป็นสินค้าเชิงพาณิชย์ในรูปแบบเครื่องประดับที่อ้างอิงความเชื่ออันสอดคล้องกับสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ

630420018 : Major JEWELRY DESIGN

Keyword : Bahuchara Mata's, Multicultural Society, Gender Diversity, Amulet, Belief, Jewelry

MISS Worawikran KONGPUTTIKHUN : Jewelry Design Project Reflecting Gender Diversity from Bahuchara Mata's Concept : A Case Study of Phahurat Multicultural Community in Bangkok Province Thesis advisor : Assistant Professor Winita Kongpradit, Ph.D.

This research project The objectives are 1) to create jewelry that reflects the concept of “belief that Gender is not limited” causing awareness and understanding of the fluidity of gender among beliefs and gender diversity that is consistent with the current social situation. From the study of the concept of Phra Mae Bahujara, the goddess of sexual diversity in the multicultural community of Phahurat. Bangkok Province 2) To create jewelry from the cultural capital of Phahurat community beliefs. Bangkok Province that can be developed further as a commercial model that research process There is a starting step from analyzing the social circumstances in which the campaign for gender equality is taking place. And economically, amulets referring to beliefs are popular. It has been developed to link the concept of bringing beliefs to make society accept gender diversity. The research area is Phahurat community, Bangkok province. By studying the patterns of beliefs in the community and concepts and beliefs about Phra Mae Bahajara. The results of the study found that Beliefs from Sikhism, Buddhism, Hinduism, Chinese beliefs and ideas about Bahujara, the goddess of sexual diversity. All faiths are overlapped within the community and can coexist without conflict. Reflects acceptance of cultural exchange Materials within the community were also found in the religious dimension, including metal, brass, Fabric, using all the artistic elements and materials that have been found. Let's analyze and synthesize to design contemporary jewelry that can be further developed into commercial products in the form of jewelry that references beliefs. which is consistent with the economic situation.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลหลายท่าน ซึ่งไม่อาจนำมากล่าวได้ทั้งหมด การรวบรวมวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ ขอขอบคุณคำปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วินิตา คงประดิษฐ์ ในการผลักดันการแนะแนวทาง อันเป็นประโยชน์ อีกทั้งผลักดันการฝึกและการพัฒนากระบวนการคิด เพื่อให้วิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าออกมาอย่างสมบูรณ์

ขอขอบคุณพ่อแม่ในชุมชนพาทูร์ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างดี ทำให้ทราบถึงมิติความหลากหลายในชุมชน ที่สามารถต่อยอดเป็นองค์ความรู้ได้อีกมากมาย อีกทั้งยังได้ร่วมพิธีกรรมทั้งในศาสนาฮินดูและศาสนาซิกข์ เป็นประสบการณ์อันมีค่าให้แก่ข้าพเจ้าอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณครอบครัว เพื่อน พี่น้อง ของข้าพเจ้าที่ให้การสนับสนุนและกำลังใจ ทำให้ข้าพเจ้าผ่านปัญหาอุปสรรคเสมอมา

วรวิกรานต์ คงพุดิคุณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 แนวคิด ทฤษฎี และสมมติฐานของการศึกษา.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.5 ขั้นตอนการศึกษา.....	4
1.6 วิธีการศึกษา.....	4
1.7 ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย.....	4
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 การรวบรวมข้อมูล.....	6
2.1 ความหมายของสังคมพหุวัฒนธรรม.....	6
2.2 การสำรวจชุมชนพาหุรัด.....	6
2.3 พระแม่พหุชระ.....	19
2.4 ความหลากหลายทางเพศสภาพกับสังคมไทย.....	27
2.5 สำนวนธุรกิจเครื่องรางความเชื่อในประเทศไทย.....	30

2.6 การศึกษางานศิลปกรรมที่ใช้สัญลักษณ์สื่อสารแนวคิด.....	32
2.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 3 แนวทางการออกแบบสร้างสรรค์	42
3.1 การวิเคราะห์และทดลองวัสดุ.....	42
3.2 การสำรวจทัศนธาตุในการออกแบบสร้างสรรค์.....	66
บทที่ 4 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับ.....	73
4.1 กรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน	73
4.2 การนำเสนอแนวทางการออกแบบ.....	74
4.3 การพัฒนาแบบร่าง.....	84
4.4 สรุบบรรยากาศผลงานเครื่องประดับ.....	87
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล	112
รายการอ้างอิง.....	115
ภาคผนวก	119
ภาคผนวก ก การสัมภาษณ์ทางความเชื่อภายในชุมชนพาทูร์ต จังหวัดกรุงเทพมหานคร.....	120
ภาคผนวก ข ภาพบรรยากาศภายในชุมชนพาทูร์ต.....	122
ภาคผนวก ค เอกสารการอบรมจริยธรรมและการประชุมวิชาการ.....	128
ประวัติผู้เขียน	131

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ความหมายของพาหนะ,ท่าทาง และอาวุธที่ถือ.....	21
ตารางที่ 2 สรุปรงานศิลปกรรมที่ใช้สัญลักษณ์สื่อสารแนวคิด	38
ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ด้านมนโคติความเชื่อพระแม่พหูขระ	40
ตารางที่ 4 ตารางการวิเคราะห์วัสดุ.....	44
ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์แปรสภาพสีผ้าสำหรับการทดลองวัสดุผ้า	46
ตารางที่ 6 ผลการทดลอง การทดลองครั้งที่ 1	49
ตารางที่ 7 ผลการทดลองการย้อมสีผ้า.....	52
ตารางที่ 8 ผลการทดลองย้อมสีผ้าแบบไล่เฉดสี	55
ตารางที่ 9 ตารางการทดลองประกอบชิ้นส่วนผ้า.....	62
ตารางที่ 10 ผลการทดลองวิธีการเก็บขอบผ้า	64
ตารางที่ 11 สรุปรการคัดเลือกวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	65
ตารางที่ 12 รูปแบบประติมาณวิทยาพระแม่พหูขระ	66
ตารางที่ 13 รูปแบบเครื่องสักการะ และการบูชาพระแม่พหูขระ.....	68
ตารางที่ 14 รูปแบบอัตลักษณ์ของชุมชนพหุรัต ในมิติทางความเชื่อ.....	69

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ถนนพาหุรัด	6
ภาพที่ 2 ดัดแปลงจากแผนที่เขตพระนคร สำนักการวางผังและพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร	7
ภาพที่ 3 แผนผังสรุปประวัติความเป็นมาของชุมชนพาหุรัด.....	9
ภาพที่ 4 แผนภาพสรุปการขยายตัวของสมาชิกในชุมชนพาหุรัด	9
ภาพที่ 5 ลักษณะการแต่งกาย.....	11
ภาพที่ 6 ลักษณะร้านค้าภายในชุมชนพาหุรัด.....	11
ภาพที่ 7 ลักษณะภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร.....	11
ภาพที่ 8 ร้านอาหารภายในชุมชนพาหุรัด.....	12
ภาพที่ 9 ร้านขายผ้าและอุปกรณ์ตัดเย็บ	12
ภาพที่ 10 ร้านค้าขายเทวรูปของสำหรับสักการะบูชาเทพฮินดู และของนำเข้าจากประเทศอินเดีย..	12
ภาพที่ 11 แผนที่ชุมชนพาหุรัดที่ใช้ในการศึกษา.....	13
ภาพที่ 12 แผนภาพสรุปการสำรวจชุมชนพาหุรัดในมิติความเชื่อ.....	14
ภาพที่ 13 ผ้าคลุมศีรษะศาสนาซิกข์.....	16
ภาพที่ 14 กำไลเหล็กการ่า.....	16
ภาพที่ 15 เปรียบเทียบประติมานวิทยาพระตรีศักดิ์และพระแม่พหูชระ.....	22
ภาพที่ 16 วิหารพระแม่พหูชระ.....	25
ภาพที่ 17 อีชระในวิหารพระแม่พหูชระ.....	26
ภาพที่ 18 บูชาพระแม่พหูชระงานนوراتรี.....	26
ภาพที่ 19 กลุ่มคนหลากหลายทางเพศในวันเกย์ทหาร.....	28
ภาพที่ 20 นักเรียนหลากหลายทางเพศ.....	29
ภาพที่ 21 Bangkok Pride Parade	30

ภาพที่ 22 การค้นหาแฮชแท็กมูเตลูในแพลตฟอร์ม Tiktok	31
ภาพที่ 23 แม่มดแห่ง Hiva Oa โดยศิลปิน ปอล โกแกง	33
ภาพที่ 24 รูปปั้นพระอวโลกิเตศวร.....	34
ภาพที่ 25 ผลงานภาพพิมพ์ของอร ทองไทย	35
ภาพที่ 26 เครื่องประดับที่เสริมสร้างความมั่นใจและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกลุ่มคนข้ามเพศ (กะเทย) 36	
ภาพที่ 27 Giant Twins (Thailand)	36
ภาพที่ 28 แผนภาพสรุปการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ภาพที่ 29 วัสดุจากรูปมโนคติความเชื่อพระแม่พหูขระ	42
ภาพที่ 30 วัสดุจากรูปแบบความเชื่อศาสนาซิกข์	43
ภาพที่ 31 วัสดุจากรูปแบบความเชื่อศาสนาฮินดู	43
ภาพที่ 32 ผ้าหลากชนิดในชุมชนพาทูร์ด.....	43
ภาพที่ 33 วัสดุอุปกรณ์การทดลองครั้งที่ 1.....	47
ภาพที่ 34 การทดลองกีดสีผ้าโดยน้ำยากีดสีผ้า	48
ภาพที่ 35 การทดลองกีดสีผ้าโดยการแช่ลงในไฮเตอร์	48
ภาพที่ 36 การล้างและตากผ้า.....	48
ภาพที่ 37 วัสดุอุปกรณ์การทดลองครั้งที่ 2	50
ภาพที่ 38 การตัดเตรียมผ้าสำหรับย้อม.....	50
ภาพที่ 39 การทดลองย้อมสีผ้า.....	51
ภาพที่ 40 การตากผ้าให้แห้งหลังการย้อม.....	51
ภาพที่ 41 การทดลองย้อมสีผ้าแบบไล่เฉดสี	54
ภาพที่ 42 ขั้นตอนการทดลองย้อมสีผ้าแบบผสมเฉดสี 1	57
ภาพที่ 43 ขั้นตอนการทดลองย้อมสีผ้าแบบผสมเฉดสี 2	57
ภาพที่ 44 ผลการทดลองย้อมสีผ้าแบบผสมเฉดสี 1	58
ภาพที่ 45 ผลการทดลองย้อมสีผ้าแบบผสมเฉดสี 2	58

ภาพที่ 46 วัสดุอุปกรณ์การทดลองครั้งที่ 3	59
ภาพที่ 47 การผสมสีย้อมผ้าการทดลองครั้งที่ 3	59
ภาพที่ 48 ย้อมผ้าการทดลองครั้งที่ 3	60
ภาพที่ 49 ผลการย้อมสีผ้าโดยการขึ้นรูปทรงและย้อมทับ	60
ภาพที่ 50 การทดลองประกอบชิ้นส่วนผ้า.....	61
ภาพที่ 51 การทดลองวิธีการเก็บขอบผ้า 1	63
ภาพที่ 52 การทดลองวิธีการเก็บขอบผ้า 2	63
ภาพที่ 53 แบบร่างประติมานวิทยาพระแม่พหูสุระ 1	70
ภาพที่ 54 แบบร่างประติมานวิทยาพระแม่พหูสุระ 2	70
ภาพที่ 55 แบบร่างประติมานวิทยาพระแม่พหูสุระ 3	71
ภาพที่ 56 แบบร่างประติมานวิทยาพระแม่พหูสุระแบบร่างในโปรแกรม illustrator	71
ภาพที่ 57 แบบร่างรูปแบบอัตลักษณ์ของชุมชนพายุหัด ในมิติทางความเชื่อในโปรแกรม illustrator	72
ภาพที่ 58 กรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	73
ภาพที่ 59 แบบร่างเบื้องต้นผลงานชุดที่ 1	75
ภาพที่ 60 อธิบายที่มาแบบร่างเบื้องต้นผลงานชุดที่ 1	76
ภาพที่ 61 แบบร่างเบื้องต้นผลงานชุดที่ 1 (2).....	77
ภาพที่ 62 แบบร่างเบื้องต้นผลงานชุดที่ 1 (3).....	78
ภาพที่ 63 แบบร่างเบื้องต้นผลงานชุดที่ 1 (4).....	79
ภาพที่ 64 ลวดลายวัดซีกข์ สถาปัตยกรรมของศาสนาซีกข์.....	81
ภาพที่ 65 ลวดลายจากความเชื่อจีน	82
ภาพที่ 66 ลวดลายจากความศาสนาพุทธ	82
ภาพที่ 67 ลวดลายจากความเชื่อฮินดู 1	83
ภาพที่ 68 ลวดลายจากความเชื่อฮินดู 2	83

ภาพที่ 69 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับศิระษะ.....	84
ภาพที่ 70 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับศิระษะกับศิระษะจริง.....	84
ภาพที่ 71 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับแยกชิ้นส่วน 1.....	85
ภาพที่ 72 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับแยกชิ้นส่วน 2.....	85
ภาพที่ 73 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับแยกชิ้นส่วน 3.....	85
ภาพที่ 74 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับแยกชิ้นส่วน 4.....	85
ภาพที่ 75 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับแยกชิ้นส่วน 5.....	86
ภาพที่ 76 การทดลองจัดองค์ประกอบมาลัยฮินดู.....	86
ภาพที่ 77 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับภาพรวมและประกอบชิ้นงานตัวอย่าง.....	86
ภาพที่ 78 แบบร่างผลงานชุดที่ 1 : การรวมอยู่ของความเชื่อ.....	87
ภาพที่ 79 แบบร่างผลงานชุดที่ 1: การรวมอยู่ของความเชื่อ (ด้านหลัง).....	88
ภาพที่ 80 แบบร่างเครื่องประดับศิระษะ.....	89
ภาพที่ 81 แบบร่างเครื่องประดับหู.....	89
ภาพที่ 82 แบบร่างเครื่องประดับเข็มกลัด.....	90
ภาพที่ 83 แบบร่างเครื่องประดับไหล่.....	90
ภาพที่ 84 แบบร่างเครื่องประดับพวงมาลัย.....	91
ภาพที่ 85 แบบร่างเครื่องประดับเข็มกลัด (เชิงพาณิชย์).....	92
ภาพที่ 86 แบบร่างเครื่องประดับสร้อย (เชิงพาณิชย์).....	93
ภาพที่ 87 การขึ้นรูปทรงเครื่องประดับศิระษะ จากการพันผ้าแบบซิกซ์.....	94
ภาพที่ 88 การประกอบชิ้นส่วนลวดลายสถาปัตยกรรมวัดซิกซ์.....	94
ภาพที่ 89 การขึ้นรูปม้งกรและปรีน Rp.....	95
ภาพที่ 90 การประกอบชิ้นส่วนเครื่องประดับไหล่.....	95
ภาพที่ 91 การประกอบชิ้นส่วนหู.....	95
ภาพที่ 92 การย้อมผ้าเพื่อใช้เป็นชิ้นส่วนประกอบพวงมาลัยดอกไม้.....	96

ภาพที่ 93 การรีดผ้าที่แช่ด้วยน้ำยาอบผ้าขณะผ้ากำลังหมาด.....	96
ภาพที่ 94 การตัดผ้าเพื่อประกอบพวงมาลัย	96
ภาพที่ 95 การเก็บขอบผ้าไม่ให้ลู่ด้วยน้ำยาเก็บขอบผ้า.....	97
ภาพที่ 96 เย็บประกอบผ้าแบบไล่เฉดสี.....	97
ภาพที่ 97 การเรียงสีพวงมาลัยจากผ้า.....	97
ภาพที่ 98 ชิ้นส่วนโลหะประกอบพวงมาลัย.....	98
ภาพที่ 99 การประกอบพวงมาลัย.....	98
ภาพที่ 100 การขึ้นรูปและปรีน Rp.....	98
ภาพที่ 101 การประกอบชิ้นส่วนเข็มกลัด	99
ภาพที่ 102 การขึ้นรูปชิ้นงานเชิงพาณิชย์และปรีน Rp.....	99
ภาพที่ 103 ชิ้นส่วนงานโลหะเชิงพาณิชย์ 1	99
ภาพที่ 104 ชิ้นส่วนงานโลหะเชิงพาณิชย์ 2	100
ภาพที่ 105 ชิ้นส่วนจากเศษผ้าในชุมชนและฝ้าย้อม	100
ภาพที่ 106 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (1)	101
ภาพที่ 107 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (2)	101
ภาพที่ 108 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (3)	102
ภาพที่ 109 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (4)	102
ภาพที่ 110 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (5)	103
ภาพที่ 111 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (1)	104
ภาพที่ 112 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (2)	105
ภาพที่ 113 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (3)	106
ภาพที่ 114 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (4)	107
ภาพที่ 115 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (1)	108
ภาพที่ 116 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (2)	108

ภาพที่ 117	ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (3)	109
ภาพที่ 118	ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (4)	109
ภาพที่ 119	การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (1)	110
ภาพที่ 120	การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (2)	111
ภาพที่ 121	การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (3)	111
ภาพที่ 122	ผ้าการทดลองวัสดุจากผ้าหลากชนิด	113
ภาพที่ 123	การใช้เศษผ้าในชุมชนร่วมกับผ้าจากการย้อมผ้า	113
ภาพที่ 124	ต้นกะเพราตัวแทนอวตารของพระแม่ลักษมี	114
ภาพที่ 125	การทำพิธีสวดมนต์ของพราหมณ์ไหว้พระหนุมาน	123
ภาพที่ 126	การเข้าร่วมการทำพิธีสวดมนต์ของผู้วิจัยไหว้พระหนุมาน	123
ภาพที่ 127	การพันผ้าที่ศีรษะก่อนเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาซิกข์โดยผู้ดูแลวัดซิกข์	124
ภาพที่ 128	การสาธิตกิจกรรมทางศาสนาซิกข์การเคารพพระศาสดา	124
ภาพที่ 129	ผู้วิจัยและการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวัดซิกข์	125
ภาพที่ 130	ผู้วิจัยและผู้ดูแลวัดซิกข์	125
ภาพที่ 131	พวงมาลัยหลากสีในชุมชนพาทูร์ด	126
ภาพที่ 132	พวงมาลัยและภาพเทพฮินดู	126
ภาพที่ 133	การบูชาพระศิวลึงค์และปลุกต้นกะเพราบูชาพระนารายณ์	127
ภาพที่ 134	การเจรจาทางการค้า ณ ร้านโอมอุมมาเทวีศิวประทานพร โดยผู้นำถือนินดูและซิกข์	127
ภาพที่ 135	ประกาศณียบัตรการอบรมจริยธรรม	129
ภาพที่ 136	เกียรติบัตรการประชุมวิชาการ	129
ภาพที่ 137	การตอบรับการประชุมวิชาการ	130

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมพหุวัฒนธรรม คือการมีที่มาของวัฒนธรรมมากกว่าหนึ่ง ไม่มีต้นแบบเพียงสิ่งเดียวเป็นสังคมที่มีความแตกต่างและรวมความหลากหลายเอาไว้ ทั้งในรูปแบบชาติพันธุ์ กลุ่มบุคคลรวมไปถึงศาสนา เช่นเดียวกับชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นที่รู้จักในเรื่องของการเป็นศูนย์กลางของการค้าขายสินค้าที่สำคัญ และเป็นชุมชนที่มีการทับซ้อนกันของวัฒนธรรมที่หลากหลายมาตั้งแต่อดีต ดังจะเห็นได้จากลักษณะการเป็นอยู่ วิถีชีวิตของผู้คน การแต่งกาย รวมถึงรูปแบบการประดับภายในร้านค้าที่มีการนำสัญลักษณ์ของความเชื่อเช่น จีวาทะของฮินดูวางคู่กับพระพุทธรูปหรือรูปเคารพของศาสนาซิกข์ และรูปแบบอื่น ๆ ที่ปะปนกันอยู่ สะท้อนถึงการยอมรับถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในมิติทางความเชื่อ ที่ผู้คนสามารถเลือกเคารพมากกว่าหนึ่งสิ่งอันแตกต่างจากความเชื่อในวิถีเดิมของชาติพันธุ์ตน ท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรมแห่งนี้ ยังมีความเชื่อของกลุ่มคนที่มีความสั่นไหวและมีความหลากหลายทางเพศแต่ไม่ได้เป็นที่กล่าวถึงมากนัก อาจเพราะขัดกับบรรทัดฐานบางประการอันเป็นค่านิยมเดิม ดังเช่น ความเชื่อพุทธนิกายเถรวาทมีมุมมองวิถีของความหลากหลายทางเพศ โดยอธิบายว่าเป็นกรรมเก่าตั้งแต่ชาติปางก่อนหรือเป็นผู้ที่ขาดความสามารถในการควบคุมความต้องการทางเพศ ทั้งนี้รวมถึงความเป็นอนุรักษ์นิยมของศาสนาอิสลามไม่เห็นด้วยกับความหลากหลายทางเพศจึงส่งผลให้ยังมีการจำกัดเรื่องของเพศสภาพกับการแสดงออกทางความเชื่ออื่นที่นอกเหนือไปจากความเชื่อเดิมของครอบครัว

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางความหลากหลายของชาติพันธุ์ในชุมชนพหุวัฒนธรรมนี้ พบว่ามีมโนคติพระแม่พหูชระ ซึ่งเป็นที่นับถือของสังคมความหลากหลายทางเพศ หรือที่รู้จักกันว่า LGBTQ+ ในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากงานชบวนแห่ประจำปี “นพวราตรี” ของวัดพระศรีอุมาเทวี สีสลมมีการแห่รูปเคารพของพระแม่พหูชระ เจ้าแม่กาลี อันเป็นปางหนึ่งของพระแม่อุมาเทวี ดังเดิมนั้นเป็นหนึ่งในเทพประจำท้องถิ่น ซึ่งต่อมา ถูกนำมารวมกับนิกายศกติ (นับถือเทวดา) ในศาสนาฮินดูและถือว่าเป็นภาคหนึ่งของพระแม่อุมาเทวี ชายาพระศิวะ ลักษณะทางประติมานวิทยามีลักษณะคล้ายกับเทวีในนิกายศกติทั่วไปคือมี 4-8 กร ในพระหัตถ์ถือตรีศูล ดาบ ศาสตราอาวุธอื่นๆ คัมภีร์ ดอกบัว และจะมีพระหัตถ์ทำท่าประทานพรทรงบนพาหนะไก่อตัวผู้ อันเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ มีคติความเชื่อในเรื่องของการประทานพรให้กับเพศหญิงและชายที่มีบุตรยาก ซึ่งเทวนิยมฮินดูก็เป็นศาสนาพราหมณ์ที่ปรับตัวเพื่อความหลากหลายตามเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และชุมชน สอดคล้องกับการผูกเรื่องให้เทวีท้องถิ่นอย่างพระแม่พหูชระ สัมพันธ์กับนิกายศกติ สัมพันธ์กับพระแม่อุมาในความเชื่อกระแสหลักว่า พระแม่พหูชระเกิดมาจากน้ำตาของพระแม่อุมาที่ร้องไห้เพราะความสงสาร

ชีวิต อีจรา (เพศที่ 3) ที่เป็นชายขอบและเป็นคนนอกวรรณะของสังคมฮินดู ถูกกีดกันผลักไสไล่ส่งออกจากสังคม จึงต้องกราบไหว้บูชาเทวีที่มาจากหญิงวรรณะสูงเพื่อให้มีตัวตนขึ้น ดังนั้นพระแม่พหุพระจึงทรงเป็นมารดาผู้โอบอุ้มคุ้มครองผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศให้รู้สึกถึงความอบอุ่นปลอดภัย ซึ่งในสังคมไทยปัจจุบัน พบว่าการนับถือมนคติ พระแม่พหุพระของสังคมหลากหลายทางเพศ จะทำให้สถานะของบุคคลนั้นเป็นที่ยกย่อง นำเชื่อถือนำไปสู่ความมั่งคั่งร่ำรวยในอนาคต

ขณะที่สถานการณ์ด้านสังคมของประเทศไทยซึ่งประกอบไปด้วยผู้คนไม่ว่าจะเป็นเพศตามสรีระ ที่ปรากฏตั้งแต่กำเนิด ซึ่งสังคมเรียกบุคคลที่มีลักษณะปกติว่า “ชายจริง-หญิงแท้” แต่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งในสังคมเริ่มมีการแสดงออกของ “กลุ่มหลากหลายทางเพศ” หรือ LGBTQ+ มากขึ้นจากอดีต อย่างไรก็ตามด้วยเหตุของความแตกต่างนี้ อาจจะไม่เกิดการยอมรับจากผู้คนบางกลุ่มจึงทำให้เกิดนโยบายการส่งเสริมความเสมอภาคและขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 อันว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองและป้องกันสิทธิให้กับผู้ถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ และส่งเสริมความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง รวมถึงกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ นับว่าเป็นเครื่องมือทางกฎหมายชิ้นแรกๆ ของประเทศไทยที่มีการปกป้องคุ้มครองผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ

ส่วนด้านเศรษฐกิจจากงานวิจัย “Marketing in the Uncertain World” ที่ได้เผยแพร่ข้อมูลผ่าน Live สัมมนาการตลาดของคนอยู่เป็นเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ 2564 .ในแพลตฟอร์ม Facebook โดยนักศึกษาปริญญาโท สาขาการตลาด วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าคนไทยกว่า 52 ล้านคนในปัจจุบันมีความเชื่อเรื่องโชคลาง ทั้งการพยากรณ์ โหราศาสตร์ ดูลายมือ ไพ่ ยิปซี การบูชาพระเครื่องวัตถุมงคล ใส่เสื้อผ้าสีมงคล แสงสว่างตัวเลขมงคล และเรื่องเหนือธรรมชาติ เกิดเป็นเทรนด์ธุรกิจในปัจจุบันที่เรียกว่า “สายมู” ได้รับความนิยมแม้ว่าสภาพเศรษฐกิจจะดีหรือแย่ ยังคงมีกระแสที่ขึ้นเรื่อย ๆ

ผู้วิจัยเล็งเห็นความเชื่อมโยงของสถานการณ์สังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีแนวทางส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ พร้อมกับธุรกิจที่อ้างอิงความเชื่อต่าง ๆ ยังเป็นที่นิยมบูชาเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งและเยียวยาจิตใจ อาจส่งผลให้เกิดแนวโน้มที่จะอ้างอิงความเชื่อ เพื่อให้ผู้คนยอมรับและเข้าใจความหลากหลายทางเพศมากขึ้น โดยมีแนวคิดสอดคล้องกับมนคติพระแม่พหุพระ ที่พบในชุมชน พาหุรัต จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม นำเสนอผ่านการสร้างสรรค์ชุดผลงานเครื่องประดับเพื่อใช้เป็นเครื่องเตือนใจของ “ความเชื่อที่ไม่จำกัดเพศสภาพ” สะท้อนถึงความสำคัญของ ทุกเพศสภาพเนื่องด้วยทุกคนล้วนก็เป็นมนุษย์ อันสามารถเปลี่ยนแปลงสลับไหลไปตามทางเลือก ที่เกิดจากรูปแบบศรัทธาใหม่ ๆ ในอนาคต ท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม ชุมชนพาหุรัต จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาแนวคิดของ “ความเชื่อที่ไม่จำกัดเพศสภาพ” จากการศึกษาโมโนคติพระแม่พหูขระ เทพีแห่งความหลากหลายทางเพศจากความเชื่อในชุมชนพหุวัฒนธรรมพหุรัต จังหวัด กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับจากต้นทุนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อของชุมชน พหุรัต จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นต้นแบบเชิงพาณิชย์

1.3 แนวคิด ทฤษฎี และสมมติฐานของการศึกษา

สมมติฐาน การวิเคราะห์ประเด็นสำคัญด้านสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ทำให้เกิด แนวความคิดเชื่อมโยงกับมโนคติพระแม่พหูขระในด้านการส่งเสริมถึงความเข้าใจและยอมรับ ความหลากหลายทั้งทางเพศสภาพและทางเพศวิถี ซึ่งเครื่องประดับเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทใน สังคมมาตั้งแต่อดีต ดังนั้นการค้นหาวิธีการที่จะทำให้สังคมเกิดการเข้าใจวิถีความหลากหลาย ผ่านศิลปะการสร้างสรรค์

แนวทางแก้ไขปัญหา จากประเด็นสำคัญด้านสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ธุรกิจที่อ้างอิง จากความเชื่อยังคงเป็นที่นิยม ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษามโนคติพระแม่พหูขระในสังคมพหุวัฒนธรรม พหุรัต จังหวัดกรุงเทพมหานคร นำมาสร้างสรรค์ในรูปแบบผลงานเครื่องประดับ สามารถพัฒนาให้ เป็นผลงาน เชิงพาณิชย์ที่เข้าถึงบุคคลหลากหลายรูปแบบ เนื่องจากเครื่องประดับมีความสำคัญใน ฐานะของสัญลักษณ์ที่แสดงถึงฐานะในสังคมและความพึงพอใจของผู้ใช้งาน จึงมีความสำคัญในการใช้ เป็นทางเลือกในการสื่อสารแนวคิดเนื้อหาสาระของความเชื่อที่ไม่จำกัดเพศสภาพ สวมใส่บนร่างกาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและยอมรับ

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา

1. ศึกษาสถานการณ์ด้านสังคมไทยในปัจจุบันเรื่องความสำคัญของความเท่าเทียมทางเพศ
2. ศึกษาด้านเศรษฐกิจศึกษาธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเครื่องรางความเชื่อ
3. สำนวณภาคสนาม ศึกษาประวัติความเป็นมา ความสำคัญ ความเชื่อของชุมชน พหุวัฒนธรรมพหุรัตและมโนคติของพระแม่พหูขระ
4. สำนวณและวิเคราะห์วิถีความสิ้นไหลของเพศในชุมชนพหุรัตที่สืบเนื่องมาจาก ความหลากหลายทางเพศในปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัยด้านการออกแบบ

1. ค้นหาอัตลักษณ์ของสังคมพหุวัฒนธรรมชุมชนพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในมิติของความเชื่อ
2. ค้นหาองค์ประกอบศิลป์ผ่านมโนคติความเชื่อและลักษณะทางกายภาพของพระแม่พหูชระ
3. ศึกษาและวิเคราะห์ด้านทิศทางการออกแบบ

1.5 ขั้นตอนการศึกษา

1. เก็บข้อมูล สัมภาษณ์ภาคสนาม ศึกษาประวัติความเป็นมา ความสำคัญ ความเชื่อของชุมชนพหุวัฒนธรรมพหุรัดและมโนคติของพระแม่พหูชระ
2. สัมภาษณ์และวิเคราะห์วิถีความสั่นไหวของเพศในชุมชนพหุรัดที่สืบเนื่องมาจากความหลากหลายทางเพศในปัจจุบัน
3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อค้นหาทัศนธาตุในการออกแบบ
4. สัมภาษณ์วัสดุและทดลองเทคนิคการสร้างสรรค์ ร่างแบบและขึ้นตัวอย่างชิ้นงาน
5. ออกแบบ พัฒนา ผลิตต้นแบบเครื่องประดับ

1.6 วิธีการศึกษา

1. รวบรวมข้อมูล ใช้เทคนิคการค้นหาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารของราชการและองค์กรเอกชน หนังสือ งานค้นคว้าวิจัย บทความวิชาการ สื่อออนไลน์ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. รวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง มีการจดบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลละเอียดตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้ได้มากที่สุด
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทำการศึกษา

1.7 ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง โครงการออกแบบเครื่องประดับสะท้อนวิถีความหลากหลายทางเพศจากมโนคติพระแม่พหูชระกรณีศึกษาชุมชนพหุวัฒนธรรมพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร : มีกรอบการดำเนินงานวิจัย เพื่อให้บรรลุผลการศึกษานั้นจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจ โดยกำหนดแนวทางการศึกษามีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านสังคม

สร้างสรรค์งานเครื่องประดับเพื่อให้สังคมเกิดการเข้าใจและยอมรับวิถีทางเลือกใหม่ของความเชื่อที่มีต่อความหลากหลายทางเพศ จากมโนคติความเชื่อพระแม่พหุชระ และการรวมอยู่ของความหลากหลายในสังคม

ด้านเศรษฐกิจ

นำเสนอต้นแบบสร้างสรรค์เครื่องราง-เครื่องประดับ เพื่อที่จะสามารถนำไปต่อยอดทางธุรกิจ เนื่องจากผู้คนมีความนิยมสินค้าที่อ้างอิงความเชื่อตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

บทที่ 2

การรวบรวมข้อมูล

2.1 ความหมายของสังคัมพวัณนธรรม

สังคัมพวัณนธรรมคือการมีวัณนธรรมมากกว่าหนึ่งสิ่ง ไม่มีต้นแบบเพียงอย่างเดียว เป็นสังคัมที่มีความแตกต่างและรวมความหลากหลายเอาไว้ ทั้งในรูปแบบชาติพันธุ์ กลุ่มบุคคล รวมไปถึง ศาสนา และรูปแบบอื่นๆ อีกมากมาย¹ เช่นเดียวกับชุมชนพาหุรัดเป็นที่รู้จักในเรื่องของการเป็น ศูนย์กลางของการค้าขายสินค้าที่สำคัญ และเป็นชุมชนที่มีการทับซ้อนกันของวัณนธรรมที่หลากหลาย มาตั้งแต่อดีต ดังจะเห็นได้จากลักษณะการเป็นอยู่ วิถีชีวิตของผู้คน การแต่งกาย รวมถึงรูปแบบการ ประดับภายในร้านค้าที่มีการนำสัญลักษณ์ของความเชื่อเช่น จัตุวงเทพของฮินดูวางคู่กับพระพุทธรูป หรือรูปเคารพของศาสนาซิกข์ และรูปแบบอื่น ๆ ที่ปะปนกันอยู่ สะท้อนถึงการยอมรับถึง ความหลากหลายทางชาติพันธุ์และแลกเปลี่ยนวัณนธรรมในมิติทางความเชื่อ ที่ผู้คนสามารถเลือก เคารพมากกว่าหนึ่งสิ่งอันแตกต่างจากความเชื่อในวิถีเดิมของชาติพันธุ์ตน

2.2 การสำรวจชุมชนพาหุรัด

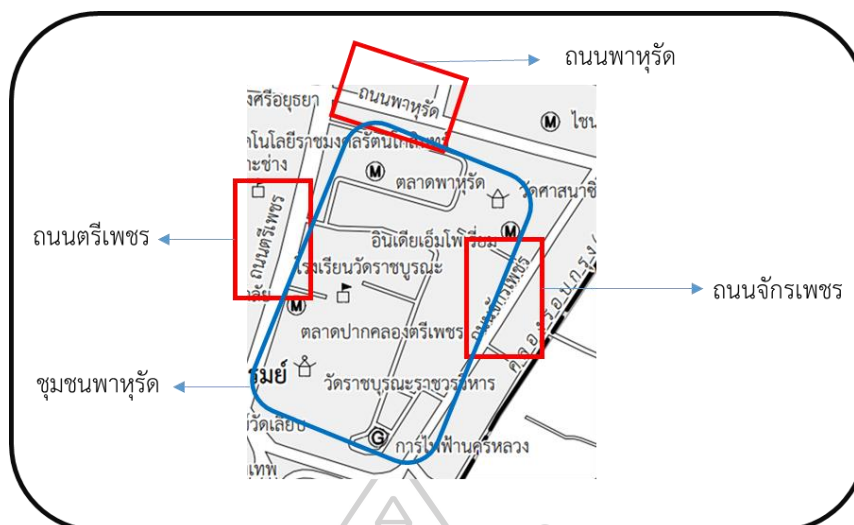
2.2.1 สภาพแวดล้อมที่ตั้งชุมชน

ภาพที่ 1 ถนนพาหุรัด

ที่มา : <https://becommon.co/world/phahurat-covid-19/>

¹ มุลินธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์. (2559.). แนวคิดเรื่องพหุนิยมเบื้องต้น. สืบค้น 8 กรกฎาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=443>

ภาพที่ 2 ดัดแปลงจากแผนที่เขตพระนคร สำนักงานวางผังและพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร

ชุมชนพารุ้ด เป็นชุมชนที่อยู่ในเขตพระนครบริเวณชุมชนอยู่ตรงกลางระหว่างถนนตรีเพชร ถนนจักรเพชร และติดกับถนนพารุ้ด

2.2.2 ประวัติความเป็นมาโดยสังเขป

พารุ้ดเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นมาในสมัยสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) โดยมีข้อมูลที่มาของชุมชนเริ่มต้นตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี-สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ดังนี้

1. สมัยกรุงธนบุรี พระเจ้าตากสินมหาราช

ในสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช มีชาวญวนอพยพมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี และได้รับพระราชทานที่นอกฝั่งพระนครทางตะวันออกด้านริมแม่น้ำวัดโพธิ์ ให้เป็นที่อยู่อาศัยชาวเวียดนามกลุ่มนี้ได้แก่ ่องเชียงซุน พระอนุชาภักษัตริย์เมืองเว้และบริวาร ซึ่งลี้ภัยทางการเมืองจากกบฏ ไตเซินใน พ.ศ. 2319 มาจากเมืองบันทายมาศหรือฮาเตียน หลักฐานระบุว่าต่อมาองเชียงซุนต้องพระราชอาญาประหารชีวิตพร้อมกับบริวารเพราะคิดหนีกลับเวียดนาม จำนวนชาวเวียดนามที่ถูกประหารชีวิตที่องเชียงซุนระบุไว้ว่ามี 54 คน ที่เหลือนั้นไม่ปรากฏจำนวน²

² หอจดหมายเหตุ.(2558.).ประวัติศาสตร์การอพยพของชาวเวียดนาม. สืบค้น 8 กรกฎาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://catholichaab.com/main/index.php/2015-09-22-02-53-59/2015-09-30-02-35-12/527-2015-10-19-04-34-47>

2. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่ 1)

ในสมัยรัชกาลที่ 1 ริมแม่น้ำวัดโพธิ์ไปจนถึงป้อมบางกอกเดิม ซึ่งเป็นที่อยู่ของชาวญวน ในสมัยกรุงธนบุรี ทรงพระราชกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชาวญวนย้ายไปตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนบริเวณ ตำบลบ้านหม้อและพาทูร์ด แล้วใช้ที่ดินแปลงนั้นสร้างวังท่าเตียนในเวลาต่อมา³

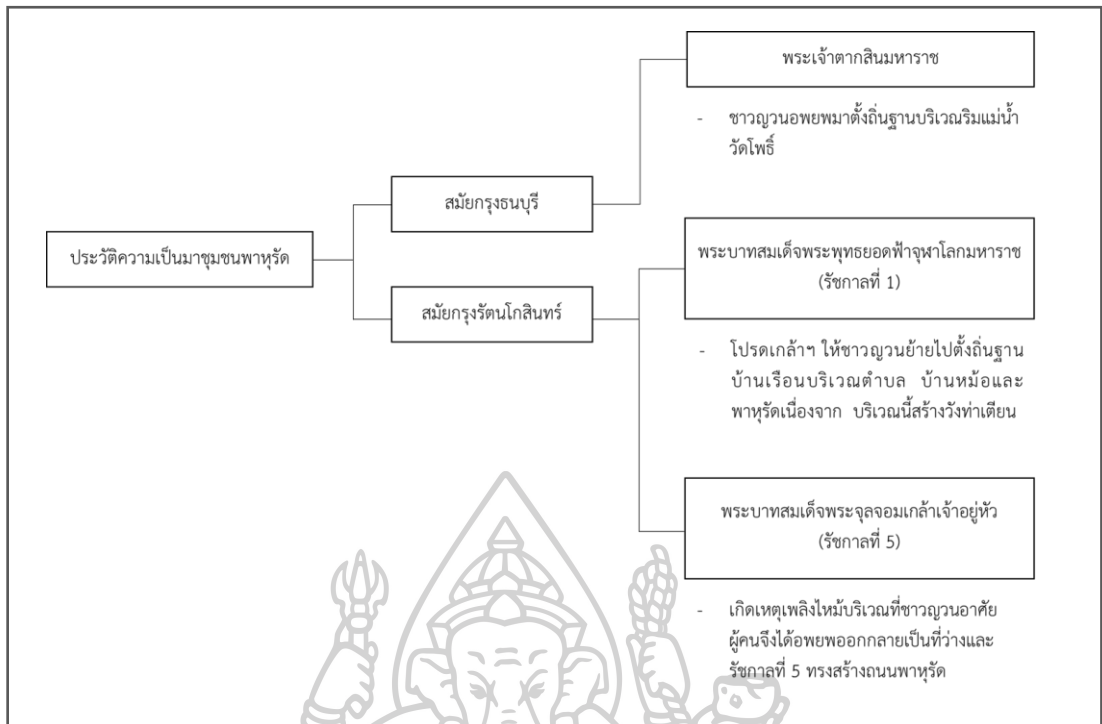
3. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5)

ในสมัยรัชกาลที่ 5 เกิดเหตุเพลิงไหม้ขึ้นในบริเวณที่มีชาวญวนอาศัยอยู่บริเวณบ้านหม้อตั้งแต่ ในรัชกาลที่ 1 ทำให้ชาวญวนอพยพออกไปตั้งถิ่นฐาน บริเวณพื้นที่ว่าง พระองค์จึงโปรดเกล้าฯ ให้ สร้างถนนพาทูร์ดขึ้น โดยคำว่า “พาทูร์ด” มาจากพระนามสมเด็จพระลูกยาเธอเจ้าฟ้าหญิงพาทูร์ดมณีนมัย (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าพาทูร์ดมณีนมัย ประไพพรรณพิจิตร นริศราชกุมารี กรมพระเทพ นารีรัตน์) พระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประสูติแต่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี ซึ่งสิ้นพระชนม์เมื่อพระชันษาเพียง 10 ปี พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงนำทรัพย์ส่วนพระองค์ส่วนหนึ่งของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพาทูร์ดมณีนมัย มาสร้างถนน เพื่ออุทิศส่วนพระราชกุศลพระราชทาน และโปรดราชทานนามถนนเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่สมเด็จพระเจ้า ลูกยาเธอพระองค์นี้ว่า “ถนนพาทูร์ด”⁴

จากข้อมูลข้างต้นประวัติความเป็นมาก่อนที่จะเกิดถนนพาทูร์ดมีเหตุการณ์การเริ่มต้นตั้งแต่ สมัยกรุงธนบุรี ต่อเนื่องมาถึงกรุงรัตนโกสินทร์มีเหตุการณ์สำคัญที่กล่าวถึงคือในรัชกาลที่ 1 ใช้พื้นที่ บริเวณถนนพาทูร์ดเพื่อสร้างวังท่าเตียน ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 กลายเป็นบริเวณพื้นที่ว่างจากเหตุ เพลิงไหม้ จึงมีการสร้างถนนพาทูร์ดขึ้น การสรุปประวัติความเป็นมาของชุมชนพาทูร์ด จังหวัด กรุงเทพมหานคร ดังภาพที่ 3

³ กรมศิลปากร กองจดหมายเหตุ, “จดหมายเหตุ การอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์,” กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2525. หน้า 39

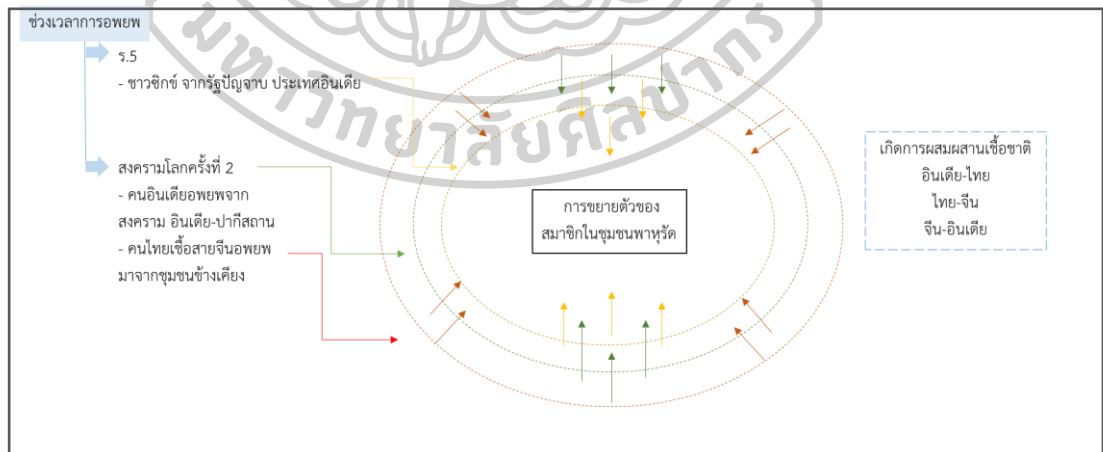
⁴ ทราญทอง ทองเกษม. (2548).การศึกษาพัฒนาการของชุมชนการค้าของชาวต่างชาติในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาชุมชนสำเพ็งและชุมชนพาทูร์ด (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปบัณฑิต).กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศิลปากร, จาก <http://www.sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/2483?attempt=2&>

ภาพที่ 3 แผนผังสรุปประวัติความเป็นมาของชุมชนพหุรัด

2.2.3 ความหลากหลายทางเชื้อชาติในชุมชนพหุรัด

แต่ละเชื้อชาติในชุมชนพหุรัดมีการอาศัยอยู่ปะปนกัน โดยแต่ละเชื้อชาติยังคงยึดถือวัฒนธรรมของตนเองไว้ ดังจะเห็นตัวอย่างได้จากบ้านเรือนของชาวจีนและชาวอินเดียที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกัน มักมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน โดยศึกษาจากกายภาพในชุมชนดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4 แผนผังสรุปการขยายตัวของสมาชิกในชุมชนพหุรัด

เมื่อปี พ.ศ. 2454 ชาวซิกข์หลายครอบครัวได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในกรุงเทพมหานคร ในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) โดยพ่อค้าชาวซิกข์ ได้เข้ามาค้าขาย และพำนักอาศัยในพระบรมโพธิสมภาร ได้รับความอบอุ่นมีความเป็นปกติสุข จึงได้ชักชวนพรรคพวกเข้ามาค้าขายขึ้นเรื่อย ๆ และสังคมชาวซิกข์มีความเจริญขึ้นตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันศาสนาซิกข์ก็ได้เข้ามาพร้อมกับชาวไทยซิกข์ แต่เดิมชาวซิกข์เหล่านี้ยังไม่มีสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาจึงได้ขอเช่าสถานที่บริเวณพาหุรัดเพื่อก่อสร้างศาสนสถานใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา มาจนถึงปัจจุบัน⁵ ต่อมาในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นช่วงเวลาของการแบ่งแยกดินแดนอินเดีย-ปากีสถาน ค.ศ.1974 ได้มีคนอินเดียจำนวนมากที่ต้องการหาทางรอดในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ด้วยการอพยพครอบครัวย้ายถิ่นฐานเข้าไปอยู่ตามประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทยนำมาซึ่งอาชีพที่คึกคักคนตาคนไทยกันเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นแขกชายฉกรรจ์ แขกชายมั่ง แขกชายโรตี แขกเผ่ายาม ซึ่งคนอินเดียกลุ่มนี้มักจะเป็นกลุ่มที่มาจากทางฝั่งอุดรประเทศ (Uttara Pradesh) ส่วนถ้าเป็นแขกชาวอินเดียที่พอจะมีการศึกษาสูงหน่อย ก็นิยมทำธุรกิจขายผ้า⁶

ในปี พ.ศ. 2488 ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝ่ายสัมพันธมิตรได้ทิ้งระเบิดบริเวณโรงไฟฟ้าใกล้วัดราชบูรณะวรวิหาร บ้านเรือนในชุมชนเสียหาย ทำให้มีผู้คนจำนวนมากอพยพไปอยู่ที่อื่นทางรัฐบาลจึงสร้างตลาดให้เอกชนเช่าเพื่อค้าขายและอยู่อาศัย หลังจากนั้นได้มีชาวจีนจำนวนหนึ่งขยับเข้ามาจากชุมชนใกล้เคียงคือ ชุมชนสำเพ็งและชุมชนสะพานหัน ได้มาจับจองพื้นที่ในตลาดพาหุรัดตั้งแต่นั้นมา

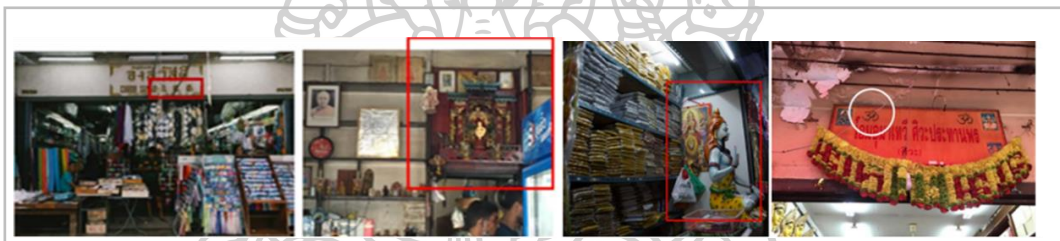
ในปัจจุบันจากการสังเกตบรรยากาศผู้คนและร้านค้าภายในชุมชน มีผู้คนมากหน้าหลายตา ทั้งคนไทย คนอินเดีย ปะปนกันสังเกตได้จากรูปร่างหน้าตา รวมไปถึงการแต่งกายที่แตกต่าง นอกจากนั้นคนอินเดียยังมีทั้งที่นับถือศาสนาต่างกัน ถ้านับถือฮินดูจะมีการเจิมหน้าผาก หรือแต่งกายชุดลาลองเหมือนคนไทยแต่หน้าตาต่างจากคนไทย ถ้าเป็นคนอินเดียที่นับถือศาสนาซิกข์ผู้ชายจะมีผ้าคลุมศีรษะ และสวมกำไลเหล็กที่ข้อมือ ผู้หญิงอินเดียบ้างก็สวมใส่紗สำหรับภายในชุมชน และในด้านภาษาผู้ที่อพยพมาจากอินเดียดั้งเดิม มีการสืบทอดการพูดภาษาฮินดี อีกทั้งสามารถสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษากลางได้อีกด้วย ในส่วนของผู้คนที่อพยพมาจากชุมชนข้างเคียงสืบทอดภาษาจีน ดังที่ปรากฏในรูปแบบของป้ายร้านค้า บรรยากาศภายในชุมชนพาหุรัด ด้านการแต่งกาย ลักษณะร้านค้า และภาษา ดังตัวอย่างภาพที่ 5-10

⁵ นักรบ นาคสุวรรณ. (2560). อัตลักษณ์ชาวไทยซิกข์ การแสดงตัวตนในสังคม ., 11, 378

⁶ พัทธิกา ลิปะพัลลภ/ (2564)./ ชีวิตของชาวอินเดียพลัดถิ่นเพราะสงครามอินเดีย-ปากีสถานจากครอบครัวแขกชายผ้าพาหุรัด/ สืบค้น 8 กรกฎาคม 2565, จาก <https://readthecloud.co/sutham-sachaphimukh/>

ภาพที่ 5 ลักษณะการแต่งกาย

ภาพที่ 6 ลักษณะร้านค้าภายในชุมชนพหุรัด

ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

การประดับของร้านค้า มีความแตกต่างกันสังเกตได้จากสัญลักษณ์ที่มาจากความเชื่อดั้งเดิม เช่นชาวอินเดีย นับถือศาสนาฮินดู ปรากฏรูปแบบพวงมาลัยไหว้เทพและสัญลักษณ์ของเทพในศาสนาฮินดู ในส่วนของชาวจีน มีการนับถือเทพท้องถิ่นปรากฏมาในรูปแบบตุ๊กต้อี๊ยะ หรือศาลเจ้าเงินขนาดเล็ก

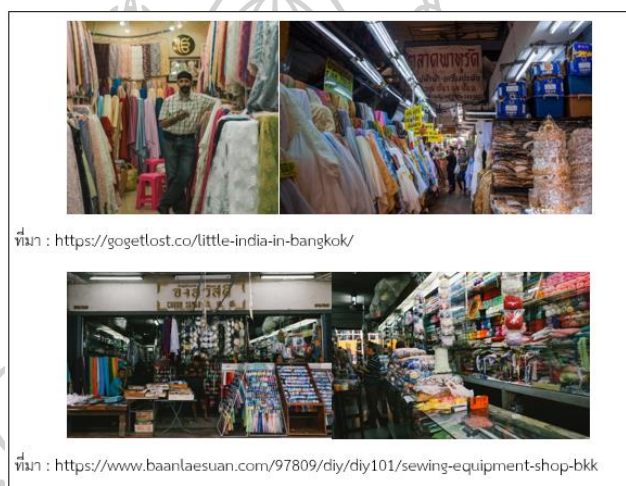
ภาพที่ 7 ลักษณะภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

ที่มา : <https://static.bkkmenu.com/files//2018/06LittleIndiaInstax-49-1005x.670jpg>

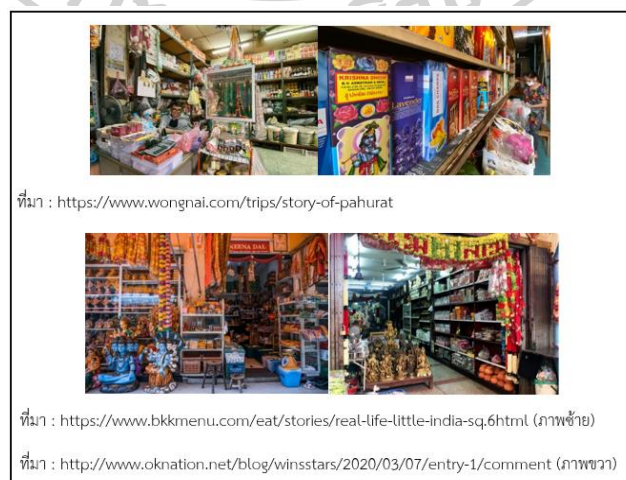
พาหุรัดเป็นชุมชนที่มีชื่อเสียงในการค้าขายมาตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการนำเข้าสินค้าที่สำคัญอันดับ 1 คือสินค้าผ้า, อุปกรณ์ตัดเย็บ, เทวรูป และร้านอาหาร

ภาพที่ 8 ร้านอาหารภายในชุมชนพาหุรัด

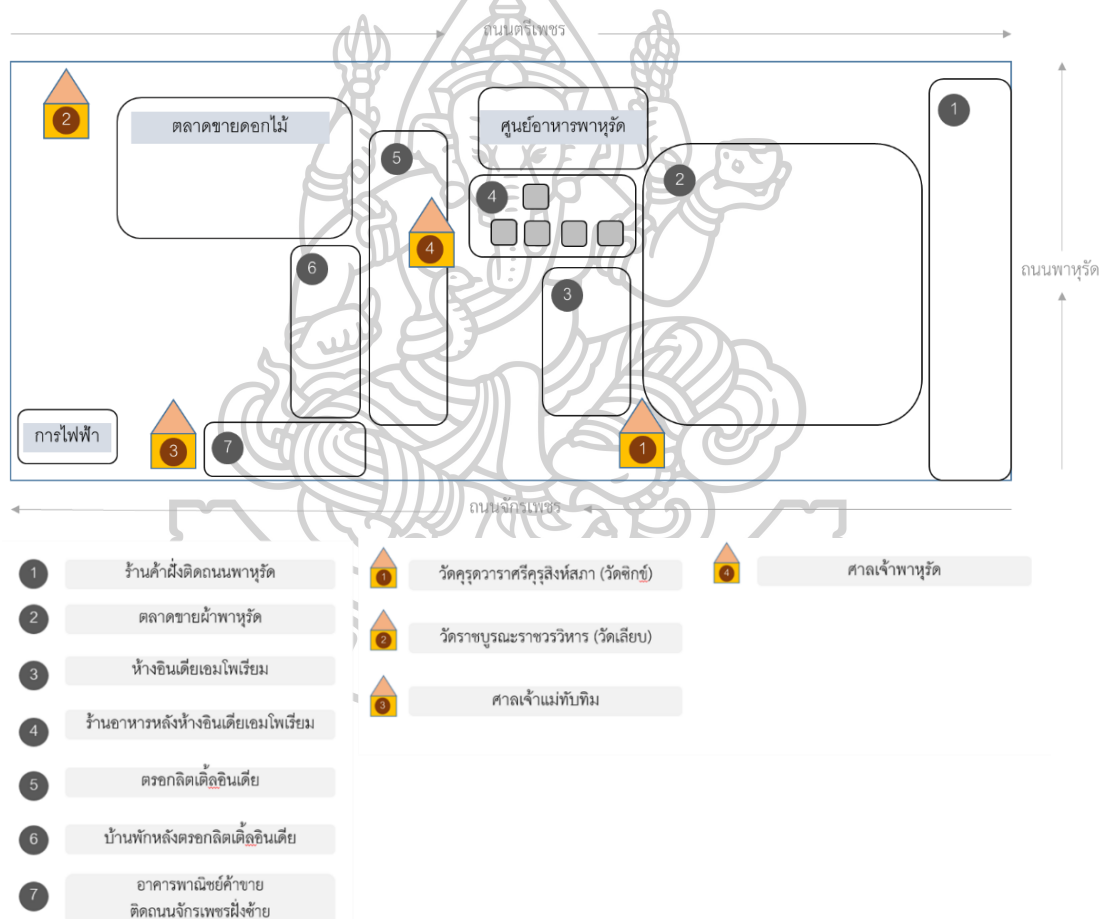
ภาพที่ 9 ร้านขายผ้าและอุปกรณ์ตัดเย็บ

ภาพที่ 10 ร้านค้าขายเทวรูปของสำหรับสักการะบูชาเทพฮินดู และของนำเข้าจากประเทศอินเดีย

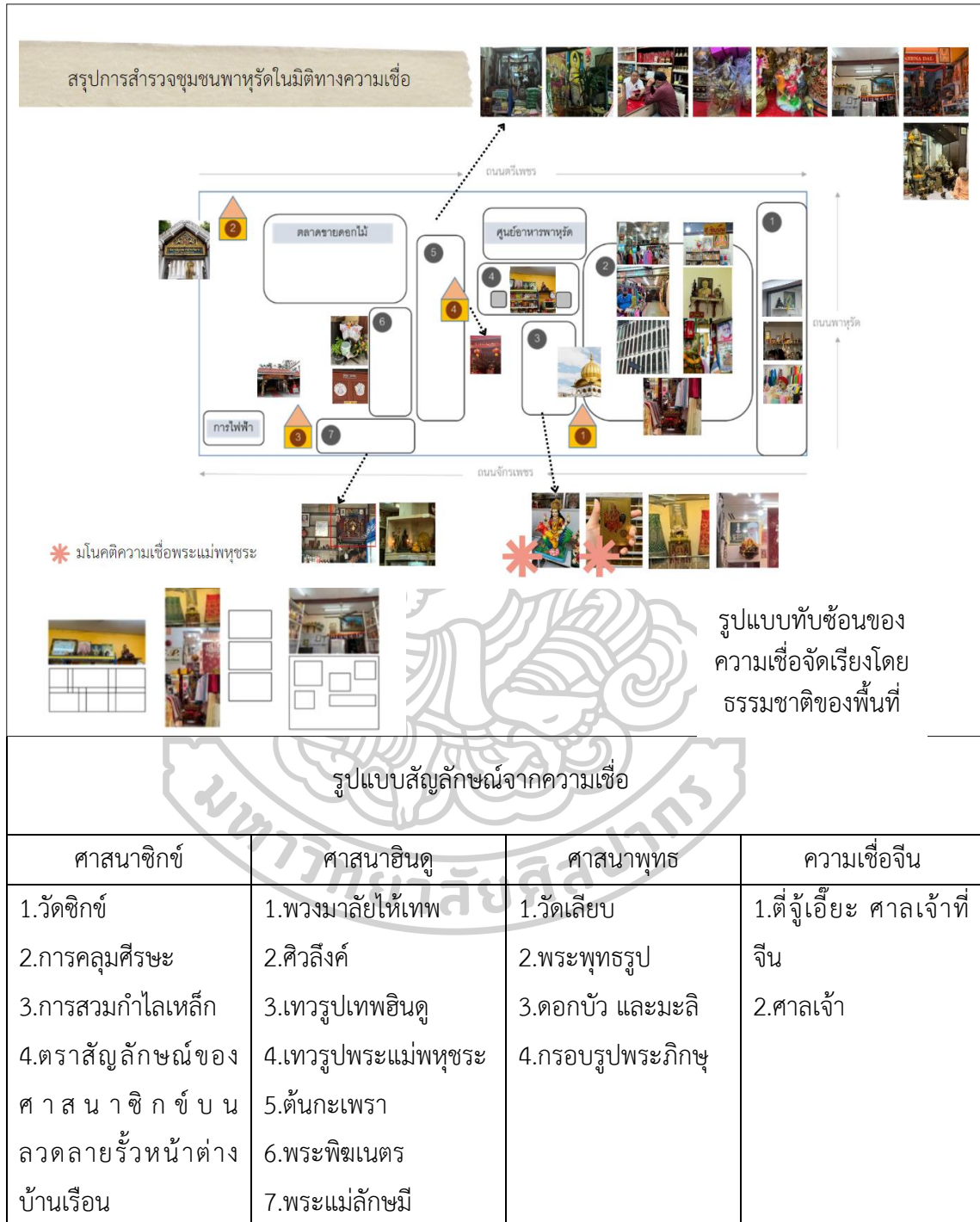
2.2.4 มิตិความเชื่อในชุมชนเชิงสัญลักษณ์

ศาสนาและความเชื่อเป็นองค์ที่มีบทบาทและความสำคัญ ต่อมนุษย์ รวมถึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในสังคมที่ทำหน้าที่อบรมขัดเกลาคนในสังคมให้อยู่ในบรรทัดฐาน นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจของคน พฤติกรรมทางศาสนาเป็นองค์ประกอบภายในโครงสร้างบุคลิกภาพที่สามารถกำหนดรูปแบบแนวทางการแสดงออกต่างๆ ของมนุษย์ได้ ส่งผลต่อความเชื่อ ความศรัทธา และค่านิยมต่างๆ อันเป็นวิถีชีวิตที่มนุษย์ปฏิบัติในสังคม ภายในชุมชนพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและยังปรากฏรูปแบบศาสนาภายในชุมชนที่มาจากชาติพันธุ์ต่างๆ ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน สะท้อนถึงความหลากหลาย ความเท่าเทียม และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความเชื่อในชุมชน โดยกำหนดขอบเขตการสำรวจ ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 แผนที่ชุมชนพหุวัฒนธรรมที่ใช้ในการศึกษา

จากการสำรวจพบรูปแบบสัญลักษณ์ความเชื่อที่หลากหลาย ได้แก่ ศาสนาพุทธ, ศาสนาซิกข์ ศาสนาฮินดู และความเชื่อของจีน แต่ละรูปแบบมีการผสมผสานและอยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกัน

ภาพที่ 12 แผนภาพสรุปการสำรวจชุมชนพหุวัฒนธรรมในมิติความเชื่อ

2.2.5 ความหมายของสัญลักษณ์ตามความเชื่อที่พบภายในชุมชนพหุรัด

ความเชื่อ คือ วัฒนธรรมที่เป็นแนวการดำเนินชีวิตในกรอบความคิดตามความศรัทธาต่อความเชื่อ และยอมรับในพลังอำนาจเหนือธรรมชาติของบุคคล กลุ่มคนที่อยู่ในชุมชนที่มีความศรัทธาเป็นพลังกลุ่มให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมตามความเชื่อ⁷

จากการสำรวจพื้นที่ภายในชุมชนพหุรัดทำให้พบรูปแบบสัญลักษณ์ความเชื่อที่หลากหลาย โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสัญลักษณ์ที่เป็นสากลบ่งบอกถึงความเชื่อของแต่ละศาสนาที่พบในชุมชน คือ 1) ศาสนาพุทธ 2) ศาสนาซิกข์ 3) ศาสนาฮินดู 4) ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าประจำบ้านของจีน และ ศาลเจ้า โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ปรากฏตามความเชื่อของศาสนาพุทธ

พระพุทธรูป คือ สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นตัวแทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นพระศาสดาแห่ง พระพุทธศาสนา เป็นผู้ที่ยกตั้งพระพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้นับถือพระพุทธศาสนาได้ระลึกถึง และแสดงความเคารพกราบไหว้บูชาพระพุทธเจ้า

ดอกบัว คือ ดอกบัวเป็นพืชพันธุ์ไม้ที่มีความผูกพันกับพระพุทธศาสนามานาน ความนิยมในดอกบัวว่าเป็นดอกไม้ที่สูงส่งและศักดิ์สิทธิ์ จึงได้รับการยกย่องให้เป็นดอกไม้ที่เป็นสัญลักษณ์แห่งพระพุทธศาสนา เป็นสัญลักษณ์แทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า (พระไตรปิฎกภาษาไทย 17/94/180) ดอกบัวจึงเป็นดอกไม้พิเศษที่พุทธศาสนิกชนมีความเชื่อมาแต่โบราณว่าการบูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกบัวจะได้บุญว่าการบูชาพระพุทธองค์ด้วยดอกไม้อื่น⁸

ดอกมะลิ คือ ดอกไม้ชนิดที่ปรากฏอยู่ในพระพุทธประวัติ อาทิเรื่องของนายสุมนมาลาการผู้ดูแลสวนดอกไม้ของพระเจ้าพิมพิสาร พระราชาแห่งนครราชคฤห์ ซึ่งทรงปวารณาตัวเป็นพุทธมามกะคนแรก นายสุมนมาลาการมีหน้าที่เก็บดอกมะลิในพระราชอุทยานส่งขึ้นถวายพระเจ้าพิมพิสารเป็นประจำทุกวัน และในวัฒนธรรมไทยสามารถนำดอกมะลิมาใช้บูชาพระได้หลายรูปแบบ ปักแจกันใส่พานตั้งบูชา หรือนำมาร้อยเป็นพวงมาลัย ทั้งมาลัยกลม มาลัยซีก และมาลัยตุ้ม ในพระราชพิธีของราชสำนักพบว่ามีการใช้ดอกมะลิเป็นสัญลักษณ์ในการพระราชกุศลมาบูชา⁹

⁷ ลัญจกร นิลกาญจน์, “วัฒนธรรมความเชื่อ กับการจัดการศรัทธาของชุมชน”,วารสารนาคนุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม ธันวาคม –2561) : 11

⁸ ปัญญา นามสง่า, “ดอกบัวกับการเรียนรู้ในทัศนะพุทธปรัชญา”, วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม2561) :54

⁹ Thai Studies CU, (2561). วัฒนธรรมดอกไม้. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2565, เข้าถึงได้จากจาก <http://www.thaistudies.chula.ac.th/2018/09/29/%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%94%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B9%84%E0%B8%A1%E0%B9%89/>

วัด คือ สถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาพุทธ ภายในวันประกอบด้วยอุโบสถและ วิหาร มีพระภิกษุอาศัยอยู่

2. สัญลักษณ์ที่ปรากฏตามความเชื่อของซิกข์

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ปรากฏตามความเชื่อซิกข์จากหนังสือ“วิถีแห่งซิกข์”

ผ้าคลุมศีรษะ เป็นการรักษาเกศาให้สะอาดเนื่องจากเป็นศาสนสัญลักษณ์ประการที่สำคัญ 5 ประการตามหลักศาสนาซิกข์ ดังภาพที่ 12

ภาพถ่าย : ถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพขวา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b2/Indian_Wedding_Ceremony_%28320%29.jpg/1200px-Indian_Wedding_Ceremony_%28320%29.jpg

ภาพที่ 13 ผ้าคลุมศีรษะศาสนาซิกข์

ที่มา : ดัดแปลงโดยผู้วิจัย

ภาพถ่าย : ถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพขวา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/01/Kara_worn_on_right_arm.JPG

ภาพที่ 14 กำไลเหล็กการ่า

พระศาสดาซิกข์ ศาสดาที่ชาวซิกข์พึงปฏิบัติยึดถือมีเพียงศาสดา พระองค์ตั้งเป็นพระองค์ 10 เดียว น้อมรับบทสั่งสอนของศาสดาว่าเป็นหนทางของการหลุดพ้นคำสอนให้ศาสนิกชนมีวิถีชีวิตที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และรับใช้ผู้คนในสังคม

ตราสัญลักษณ์ศาสนา รูปดาบไขว้และมีดาบสองคม หรือพระขรรค์อยู่ตรงกลางแล้วมีวงกลมกับพระจันทร์ขึ้นอีกต่อหนึ่ง วงกลมนั้นมิได้ทำเป็นรูปจักร แต่ทำเป็นเส้นกลมธรรมดา นอกจากนี้แล้วยังมีรูปกาน้ำและดาบซึ่งหมายถึงการรับใช้ และพลัง

วัดซิกข์ ครูตวาราครีครุสิงห์สภาในพาหุรัต(วัดซิกข์) เป็นสัญลักษณ์แห่งความเชื่อมั่นทางด้านจิตใจ และขนบธรรมเนียม และเป็นศูนย์รวมของชาวซิกข์

3. สัญลักษณ์ที่ปรากฏตามความเชื่อของศาสนาฮินดู

พระพิฆเนศ คือ พระพิฆเนศนั้น เป็นเทพเจ้าของชาวฮินดู เป็นพระโอรสของพระศิวะ และเชื่อว่าพระพิฆเนศนั้นเป็นองค์เทพผู้ขจัดความขัดข้องและเป็นผู้ที่อำนวยความสะดวกสำเร็จให้กับกิจการทั้งหมดทั้งปวง ชาวฮินดูเดียนั้นเมื่อจะประกอบพิธีต่าง ๆ ทางศาสนาหรือมีการเล่าเรียนวิชาความรู้ต่าง ๆ ทางด้านศิลปะจะต้องมีการบูชาและทำความเคารพต่อองค์พระพิฆเนศก่อนเพื่อขอความสำเร็จให้กับกิจการและการเรียนนั้น ๆ¹⁰

พระแม่ลักษมี พระแม่ลักษมี คือ เทวีแห่งความมั่งคั่ง ความร่ำรวย และความอุดมสมบูรณ์ พระองค์มักประทานความสำเร็จในการประกอบกิจการ การเจรจาต่อรอง การทำมาค้าขาย การประกอบธุรกิจทุกสาขา ตลอดจนประทานโภคทรัพย์ เงินทอง สมบัติ แก่ผู้หมั่นบูชาพระองค์และประกอบความดีอยู่เป็นนิจ¹¹

พระแม่พหูขระ เทวีแห่งความหลากหลายทางเพศ ผู้คนในอินเดียได้รัฐคุชราตนิยมนับถือโดยอิสระ (เพศที่สามในสังคมอินเดีย)

ดอกดาวเรือง เฉพาะในความเชื่อของชาวฮินดูที่ใช้ดอกดาวเรืองบูชาพระลักษมี และพระพิฆเนศ เพื่อขอพรให้ชีวิตรุ่งเรือง ร่มรวยด้วยโชคลาภ อุดมด้วยความมั่งคั่ง¹²

ต้นกะเพรา ตามความเชื่อดั้งเดิมของชาวฮินดู กะเพราเป็นร่างอวตารร่างหนึ่งของพระนางลักษมี ผู้เป็นพระชายาของพระวิษณุ ซึ่งพระวิษณุถือว่าเป็นหนึ่งในองค์เทพสูงสุดของศาสนาฮินดู ดังนั้นชาวฮินดูจึงถือว่ากะเพราเป็นพืชศักดิ์สิทธิ์และมักนำไปใช้ในเชิงพิธีกรรม¹³

¹⁰silpa-mag.com, (2564).ประวัติความเป็นมาของ พระพิฆเนศ. สืบค้น ตุลาคม 2565 3, จาก https://www.silpa-mag.com/news/article_63047

¹¹ กิตติ วัฒนมหาตม์, (2561). พระแม่ลักษมี เทวีแห่งความมั่งคั่งร่ำรวย และความรักที่บริสุทธิ์. สืบค้น 3 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.siamganesha.com/lordvishnu.html>

¹² Connie Korb, (2558). About India: Marigolds. สืบค้น 3 ตุลาคม 2565, จาก <http://conniegoestindia.blogspot.com/2015/02/about-india-marigolds.html>

คิ้วลิ่งค์ วัตถุเคารพนั้นคือสัญลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของพระคิวงหรืออิศวรมีลักษณะแบบอวัยวะเพศชาย ลัทธิบูชาคิ้วลิ่งค์นี้เกิดขึ้นในอินเดียเมื่อ 5,000 ปีมาแล้ว หรือ 3,000 ปีก่อน 500 คริสต์ศักราช เกิดขึ้นครั้งแรกที่บริเวณลุ่มแม่น้ำสินธุในแคว้นปัญจาบของอินเดียมีความหมายความเชื่อว่าเป็นต้นกำเนิดของชีวิตและความอุดมสมบูรณ์ ชีวิตทุกชีวิตในโลก ดำรงอยู่ได้เนื่องมาจากผลของการร่วมกันระหว่างสาระสำคัญของเพศชายและหญิง¹⁴

4. สัญลักษณ์ที่ปรากฏตามความเชื่อเรื่องเทพเจ้าประจำบ้านของจีน และศาลเจ้าจีน

ตี่จูเอี้ยะ คือ ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าประจำบ้านของคนไทยเชื้อสายจีนเกิดจากลัทธิความเชื่อพื้นฐานดั้งเดิม คือ เชื่อเรื่องผีในธรรมชาติ ผสมผสานกับลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อ¹⁵

ศาลเจ้าจีน คือ เป็นศาสนสถานที่เกี่ยวข้องกับเทพในลัทธิเต๋าและศาสนาพื้นถิ่นของจีนอื่นๆ ซึ่งเป็นกลุ่มศาสนาดั้งเดิมก่อนการเข้ามาของพุทธศาสนาในประเทศไทย¹⁶

ความเหมือนกันของตี่จูเอี้ยะและศาลเจ้า คือมีความเชื่อร่วมกันของเทพเจ้าจีนลัทธิเต๋ามีรูปลักษณะสีันที่แสดงออกคล้ายคลึงกันคือศิลปะแบบของจีนด้วยสีันและรูปทรง

2.2.6 บทสัมภาษณ์ผู้คนภายในชุมชนพาทูร์ด

การสรุปข้อมูลจากบทสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยโดยมีข้อความเกี่ยวกับการรวมอยู่ของความเชื่อในชุมชนพาทูร์ด และการรับรู้ของผู้คนในชุมชนเกี่ยวกับมนต์คาถาพระแม่พหูซุระ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับการรวมอยู่ของความเชื่อในชุมชนพาทูร์ด

คุณสัปนา ร้านขายของทอด ซาโมซ่า ได้กล่าวว่าตนเป็นคนที่มีภูมิลำเนาเกิดที่ไทย พ่อแม่เป็นคนอินเดีย และได้มีโอกาสกลับไปประเทศอินเดียเพื่อเรียนต่อ ทั้งยังกล่าวถึงสภาพศาสนาในสังคมของอินเดีย ว่าศาสนาซิกข์และฮินดูมีความขัดแย้งกันแต่เมื่อมาอยู่ในชุมชนพาทูร์ด กลับไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น 2 ศาสนานี้สามารถอยู่ร่วมกันได้ ผู้คนในชุมชนพูดคุยกันมากกว่าในสังคมอินเดีย คุณสัปนามีความสุขที่อยู่ในชุมชนแห่งนี้

คุณเจนนี่เป็นลูกสาวของร้านก๋วยเตี๋ยวพม่า ได้กล่าวว่า คุณแม่เป็นคนพม่าที่มีภูมิลำเนาฮินดู ส่วนคุณพ่อเป็นคนไทย มีภูมิลำเนาพุทธและศาสนาของจีน ในการประกอบพิธีกรรมทาง

¹³ พิธีวิญญ์ เอี่ยมปริดา,(2564). ไทยใช้ “กะเพรา” มากินเอร็ดอร่อย ทำไม “กะเพรา” ใน(ฮินดู)อินเดียคือพืชศักดิ์สิทธิ์-ไว้บูชา. สืบค้น 13 ตุลาคม 2565, จาก https://www.silpa-mag.com/culture/article_69534

¹⁴ ดร. พรหมศักดิ์ เจิมสวัสดิ์ , (2564). “คิ้วลิ่งค์” เป็นวัตถุเคารพที่ยิ่งใหญ่สุดของมนุษย์ได้อย่างไร เผยรากตำนานตั้งแต่โบราณ. สืบค้น 15 ตุลาคม 2565, จาก https://www.silpa-mag.com/culture/article_35411

¹⁵ amyours, (2563). ความสัมพันธ์ของตี่จูเอี้ยะกับชาวไทยเชื้อสายจีน. สืบค้น 3 ตุลาคม 2565, จาก [https://minimore.com/b/djGM\\$/1](https://minimore.com/b/djGM$/1)

¹⁶ Trawellthailand, (2563).ศาลเจ้าจีนคืออะไร ? สืบค้น .3 ตุลาคม 2565, เข้าถึงได้จาก https://web.facebook.com/Trawellthailand/photos/a/859908697702223/859909311035495?type=3&_rdc=1&_rd

ศาสนาคุณแม่ได้ทำพิธีที่บ้านและวัดแขก ส่วนคุณแม่ พ่อ เป็นคนไทยเชื้อสายจีน จึงได้ประกอบพิธีกรรมตามศาสนาพุทธ และแบบของจีน

คุณรัชนี่เจ้าของร้าน ได้กล่าวว่าตนนับถือทุกศาสนา แต่มีการแต่งกายเป็นแบบศาสนาซิกข์ สามารถเข้าร่วมพิธีกรรมในวัดไทย วัดซิกข์ และพิธีกรรมฮินดูได้ทั้งหมด

คุณไซโก้ ทำธุรกิจเกี่ยวกับร้านอาหารอินเดียและค้าขายเครื่องรางของขลังเทวรูป ได้กล่าวถึงในเรื่องความเชื่อว่า ตนนั้นนับถือศาสนาพุทธเป็นศาสนาหลัก น้อมนำคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แต่ได้แต่งงานกับคนอินเดียที่นับถือฮินดู และประกอบธุรกิจร่วมกัน จึงมีความเชื่อส่วนบุคคลเกี่ยวกับเทพฮินดูสามารถแสดงออกถึงความเคารพได้ทั้ง 2 ศาสนา

จากการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ที่อยู่ในชุมชนพาทูร์ตเป็นกลุ่มคนที่มาจากหลากหลายพื้นที่ และยังมีความใจกว้างในการยอมรับกันและกันในความแตกต่างด้านความเชื่อ สามารถเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาที่แตกต่างกันได้

2. ข้อคำถามการรับรู้ของผู้คนในชุมชนเกี่ยวกับมโนคติพระแม่พหูพระ

จากการสัมภาษณ์ร้านค้าในชุมชน จำนวน 6 ร้านค้า ได้แก่ ร้านซัสต้าแอนด์ซาร่าช้อปบายราจู, ร้านรัตนา, ร้านขายอาหารอินเดียมังสวิรัตบาสมาติ, ร้านลัคกี้, ร้านRaju & Joli, ร้านโอมอุมมาเทวีศิวะประทานพร ได้ข้อสรุปว่า พระแม่พหูพระ เป็นที่รู้จักในนามว่า พระแม่ซีโก้ ในประเทศอินเดีย เป็นเทพสตรีที่ไม่โด่งดังมากนัก ต่างจากในประเทศไทยที่เพศที่ 3 และผู้หญิงมักจะมาซื้อสินค้าเพื่อไปบูชาด้านความรัก การคุ้มครอง และการค้าขาย การบูชาพระแม่นั้นใช้ดอกกุหลาบสีแดง และขนมรูปดอกกุหลาบในการบูชา

พระแม่พหูพระมีต้นกำเนิดที่อินเดีย มีข้อสังเกตว่าอาจเข้ามาในไทยเป็นสินค้าในชุมชนพาทูร์ต และกระจายออกไปภายนอกชุมชน มีเพียงผู้คนเฉพาะกลุ่มเท่านั้นที่รู้จักพระแม่องค์นี้ สาเหตุที่พระแม่ไม่เป็นที่รู้จัก เพราะเป็นเทพท้องถิ่นที่เป็นอวตาร ไม่ใช่ปางใดปางหนึ่งของพระแม่อุมมาเทวี และมีความเชื่อเกี่ยวกับการคุ้มครองฮิซระ เพศที่ 3 ยังไม่เป็นที่ยอมรับของคนหลายกลุ่ม

2.3 พระแม่พหูพระ

สืบเนื่องจากการสัมภาษณ์ของผู้คนในชุมชนพาทูร์ตเกี่ยวกับมโนคติพระแม่พหูพระ ผู้วิจัยจึงได้นำองค์ความรู้ที่พบมาทำการศึกษาเพิ่มเติม โดยเริ่มต้นศึกษาจากข้อมูลดังนี้ 1. ศึกษาความหมาย 2. ศึกษาประติมานวิทยา และ 3. ศึกษาตำนานความเชื่อของประเทศอินเดียและประเทศไทย

2.3.1 การศึกษาความหมายของคำว่า “พหูพระ”

พหูพระ เป็นคำเรียกชื่อพระแม่ในประเทศอินเดีย มีที่มาจากภาษาฮินดีซึ่งเป็นภาษาทางราชการภาษาหนึ่งของอินเดีย และเป็นภาษาท้องถิ่นทางเหนือ มีตัวเขียนในภาษาฮินดี ดังนี้

बहुचर (bahuchara) แบ่งความหมายของชื่อได้เป็น 2 ส่วน คือ 1. **बहु**(พหู) 2. **चर**(จาระ)

बहु (พหู อ่านว่า พะ-หุ) แปลว่า มาก, เยอะ, หลายรายการ¹⁷

चर (จระ อ่านว่า จาระ) แปลว่า เคลื่อนที่, เคลื่อนย้ายได้ (เป็นความหมายจากคำคุณศัพท์)¹⁸

เมื่อนำ **बहु-चर** (bahu-chara) สองคำนี้มารวมกันจริงมีความหมายที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวอันหลากหลาย เกิดข้อสังเกตได้ว่าเป็นที่มาอันสอดคล้องกับความหมายของความลื่นไหลทางเพศจากความเชื่อเกี่ยวกับพระแม่พหูชระ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาตำนานและความเชื่อของพระแม่พหูชระในประเทศไทยซึ่งระบุข้อมูลไว้ในหัวข้อที่ 2.2.3

2.3.2 ประติมานวิทยา

พระแม่พหูชระมีชื่อเรียกที่หลากหลาย เช่น พหูชรา มาตาก็, พระอุมาตาก็ หรือพระแม่ชีไก่ เป็นเทวีท้องถิ่นในศาสนาฮินดู ซึ่งมีที่มาและนิยมสักการบูชาใน รัฐคุชราต รัฐคุชราต ประเทศอินเดีย ภาคตะวันตก ลักษณะทางประติมานวิทยามีลักษณะคล้ายกับเทวีในนิกายศักติทั่วไปคือมี 4 -8 กร ในพระหัตถ์ถือตรีศูล ดาบ ศาสตราอาวุธอื่น ๆ คัมภีร์ ดอกบัว และจะมีพระหัตถ์ทำท่าประทานพร ทรงบนพาหนะไก่อตัวผู้ โดยผู้วิจัยระบุความหมายของพาหนะ, ท่าทาง และอาวุธที่ถือ ไว้ในตารางที่ 1

¹⁷ ShabdKosh English Hindi Dictionary. **बहुचर** meaning. สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2566, เข้าถึงได้จาก

<https://www.shabdKosh.com/dictionary/hindi-english/%E0%A4%9A%E0%A4%B0/%E0%A4%9A%E0%A4%B0-meaning-in-english>

¹⁸ เรื่องเดียวกัน

ตารางที่ 1 ความหมายของพาหนะ,ท่าทาง และอาวุธที่ถือ

พาหนะ,ท่าทาง และอาวุธ	ความหมาย
ดาบ	ดาบอันเป็นเทพศาสตราวุธ สำหรับทำลายสิ่งชั่วร้ายหรืออวิชาต่างๆ เป็นสัญลักษณ์ของสังฆธรรม ที่มีอำนาจเฉียบขาด ตัดอวิชาได้ในทันที ¹⁹
คัมภีร์	สติปัญญา วิชาความรู้ และนัยหนึ่ง หมายถึง เมตตามหานิยม ²⁰
อภยมุทรา (ประทานพร)	ปกป้องภัยอันตราย
ตรีศูร	ตรีศูร เป็นสัญลักษณ์ และความหมายแห่ง ไตรภพ คือภพทั้งสาม คือ สวรรค์ บาตาล และโลกมนุษย์ และยังมีความหมายถึง การสร้าง การรักษา และการทำลายล้าง ดังนั้นตรีศูร จึงเป็นสัญลักษณ์ ของพลังอำนาจ ความเจริญรุ่งเรือง ยศฐาบันดาศักดิ์ การปราบมารและอุปสรรคทั้งหลายทั้งปวง ²¹
ไก่แจ้สีฟ้า	เป็นสัญลักษณ์แห่งความรุ่งเรืองเจริญก้าวหน้า และความบริสุทธิ์

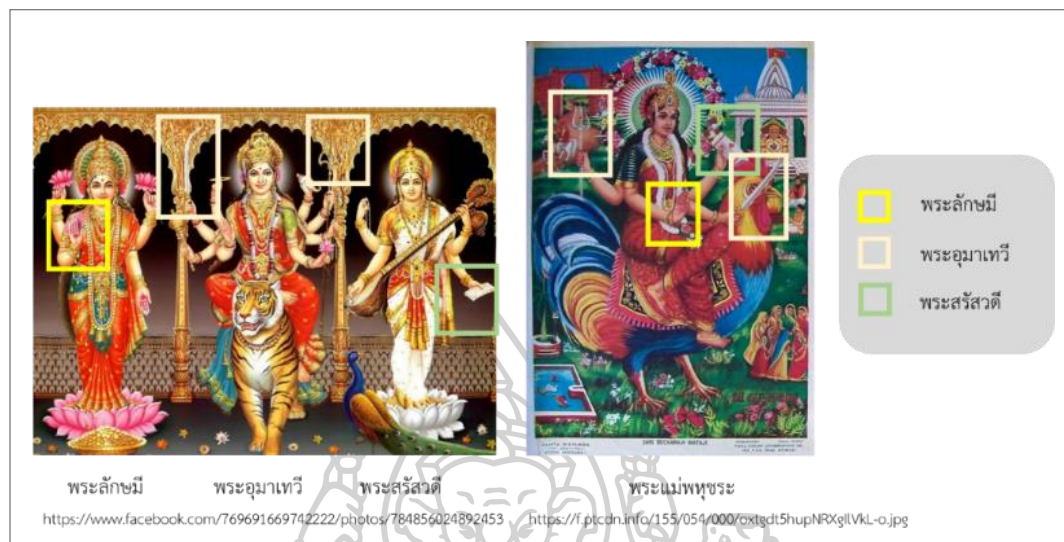
ในความเชื่อท้องถิ่นกล่าวกันว่าพระแม่พุชระเป็นร่างอวตารของพระอูมาเทวีซึ่งรวมพระอูมาเทวี พระลักษมีและพระสร้สวตีเข้าไว้ในร่างเดียวกัน เป็นที่นับถือมากในหมู่ผู้นับถือลัทธิศักติ

¹⁹ อรุณศักดิ์ กิ่งมณี. (2534). ตริมูรติ อภิมหาเทพของฮินดู. หน้า 195.

²⁰ Kanodia, Kunal. Bahuchara Mata. Intermountain West Journal of Religious Studies. Vol. 7, No. 1 (2016), pp. 92.

²¹ Kanodia, Kunal. Bahuchara Mata. Intermountain West Journal of Religious Studies. Vol. 7, No. 1 (2016), pp. 92.

หรือนิกายที่นับถือว่าเทพสตรีทั้งสามพระองค์นี้ยิ่งใหญ่ เหนือกว่าพระพรหม พระวิษณุ และพระศิวะ²²
เปรียบเทียบประติมานวิทยาได้ดังรูปภาพที่ 14

ภาพที่ 15 เปรียบเทียบประติมานวิทยาพระตรีศักดิ์และพระแม่พหูขระ
ที่มา : ดัดแปลงโดยผู้วิจัย

รูปแบบประติมานวิทยาของพระแม่พหูขระ ได้สืบเนื่องต่อมาจากรูปแบบของพระแม่อุมาทวี พระแม่สร้สวดี และพระแม่ลักษมี ไว้ในร่างเดียวกัน อย่างไรก็ตามมีรูปแบบบางประการที่แตกต่างกัน ก็คือพาหนะ

2.3.3 ตำนานความเชื่อพระแม่พหูขระในประเทศอินเดีย

พระแม่พหูขระเป็นเทวีที่ได้รับการบูชาเป็นอย่างมากจากกลุ่มเพศที่สาม โดยอ้างตามตำนานที่มีชายผู้หนึ่งพยายามเข้ามาทำร้าย พระนางจึงสาปให้ชายผู้นั้นหมดความเป็นชาย หลังจากนั้นเมื่อพระนางให้อภัยชายผู้นั้น พระนางจึงให้แต่งกายเป็นหญิง และเมื่อใดที่ชาย (ในร่างหญิง) สวดมนต์ถวายพระนาง พระนางจะประทานพรให้ด้วยเหตุนี้เอง พระนางจึงเป็นที่เคารพบูชาอย่างยิ่งสำหรับเพศที่สาม²³ จากตำนานกำเนิดพระอุมาทากิได้กล่าวไว้ว่า แคว้นเบงกอลซึ่ง อยู่ทางตอนใต้ของอินเดีย มีเมืองที่มีความร่ำรวยเพียบพร้อมไปด้วย เงินทองและความอุดมสมบูรณ์อย่างมาก กษัตริย์ผู้ครองเมืองมีพระมเหสี สองพระองค์ พระมเหสีนั้นทรงตั้งพระครรภ์พร้อมกันและประสูติใน

²² นิทรรศการพลังแผ่นดิน อัจฉรย์งานศิลป์แผ่นดินสยาม. (2558.). เทวสตรี คติพุทธ ,พราหมณ์ และความเชื่อในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/Signnagas/posts/764901110293453:0>

²³ กริช ดาววัน. พระอุม่า. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2559. หน้า 26.

เวลา ไล่เลี่ยกัน พระมเหสีองค์แรกประสูติพระโอรส ฝ่ายพระมเหสีองค์ที่สอง ประสูติพระธิดา เมื่อพระมเหสีทั้งสองพระองค์ประสูติพระโอรสและพระธิดาออกมา พระมเหสีองค์ที่สองเกิดความริษยาพระมเหสีองค์ที่หนึ่ง พระมเหสี องค์ที่สองจึงสั่งให้นางกำนัลลักตัวพระโอรส แล้วใส่ไก่อตัวผู้ลงไป ในพระอุ้แทน พร้อมกับให้นางกำนัลปลงพระชนม์พระโอรสแล้วลอยแม่น้ำคงคาไป หลังจากได้รับสั่ง จากพระมเหสีองค์ที่สอง นางกำนัลสงสาร พระโอรส เพราะหากลอยน้ำไปคงต้องสิ้นพระชนม์ นางกำนัลจึงนำ พระโอรสใส่รางหญ้าลอยน้ำไป ด้วยหวังว่าจะมีคนพบเข้าระหว่างทาง พระโอรสเป็นผู้มีบุญบารมีมาก ทำให้รอดชีวิตจากการโดนลอยน้ำ รางหญ้าที่นางกำนัลใส่พระโอรสมานั้นลอยไปติดที่วิหารของพระอุมาเทวี พระแม่อุมา ฝ่ายพระมเหสีองค์ที่หนึ่งเมื่อเห็นพระโอรสกลายเป็นไก่อก็รู้สึกผิดว่า เป็นบาปของตน เสียใจจนสิ้นพระชนม์ กษัตริย์เสียใจมาก จนสิ้นพระชนม์ตาม พระมเหสีองค์ที่สองได้ขึ้นครองราชย์ ต่อมาเมื่อนั้นก็ตกเป็นเมืองขึ้น ของแคว้นอื่นต่อไป ฝ่ายพระโอรสได้รับการเลี้ยงดูโดยแม่ชีแห่งวิหารพระอุมาเทวีจน เติบใหญ่ เป็นชายหนุ่มร่างกายงดงาม ยามมีพิธีบูชาพระทศคาเทวีที่วิหาร พระโอรสจะแต่งกายเป็นนางรำมารำถวาย เป็นที่ชื่นชอบของทั้งบุรุษและสตรี ชื่อเสียงของพระโอรสเลื่องลือไปทั่วอาณาจักร ทำให้เกิดเหตุทะเลาะเบาะแว้งแย่งชิงพระโอรสกันขึ้น เพราะเหตุนี้พระโอรสจึงถูกขับไล่ออกจากวิหารพระอุมาเทวีต้องออกเร่ร่อนไปอยู่กับนางคณิกา ต่อมาพระโอรสกลายเป็นนางรำที่มีชื่อเสียง ไม่ว่าจะกษัตริย์ เจ้าชาย เศรษฐีหรือพ่อค้า ต่างปรารถนาจะมาชมนางรำทุกวันพระโอรสจะแต่งกายเป็นนางรำนั่งอยู่ที่ หอคอยบ้านนางคณิกา เพื่อให้ชายทั้งหลายนำเงินทองเครื่องเพชรมากอง แข่งกัน ใครนำสิ่งของมีค่ามากองได้มากกว่าจึงมีสิทธิ์ได้เข้าชมการรำรำ

หมู่บ้านแห่งหนึ่ง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ชาวบ้านเชื่อว่าเกิดอาเพศ เพราะไม่เคยมีนางรำมารำถวาย ชาวบ้านจึงเดินทางไปขอร้องพระโอรส มารำรำขอฝน พระโอรสจึงเดินทางมาตามคำขอของชาวบ้าน เมื่อกษัตริย์และเศรษฐีเมืองต่างๆ รู้ จึงยกทัพมาตีเพื่อแย่งชิงพระโอรส เพราะไม่รู้ว่พระโอรสนั้นเป็นบุรุษเพศในร่างนางรำพระโอรสเกรงว่าจะเกิดศึกสงครามจึงตั้งสัตยาธิษฐานระลึกถึงพระแม่สามโลก คือ พระอุมาเทวี พระลักษมีและพระศรีสวตี พร้อมระลึกถึงพระพิฆเนศวร ด้วยว่า ตนนั้นจะนำไก่อตัวผู้โยนลงจากบ้านของนางคณิกา หากกษัตริย์ หรือเศรษฐีคนใดจับไก่อได้ผู้นั้นจะได้เป็นคู่ตุนาหงันของตน ขณะเดียวกัน กษัตริย์รูปงามจากเมืองมธุระยได้ตั้งอธิษฐานจิต รำลึกถึงพระอุมาเทวีว่าให้สามารถจับไก่อได้สำเร็จ เมื่อพระโอรสปล่อยไก่อ กษัตริย์พระองค์นั้นสามารถไขช่วงบาศคล้องไก่อได้สำเร็จ พระโอรสในร่าง ของนางรำจึงรำถวายแต่พระอุมาเทวีโดยโปรยดอกกุหลาบ ดอกดาวเรืองพระแม่อุมา และดอกชบาแดงไปทั่วทั้งวิหาร ขณะที่พระโอรสรำอยู่นั้น พระอุมาตาก็เสด็จมาประทานพรให้ นางระบำกลายเป็นหญิงโดยสมบูรณ์และได้อภิเษกสมรสกับกษัตริย์ผู้นั้น พร้อมกับประทานฝน

อันชุ่มฉ่ำ พืชพันธุ์ธัญญาหาร ทองคำ และเพชร พลอย จนเมืองนั้นร่ำรวย กลายเป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ทางตอนใต้ของ ประเทศอินเดีย²⁴

พระแม่พหูพระถือกำเนิดในชนชั้นวรรณะสูง ที่ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในรัฐราชสถานและคุชราตตะวันตกของอินเดีย กล่าวกันว่า ครั้งหนึ่งโจรร้ายพยายามข่มขืนนาง เพื่อไม่ให้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ นางจึงคว่ำดาบมาเนืองเต้านมตัวเอง และสาปแช่งโจรชดใช้บาปด้วยการแต่งตั้งตัวเองเป็นผู้หญิงและเริ่มทำตัวเป็นผู้หญิง²⁵

มีเจ้าชายผู้หนึ่ง เกิดมาจากการที่กษัตริย์ผู้พ่อบวงสรวงขอพรจากพระแม่พหูพระให้ได้บุตร แต่เมื่อได้บุตรสมใจ เจ้าชายผู้นั้นก็เกิดมาเป็นเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ เมื่อเจ้าชายโตเป็นหนุ่มพระแม่พหูพระก็ได้มาเข้าฝันและสั่งให้สักการบูชาพระองค์และมีปฏิบัติตัวแบบผู้หญิงเพื่อเป็นการรักษา ไม่เช่นนั้นจะสาปให้เสื่อมสมรรถภาพทางเพศไป อีก 7 ชาติ²⁶

จากข้อมูลดังกล่าวตำนานของพระแม่พหูพระนั้นไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับเพศที่ 3 โดยตรงนัก แต่เนื่องจากในเนื้อหาหลากหลายตำนานของพระแม่นั้นมีการกล่าวถึงเพศชายนั้นต้องกลายเป็นเพศหญิง ซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องทำให้เกิดมโนคติความเชื่อว่าพระแม่ทรงคุ้มครองเพศที่ 3 ขึ้นมา

2.3.4 บทบาทของพระแม่พหูพระในประเทศอินเดีย

ในประเทศอินเดียพบเทวสถานของพระแม่พหูพระ ตั้งอยู่ที่เมืองเบชาราจิ รัฐคุชราตประเทศอินเดีย สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1839 และสร้างสร้างโดยกษัตริย์ชื่อ Sankhal Raj วิหารแห่งนี้อุทิศให้กับพระแม่พหูพระ ตกแต่งอย่างสวยงามด้วยการแกะสลักหิน²⁷

²⁴ กริช ตาวัน. พระอูมา. หน้า 26-28.

²⁵ นักรบ นาคสุวรรณ, “พระแม่พหูพระ” เทพผู้คุ้มครองความหลากหลายทางเพศ” (เอกสารในการนำเสนอบทความให้กับวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย)

²⁶ เรื่องเดียวกัน

²⁷ Vipul Prajapati. Bahuchar Mata Temple(Shakti Pith) in Becharaji Gujarat. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://www.templetravel.info/2015/12/bahuchar-mata-templeshakti-pith-in.html>

ภาพที่ 16 วิหารพระแม่พหูชระ

ที่มา : <https://www.templetravel.info/2015/12/bahuchar-mata-templeshakti-pithor-in.html>

2.3.5 ความเชื่อพระแม่พหูชระในประเทศอินเดีย

ตำนานของพระแม่พหูชระ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ “อิชระ” (ชื่อเรียกเพศที่ 3 ในประเทศอินเดีย) โดยตรงแต่แสดงถึงที่พึ่งทางใจและความคุ้มครองของผู้ที่มีความผิดปกติทางเพศ เช่น มีสอง เพศตั้งแต่กำเนิด หรือผู้ที่มีปัญหาด้านสมรรถภาพทางเพศ และการคุ้มครองการกระทำทางเพศ แต่ “อิชระ” นำตำนานและความเมตตาของพระแม่พหูชระมาสร้างความสอดคล้องความผิดปกติทางเพศในรูปแบบของจิตใจ “อิชระ ในสังคมอินเดียจึงถือว่าตนเองคือกลุ่มคนพิเศษที่เชื่อกันว่ามีเทพเจ้าคุ้มครองและมีสิ่งเหนือกว่าคนธรรมดาทั่วไป “อิชระ” จะแสดงออกโดยการแต่งกายแบบหญิงอินเดียหม่มสำหรับและบูชา พระแม่พหูชระอย่างเคร่งครัด วันละสามเวลา เพื่อขอพรให้ปกป้องดูแลตัวเองไม่ให้ใครมารังแก²⁸ ท่านทรงเป็นมารดาผู้คุ้มครองผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ได้แก่ เกย์ กะเทย ทอม ดีชายรักชาย และ หญิงรักหญิง พระแม่พหูชระ หรือ พระแม่ผู้อุปถัมภ์ความรักที่ไม่ เป็นไปตามครรลอง²⁹

พระแม่พหูชระมีความสำคัญในการให้พรคู่สามีภรรยา ที่มีบุตรยาก และ ขอให้มิบุตร โดยต้องมาขอพรที่เทวสถาน พระแม่พหูชระ ณ รัฐคุชราต อีกทั้งคนข้ามเพศจากทั่วทุกภาคในอินเดียก็มาเทวสถานแห่งนี้เช่นกัน³⁰ รวมถึงบิดามารดาที่ปรารถนาบุตรและบิดามารดาของเด็กที่เกิดใหม่ซึ่งมีความพิการทางร่างกายหรือเพื่อความ เป็นอยู่ที่ดีจะถวายเครื่องบูชาต่าง ๆ แต่พระแม่พหูชระด้วยความจงรักภักดี³¹

²⁸ นักรบ นาคสุวรรณ, “พระแม่พหูชระ” เทพผู้คุ้มครองความหลากหลายทางเพศ”.

²⁹ เรื่องเดียวกัน

³⁰ R.HAEISHANKAR. Bahuchara Mata Goddess of Fertility, Patroness of the Hijra community. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://hindupad.com/bahuchara-mata/?fbclid=IwAR3EAbfmSRQkMDfKpBo0wpg7qztZDzVcZ7qklrL0L8jKQkXtGIXPQLVjWo>

³¹ rvatemples.com. Becharaji Bahuchar Mata Temple. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://www.rvatemples.com/listings/becharaji-bahuchar-mata-temple/>

ภาพที่ 17 อีชระในวิหารพระแม่พหูชระ
ที่มา : <https://shorturl.asia/BTq38>

2.3.6 ตำนานความเชื่อพระแม่พหูชระในประเทศไทย

มโนคติความเชื่อพระแม่พหูชระในไทย ปรากฏในงานนรธาตรี LGBTQ ในสังคมไทยหันมากราบไหว้เทวีพหูชระแสดงตนเป็นสาวกมากขึ้น หันมาบูชาศาสนาที่มีความยืดหยุ่นสิ้นไหลได้ ก็เป็นภาพสะท้อนถึงการแสวงหาพื้นที่ทางสังคมในมิติทางศาสนาความเชื่อ ที่แสดงความเชื่อความศรัทธาไปพร้อมกับอัตลักษณ์ทางเพศได้ สังเกตได้จากงาน นรธาตรี ที่วัดแขก สีลม³²

ภาพที่ 18 บูชาพระแม่พหูชระงานนรธาตรี

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=gTtr8PrfugQ>

³² Chanan Yodhong. (2560.). ‘พระแม่พหูชรา’ เทวีแห่งความหลากหลายทางเพศที่แท้ทรู. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://thematter.co/thinkers/sex-ray/bahuchara-mata/36220>

2.3.7 การบูชาพระแม่พหูพระในประเทศไทย

สำหรับผู้ที่เคารพบูชาพระแม่พหูพระเหมาะสำหรับผู้ประกอบอาชีพค้าขาย งานบริการ วงการบันเทิงและศิลปะแขนงต่างๆ เช่น นักร้อง นักแสดง นักเต้นรำ ช่างเสริมสวย บูชาให้ประสบความสำเร็จในด้านความรักและมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ การงาน มีเงินทองมากมาย เมื่อบูชาแล้วต้องประพฤติปฏิบัติ งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ เพื่อให้ความดีนั้นส่งผลต่ออาชีพการงานต่อไป ส่วนการบูชาพระแม่นั้นนิยมบูชาด้วยกุหลาบแดง 9 ดอก, ฐูปแดง 9 ดอก และเทียนแดง 9 เล่ม เมื่อพรที่ขอไว้ประสบผลสำเร็จ ควรให้บุรุษแต่งกายเป็นสตรี มาร่ายรำถวายจึงจะเสร็จสิ้น³³ และบทสรรเสริญพระแม่อุมาตาก็คือ “โอม พหูพระ มหาเทวี นะมาฮา”³⁴

2.4 ความหลากหลายทางเพศสภาพกับสังคมไทย

เพศสภาพ เป็นมิติหนึ่งของวัฒนธรรมมนุษย์ใช้ “เพศ” เป็นเครื่องมือจัดระเบียบทางสังคม การจัดลำดับขั้นที่วางเพศชายอยู่เหนือกว่าเพศหญิง คำอธิบายนี้ช่วยสนับสนุนนักคิดแนวเผ่าพันธุ์นิยม (Racism) และเพศนิยม (Sexism) ซึ่งต้องการตอกย้ำว่าผู้ชายและคนผิวขาวเป็นเผ่าพันธุ์ที่ดีที่สุด “เพศ” ของมนุษย์จึงถูกวิทยาศาสตร์บ่งชี้และตรวจวัดเช่นเดียวกับวัตถุที่ถูกทดลองในห้องวิทยาศาสตร์ จะเห็นได้ว่าวิทยาศาสตร์พยายามจัดประเภท “เพศ” ตามสรีระ (Physiological Law) (Weeks: 2003,43) ถ้าบุคคลไม่แสดงบทบาทตามเพศสรีระก็จะถูกตีตราว่าเป็น “พวกเบี่ยงเบน” หรือ Perverse ผลที่ตามมาคือมนุษย์จะถูกจัดออกเป็นสองประเภทระหว่าง “มนุษย์ปกติ” ที่มีสภาพจิตตรงกับเพศตามธรรมชาติซึ่งเป็น “รักต่างเพศ” (Heterosexual) การศึกษาของ แอนน์ ฟาอุสโต-สเตอร์ลิง (1993) ซึ่งอาศัยความรู้ทางชีววิทยาได้แบ่งแยกเพศของมนุษย์เป็น 5 แบบ คือ เพศชาย เพศหญิง เพศกะเทยแท้ (herm) เพศกะเทยเทียมชาย (merm) เพศกะเทยเทียมหญิง (ferm) (Anne Fausto-Sterling: 2002,78) ในทางการแพทย์ บุคคลที่เกิดมามีเพศกะเทยทั้งหลายจัดอยู่ในกลุ่ม Intersexuality หรือคนที่มีเพศผสมตั้งแต่กำเนิด (Fausto-Sterling: 2002, 469)³⁵

ในประเทศไทยบุคคลข้ามเพศจำนวนมากเผชิญกับความท้าทายในชีวิตประจำวัน เพราะเพศสถานะทางกฎหมายที่ปรากฏในเอกสารแสดงตัวตนต่างๆ ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศของพวกเขา เรื่องต่างๆ ไป ในชีวิตเช่น การเปิดบัญชีธนาคาร หรือการขอเอกสารการเดินทางไปต่างประเทศ สามารถก่อให้เกิดการคุกคาม และความรุนแรง การถูกกล่าวหาว่าใช้เอกสารปลอมทำให้บ่อยครั้งบุคคลข้ามเพศถูกบังคับให้ต้องเปิดเผยเพศที่ถูกกำหนด ณ แรกเกิด แม้เจ้าตัวจะไม่ต้องการ

³³ กริช ตาวิน. พระอุมา. หน้า 28.

³⁴ R.HAEISHANKAR. Bahuchara Mata Goddess of Fertility, Patroness of the Hijra community

³⁵ ดร.นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2558.). ทบทวนวิธีการสร้างความรู้ ความจริงเรื่องเพศ. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2566, เข้าถึงจาก <https://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/articles/2>

เปิดเผยก็ตาม การขาดการรับรองเพศสถานะจึงทำให้เกิดการกีดกันทางสังคม การตีตรา การเลือกปฏิบัติ และความรุนแรง เมื่อบุคคลนั้นถูกรับรู้ว่า แตกต่างไปจากบรรทัดฐานทางเพศ เพียงเพราะอัตลักษณ์ทางเพศและ/ หรือการแสดงออกไม่ได้สอดคล้องไปกับเพศที่ถูกกำหนด ณ แรกเกิด³⁶

ภาพที่ 19 กลุ่มคนหลากหลายทางเพศในวันเกย์ทหาร
ที่มา : <https://www.bbc.com/thai/53679718>

การแต่งกายเป็นหญิง การผ่าตัดดัดแปลงร่างกาย หรือการเข้าไปตามโรงพยาบาลด้านจิตเวช เพื่อขอใบรับรองแพทย์ เป็นหนึ่งในหลาย ๆ ขั้นตอนที่กลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศต้องทำเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิในการยกเว้นการเกณฑ์ทหาร สำหรับกลุ่มคนที่มีเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิดและมีใบรับรองแพทย์มา หรือไม่มีใบรับรองแพทย์มาแต่ว่าแปลงสภาพเป็นผู้หญิงชัดเจนต้องจัดอยู่ในบุคคลจำพวกที่ไม่สมบูรณ์ และมีลักษณะที่เห็นเด่นชัดว่าไม่สมบูรณ์หรือพิการ รวมไปถึงกลุ่มบุคคลที่เพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด โดยแพทย์สนามจะเป็นคนลงความเห็น³⁷ ณรงค์ดี บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ กล่าวว่า "คิดว่ามันไม่เป็นการยุติธรรมที่เราต้องไปพิสูจน์ตัวเองกับแพทย์ว่าเพศสภาพของเราไม่ตรงกับเพศกำเนิดเพราะทำยที่สุดแล้วเราไม่ได้เป็นโรคอะไร ทำไมเราถึงต้องไปทำขนาดนั้น"³⁸ ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเพศทางเลือกนั้นโดนจัดให้อยู่ในหมวดคนที่ไม่สมบูรณ์ทำให้เกิดผลกระทบต่อจิตใจได้ เนื่องด้วยไม่ควรมีเพศไหนหรือผู้คนที่มองว่าพวกเขาผิดปกติแต่อย่างใด

³⁶ UNDP & APTN (2560). การรับรองเพศสถานะตามกฎหมายในประเทศไทยการทบทวนกฎหมายและนโยบาย :สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 4.

³⁷ ชัยยศ ยงค์เจริญชัย ผู้สื่อข่าวบีบีซีไทย. (2563.). เกย์ทหาร : กลุ่มคนหลากหลายทางเพศต้องทำอย่างไรกับการได้มาซึ่งสิทธิไม่ต้องเกณฑ์ทหาร. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2566, เข้าถึงได้จาก<https://www.bbc.com/thai/53679718>

³⁸ เรื่องเดียวกัน,

นอกจากนั้นโรงเรียนหลายแห่งกำหนดมาตรฐานการแต่งกายตามเพศสภาพ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกตามเพศสภาพ และไม่อนุญาตให้นักเรียนมาเรียนโดยการแต่งชุดเครื่องแบบซึ่งไม่ตรงกับเพศสภาพตามกฎหมายของตน ถือเป็นภาระละเมิดสิทธิด้านการศึกษา การบังคับใช้ระเบียบเฉพาะตามเพศอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการกำหนดเครื่องแบบและสิ่งอำนวยความสะดวกที่แยกตามเพศ ยิ่งหนุนเสริมให้เพื่อนนักเรียนและครูล้อเลียนและข่มเหงนักเรียนข้ามเพศมากขึ้น³⁹

ภาพที่ 20 นักเรียนหลากหลายทางเพศ

ที่มา : <https://highlight.kapook.com/view/154071>

การรับรองเพศสถานะเป็นสิ่งจำเป็นตามหลักสิทธิมนุษยชนเพื่อให้บุคคลข้ามเพศ ได้มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างสมบูรณ์และเพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลข้ามเพศ ในปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยได้ผ่านกฎหมายฉบับแรกที่ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ คือ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.2558 ซึ่งได้มีการป้องกันการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งเพศ กฎหมายนี้เป็นเครื่องมือแรก ของประเทศไทยที่มีความครอบคลุมถึงบุคคลข้ามเพศ ขณะนี้ประเทศไทยกำลังพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนากฎหมาย ว่าด้วยการรับรองเพศสถานะ กระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องประกอบไปด้วยการมีส่วนร่วมของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบุคคลข้ามเพศ⁴⁰

ท่ามกลางการไม่เป็นที่ยอมรับของผู้คนบางกลุ่ม แต่ปัจจุบันยังมีกิจกรรม Pride Month ซึ่งเป็นเดือนที่สำคัญของผู้คนจากชุมชน LGBTIQN รวมถึงผู้ที่สนับสนุนหลักคิดของความเท่าเทียมทางเพศ จะออกมาเดินขบวน แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ จัดกิจกรรมพิเศษ หรือเปิดวงสนทนาถกเถียงและ

³⁹ HUMAN RIGHTS WATCH. (2564.).ประเทศไทย: คนข้ามเพศถูกปฏิเสธสิทธิอันเท่าเทียม. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566 ,เข้าถึงได้จาก<https://www.hrw.org/th/news/2021/12/16/380399>.

⁴⁰ UNDP & APTN. (2560). การรับรองเพศสถานะตามกฎหมายในประเทศไทย: การทบทวนกฎหมายและนโยบาย, 4.

ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงหากเรามองย้อนกลับไปในอดีตหลายทศวรรษ⁴¹

จัดขึ้นในเดือนมิถุนายนของทุกๆ ปี เป็นเดือนที่แสดงออกถึงความเท่าเทียมสิทธิ์ทางเพศของผู้คนทั่วโลก อีกทั้งยังเป็นเดือนแห่งการรำลึกถึงความขัดแย้งในการถูกเลือกปฏิบัติเพราะมีความแตกต่างทางเพศสภาพด้วยการยื่นหยัดต่อสู้เพื่อสิทธิและเสรีภาพครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของปี ค.ศ. 1969⁴²

ภาพที่ 21 Bangkok Pride Parade

ที่มา : <https://www.bangkokpost.com/life/social-and-lifestyle/2321446/bangkok-celebrates-first-pride-parade-in-16-years>

จากการรวบรวมข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นถึงปัญหาของการไม่ยอมรับความหลากหลายทางเพศในสังคมทั้งที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การทำให้สังคมยอมรับความหลากหลายทางเพศอาจเป็นสิ่งที่ทำให้คุณค่าความเท่าเทียมมากขึ้น

2.5 สำรวจธุรกิจเครื่องรางความเชื่อในประเทศไทย

คนไทยและเครื่องรางของขลังนับว่าอยู่คู่กันมายาวนานโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อยุคโบราณที่ยังต้องสู้รบ เครื่องรางของขลังนับว่าเป็นขวัญกำลังใจที่สำคัญที่สุด ด้วยคนไทยเราไม่มีเสือเกราะใส่อย่าง

⁴¹ The VISUL By Thai PBS. (2564.). แดกคัพท์ “เพศ” / “LGBTIQN” เมื่อนิยามยุคใหม่ ไปไกลกว่าแค่ชายกับหญิง. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566, เข้าถึงได้จาก <https://thevisual.thaipbs.or.th/gender-on-screen/lgbtiqn-keyword/>

⁴² NGG Thailand. (2565.). Pride Month 2022. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.nggthailand.com/news-and-promotion/24/>

คนญี่ปุ่นหรือชาวตะวันตก ดังนั้นเครื่องรางและเวทมนตร์คาถาจึงเป็นที่พึ่งที่ดีที่สุดตามแต่สำนักและครูอาจารย์จะสืบทอดกันมา⁴³

ในด้านเศรษฐกิจจากงานวิจัย “Marketing in the Uncertain World” ที่ได้เผยแพร่ข้อมูลผ่าน Live สัมมนาการตลาดของคนอยู่เป็นเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2564 ในแพลตฟอร์ม Facebook โดยนักศึกษาปริญญาโท สาขาการตลาด วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าคนไทยกว่า 52 ล้านคนในปัจจุบันมีความเชื่อเรื่องโชคลาง ทั้งการพยากรณ์ โหราศาสตร์ ดูลายมือ ไพ่ ยิปซี การบูชาพระเครื่องวัตถุมงคล ใส่เสื้อผ้าสีมงคล แสวงหาตัวเลขมงคล และเรื่องเหนือธรรมชาติ เกิดเป็นเทรนด์ธุรกิจในปัจจุบันที่เรียกว่า “สายมู” ได้รับความนิยมแม้ว่าสภาพเศรษฐกิจจะดี หรือแม้ยังคงมีกระแสที่ขึ้นเรื่อยๆ

ทั้งนี้การค้นหาแฮชแท็ก (#) คำว่า “มูเตลู” จากกระแสโซเชียลชื่อดังในแพลตฟอร์ม Tiktok มียอดเข้าชมสูงสุดถึง 2,500 ล้านครั้ง วิดีโอภายในแฮชแท็กมีการให้ความรู้เรื่องความเชื่อรวมถึงการค้าขายเครื่องรางอีกมากมาย ดังภาพที่ 21

ภาพที่ 22 การค้นหาแฮชแท็กมูเตลูในแพลตฟอร์ม Tiktok
ที่มา : ดัดแปลงจากแอปพลิเคชัน tiktok โดยผู้วิจัย

ความเชื่อและการเยียวยาจิตใจในสังคมไทย เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมเกิดความคิด โดยรวมของคนเปลี่ยนแปลง หรือถูกชักนำไปในทาง ต่าง ๆ ได้ เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลง มีปัญหาใหม่ๆ เกิดขึ้น ศาสนาย่อมมีส่วนช่วยแก้ไขหรือทำให้ปัญหา เบาบางลง ในภาวะที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมาก ทำให้เกิดช่องว่างทางความคิดและแสวงหา สิ่งยึดเหนี่ยวใหม่ ๆ หรือแนวใหม่ ๆ ในหลักการเดิมแต่การนับถืออาจต่างกันไปตามพื้นภูมิปัญญาของแต่ละบุคคล ความเชื่อและศาสนา เป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างแยกไม่ออก อาจกล่าวได้ว่าเราไม่ได้นับถือศาสนา อย่างเคร่งครัด แต่ก็

⁴³ น.พงศาวดาร. (2566). “เครื่องราง-ของขลัง”. ด้วยตุน พิเศษ, 48(574), 105.

มิได้หมายความว่าความเชื่อและศาสนาจะมีบทบาทด้อยลงไป “ความเชื่อเป็นทั้งเหตุโดยตรงและโดยอ้อม ที่ทำให้เกิดอารยธรรมในสังคม เป็นจักรกลสำคัญในการ เปลี่ยนแปลงและในความเป็นไปของสังคมโลกในปัจจุบัน”⁴⁴

ความเชื่อเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ และถือว่าเป็นวัฒนธรรมของมนุษย์อย่างหนึ่ง การดำรงชีวิตของมนุษย์ในสมัยโบราณที่มีความเจริญทางด้านวิชาการน้อย ความเชื่อจึงเกิดจากการเกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่มนุษย์เชื่อว่าเป็นการบันดาลให้เกิดขึ้นจากอำนาจของ เทวดา พระเจ้า หรือภูตผีปีศาจ ดังนั้นเมื่อเกิดปรากฏการณ์ต่างๆ ขึ้น เช่น ฝนตก พายุพัด ฟ้าผ่า แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด อุทกภัย และวาตภัยต่างๆ ขึ้น ล้วนเป็นสิ่งที่มีความเชื่อต่อชีวิตหรือความเป็นอยู่ของมนุษย์ ซึ่งยากที่จะป้องกันหรือแก้ไขได้ด้วยตัวเอง บางอย่างเป็นเหตุการณ์ที่ อำนาจประโยชน์ แต่บางเหตุการณ์ก็เป็นอันตรายต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ มนุษย์จึง พยายามที่จะคิดหาวิธีการที่จะก่อให้เกิดผลในทางที่ดี และเกิดความสุขให้กับตนเอง เพื่อกระทำต่อสิ่ง ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านั้น ทำให้เกิดเป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นพิธีกรรม หรือศาสนาเกิดขึ้น ซึ่ง หลายศาสนาเช่นศาสนาพุทธยอมรับเพียงคนสองเพศ เพราะว่าถ้าเป็นกะเทย หรือ บัณเฑาะก์ ประเภทใดก็ตาม จะไม่ได้รับการยอมรับให้เข้าอุปสมบท แม้แต่ความเป็นอนุรักษ์นิยมของศาสนา อิสลามก็ไม่เห็นด้วยกับความหลากหลายทางเพศจึงส่งผลให้ยังมีการจำกัดเรื่องของเพศสภาพกับการแสดงออกทางความเชื่ออื่นที่นอกเหนือไปจากความเชื่อเดิมของครอบครัว ทั้งนี้เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงตามสภาพการณ์ของโลกในปัจจุบันทำให้ผู้คนเริ่มแสดงอัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่ตรงกับ เพศสภาพตามแต่กำเนิดมากขึ้น ซึ่งมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ล้วนต้องการความรักและการยอมรับตาม ทฤษฎีมาสโลว์ หรือ ลำดับขั้นความต้องการ(Maslow's Hierarchy of Needs) แม้จะมีการแสดง อัตลักษณ์ของเพศต่างๆ อย่างหลากหลายแต่ก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคมบางกลุ่มเพราะ ขัดกับหลักของศาสนาที่สืบเนื่องจากความเชื่อดั้งเดิม

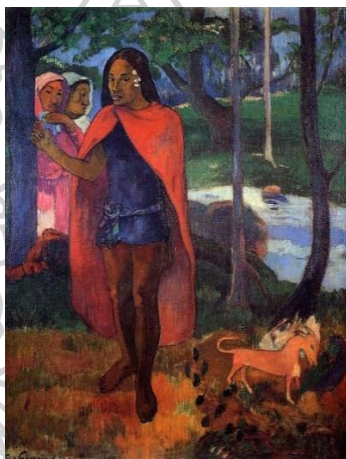
ผู้วิจัยเล็งเห็นความเชื่อมโยงที่มีแนวทางส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ พร้อมกับธุรกิจที่ อ้างอิงความเชื่อต่าง ๆ ยังเป็นที่นิยมบูชาเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งและเยียวายจิตใจ อาจส่งผลให้เกิด แนวโน้มที่จะอ้างอิงความเชื่อ เพื่อทำให้ผู้คนยอมรับและเข้าใจความหลากหลายทางเพศมากขึ้น

2.6 การศึกษางานศิลปกรรมที่ใช้สัญลักษณ์สื่อสารแนวคิด

อเล็กซ์ พิลเซอร์ นักประวัติศาสตร์ศิลปะผู้เขียนหนังสือ In A Queer Little History of Art ซึ่งรวบรวมประวัติศาสตร์การเคลื่อนไหวศิลปินผู้ใช้งานศิลปะในการขับเคลื่อนเพื่อยืนยันการมีตัวตน ของ LGBTQ+ ในโลกศิลปะตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 กล่าวว่าในช่วงแรกของประวัติศาสตร์ศิลปะของ

⁴⁴ ธัญนิชา วิโรจน์รุจน. (2561.). ความมั่นคงทางจิตใจ : ลดความเสี่ยงช่วยแก้ปัญหาสังคม. วารสารมหาจุฬาริชาการ, 5(2), 146.

ชาวเคียวร์ ศิลปินต่างต้องปิดบังอำพรางตัวตนที่แท้จริงไว้ภายใต้ฉากรูปหน้าของการเป็นคนรักต่างเพศ (Heterosexuality) คู่รักเพศเดียวกันต้องใช้สถานะอำพรางว่า ‘เพื่อนสนิท’ งานศิลปะใด ๆ ที่ศิลปิน LGBTQ+ ตั้งใจจะใช้เพื่อสะท้อนตัวตนที่แท้จริงของตนต้องถูกนำเสนอผ่านสัญลักษณ์หรือการเข้ารหัส ด้วยเหตุนี้ ประวัติศาสตร์ของงานศิลปะ LGBTQ+ จึงเป็นประวัติศาสตร์ของการปกปิด แอบซ่อน และการหากลยุทธ์เพื่อถ่ายทอดความเป็นตัวตนของศิลปินออกมาผ่านผลงานของตัวเอง ประวัติศาสตร์ศิลปะของชาว LGBTQ+ จะเป็นประวัติศาสตร์ของการถูกกดทับจากค่านิยมอันคับแคบ แต่หากมองในอีกแง่หนึ่ง การอำพรางและการหาหนทางเพื่อถ่ายทอดการมีอยู่ของ LGBTQ+ ในโลกศิลปะในแต่ละยุคสมัยก็สะท้อนถึงการมีตัวตนและการไม่ยอมจำนนต่อกรอบเกณฑ์ของสังคม⁴⁵

ภาพที่ 23 แม่มดแห่ง Hiva Oa โดยศิลปิน ปอล โกแกง

ที่มา : <https://space.groundcontrolth.com/upload/7a477cfefbc72a7e0cbb677545a3ed74.jpg>

ผลงานของ ปอล โกแกง ชื่อว่าภาพแม่มดแห่ง Hiva Oa ของหมู่เกาะเฟรนช์โปลินีเซีย ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของชาวตะวันตกที่มีต่อชาวพื้นเมืองในยุคล่าอาณานิคม มีความสำคัญในแง่ของการเป็นภาพบันทึกวัฒนธรรมนอกกรอบความคิดของฝั่งตะวันตก ที่เรื่องของ “เพศ” นั้นมีความสลับไหล ดังภาพที่ 23 โกแกงถ่ายทอดภาพของ สมาชิกของชนเผ่าพื้นเมืองที่นิยามตนเองเป็นผู้ที่เป็นได้ทั้งชายและหญิง ซึ่งสถานะของ *māhū* ในชนเผ่าบนเกาะ Hiva Oa มีความใกล้เคียงกับผู้นำทางจิตวิญญาณ

⁴⁵ groundcontrolth.com. LGBTQ in Art - ย้อนสำรวจ 6 ภาพวาดสำคัญในประวัติศาสตร์ LGBTQ. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566, เข้าถึงได้จาก https://groundcontrolth.com/blogs/700?fbclid=IwAR0EYtzgN3S8_jYaee2jE4VggoeGAbbEKS1YUz63wW10jRpO6_zx2AeKX

หรือหมอผี นอกจากจะนำเสนอภาพของ māhū แล้ว โโกแกงยังได้ใส่สัญลักษณ์เพื่อเน้นย้ำความสิ้น
โหลระหว่างกรอบเพศซึ่งเป็นความเชื่อของคนในชนเผ่าพื้นเมืองนี้ด้วย โดยสัญลักษณ์ที่ว่าก็คือสุนัข
จิ้งจอกและนกที่ปรากฏอยู่ตรงมุมภาพ โดยเป็นที่รู้กันว่า ในธรรมชาตินั้น จิ้งจอกกับนกนั้นเป็นศัตรูกัน
แต่การที่โกแกงนำเสนอว่าสัตว์สองสายพันธุ์นี้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ สะท้อนนัยยะ
การอยู่ร่วมกันของสองเพศในตัว⁴⁶

ภาพที่ 24 รูปปั้นพระอวโลกิเตศวร

ที่มา : <https://readthecloud.co/wp-content/uploads/2021/07/museum.jpg.webp>

ไอ้ต-มณฑิธร ผู้ก่อตั้งแกลลอรี่ที่มีชื่อว่าโพธิสัตว์ (BODHISATTAVE LGBTQ+ GALLERY) ว่าด้วยพื้นที่ศิลปะไร้เพศ ตั้งใจเป็นพื้นที่สำหรับนำเสนอศิลปินที่มีเพศสภาพที่หลากหลายเป็นชาว LGBTQ+ จากแทบประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะ” เหตุที่ตั้งชื่อว่าแกลลอรี่ว่า โพธิสัตว์ คุณไอ้ต มณฑิธร กล่าวว่า “เราได้แรงบันดาลใจมาจากพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ ซึ่งอันนี้มีหลาย นัยยะ อันดับแรกคือพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ คือพระพุทธเจ้าที่เป็นตัวแทนของความเมตตา ซึ่งเรา คิดว่าเป็นแก่นสำคัญในการทำงานของเรา อีกนัยยะคือ คนไทยจะรู้จักในฐานะเจ้าแม่กวนอิม เป็นเพศหญิงแต่ตามตำนานจริงๆ ท่านเป็นพระพุทธเจ้าที่ไม่มีเพศ ความเมตตาก็ไม่มีเพศระบุ สัณเคราะห์ เราเลยอยากใช้ชื่อนี้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการสลายกรอบทางเพศสภาวะด้วยความเมตตา เห็นอกเห็นใจเป็นแก่นหลักของมัน”⁴⁷

ไอ้ต-มณฑิธร กล่าวโดยสรุปว่า “สิ่งที่น่าสนใจของงานชุดนี้ก็คือมันมีความเรียบง่ายอย่าง งดงาม ลายเส้นรูปคน รูปหน้ายิ้ม ที่มีความไร้เดียงสา ตรงไปตรงมา แต่กระบวนทำนั้นยากมาก ๆ คล้ายกับชีวิตของชาว LGBTQ+ ที่กว่าจะได้มาซึ่งสิ่งที่ดีๆ ปกติ ความสุขธรรมดาเรียบง่ายอย่าง

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน

⁴⁷ Kittima Chareprasit. (2564.). สทนทธรรมกับ ไอ้ต-มณฑิธร ว่าด้วยศิลปะศิลปะแห่งใหม่อันสดใสและไร้เพศ. เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566 เข้าถึงได้จาก <https://botsworld.co/content/bodhisattave-lgbtq-gallery>

การสมรสเท่าเทียม ความเสมอภาคในสังคม นั้นต้องผ่านกระบวนการต่อสู้อย่างยากลำบากมากๆ กว่า
จะได้สิ่งเหล่านี้มา”

ภาพที่ 25 ผลงานภาพพิมพ์ของอร ทองไทย

ที่มา : <https://www.matichonweekly.com/wp-content/uploads/2021/08/Untitled2-696x941.jpeg>

ผลงานเครื่องประดับที่เสริมสร้างความมั่นใจและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกลุ่มคนข้ามเพศ (กะเทย) โดย พงศธร เจียรศิริ กล่าวถึงแนวคิดของผลงานว่า การเห็นคุณค่าในตัวเอง แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเครื่องประดับและการสื่อสาร โดยดำเนินการศึกษาควบคู่ไปกับการศึกษา ข้อมูลประสบการณ์และการดำเนินชีวิตของกะเทยกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงความต้องการของกะเทยกลุ่มตัวอย่างเพื่อการปรับตัวอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างปกติ เป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเครื่องประดับจะทำหน้าที่ในการเป็นสื่อสะท้อนให้เห็นคุณค่าและอัตลักษณ์ที่มีอยู่ภายในตัวตนแต่ละบุคคล โดยการออกแบบ เปรียบเทียบเชิงสัญลักษณ์ด้วยการใช้ดอกไม้ และยาคุม มีการจัดวางตำแหน่งบริเวณหน้าอก เป็นซึ่งเป็นอวัยวะที่บ่งบอกถึงความ เป็นเพศหญิงที่คนทั่วไปในสังคมสามารถรับรู้ได้ง่าย⁴⁸

⁴⁸ พงศธร เจียรศิริ. “เครื่องประดับที่เสริมสร้างความมั่นใจและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกลุ่มคนข้ามเพศ (กะเทย),” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาการออกแบบเครื่องประดับ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2561), หน้า 44-45.

ภาพที่ 26 เครื่องประดับที่เสริมสร้างความมั่นใจและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกลุ่มคนข้ามเพศ (กะเทย)
ที่มา : พงศธร เจียรศิริ

คมกฤษ เทพเทียน ผู้เป็นศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีชื่อว่า Giant Twins กล่าวว่า แรงบันดาลใจของงานมาจากรูปปั้นหินนักรบจีนโบราณและทวยเทพลูกผสมระหว่างมนุษย์กับสัตว์ที่จีนส่งมาให้สยามงานศิลปะ “Giant Twins” ที่ถูกสร้างขึ้นใหม่จึงเป็นส่วนผสมผสานระหว่างความเชื่อและวัฒนธรรมของจีนกับไทย ผ่านการดัดแปลงตำนานของฝาแฝดสยามอินจัน ด้วยการนำเอารูปร่างหมีมาของยักษ์และลักษณะของนักรบจีนมาควบรวมเพื่อเป็นตัวแทนความสัมพันธ์ไทยจีน⁴⁹-

ภาพที่ 27 Giant Twins (Thailand)
ที่มา : <https://favforward.com/lifestyle/art/50303.html>

นอกจากนี้ศิลปินได้กล่าวถึงผลงานว่า ผมอยากให้ผลงานชิ้นนี้สื่อถึง ความเป็นแผ่นดิน “ ความเป็นมิตรกันของไทย และ จีนทั้งในเรื่องของ การค้า และ การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมในยุคสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น”⁵⁰

⁴⁹ nomad609, (2562). จะเป็นอย่างไร? เมื่องานศิลปะถูกจัดแสดงในวัด. เข้าถึงเมื่อ 17 ตุลาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://favforward.com/lifestyle/art/50303.html>

⁵⁰ ยุภาวดี บุญญา, (2561). ศิลปะกับศาสนสถาน ความงามที่ผสมผสานศรัทธา ในงาน บางกอก อาร์ต เบียนนาเล่ 2018. สืบค้น 17 ตุลาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://www.baanlaesuan.com/127703/arts/bangkok-art-biennale-2018-religious-art-piece>

2.6.1 วิเคราะห์งานศิลปกรรมที่ใช้สัญลักษณ์สื่อสารแนวคิด

จากการศึกษางานศิลปกรรม และนิทรรศการที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ในการสร้างสรรค์ผลงานและใช้สัญลักษณ์สื่อสารแนวคิด วิเคราะห์แนวคิดของศิลปินได้ดังนี้

1. รูปแบบผลงานการใช้สัญลักษณ์แทนค่า

ผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางเพศนั้นมีการนำสัญลักษณ์ เช่น ความเชื่อ, สี, สัตว์ที่เป็นศัตรู และตัวอักษร ที่มีความหมายทั้งสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน บางนัยยะก็สะท้อนการมองอีกมุมว่ามนุษย์หลากหลายเพศสามารถเลือกได้ว่าจะจะเป็นสิ่งใดหรือชอบอะไร ผ่านการแทนค่าสัญลักษณ์ต่างๆ ที่สื่อสารออกมาโดยตรงไปตรงมา ดังเช่นผลงานของ ปอล โกแกงยัง ที่ใส่สัญลักษณ์เพื่อเน้นย้ำความลึ้นไหลทางเพศสัญลักษณ์ที่ใช้คือ สุนัขจิ้งจอกและนก โดยธรรมชาติในระบบนิเวศนั้นเป็นศัตรูกันแต่โกแกงได้นำเสนอว่า สัตว์สองสายพันธุ์นี้สามารถอยู่ร่วมกันได้ สะท้อนนัยยะการอยู่ร่วมกันของสองเพศในตัวของผู้นำทางจิตวิญญาณสมาชิกของชนเผ่าพื้นเมืองที่นิยามตนเองเป็นผู้ที่เป็นได้ทั้งชายและหญิง หรือการใช้สายรุ้งเป็นสื่อของความหลากหลายทางเพศในผลงานของ อร ทองไทย รวมถึงมีข้อความที่ตีความได้ถึงเรื่องเพศของศิลปินด้วยตัวมันเองอีกด้วย และสุดท้ายคือผลงานของ โอ๊ต-มณฑิธร ผู้ก่อตั้งแกลลอรี่ที่มีชื่อว่าโพธิสัตว์ที่คนไทยจะรู้จักในฐานะเจ้าแม่กวนอิม เป็นเพศหญิงแต่ตามตำนานจริงๆ ท่านเป็นพระพุทธรูปที่ไม่มีเพศ โอ๊ต-มณฑิธรจึงใช้ชื่อนี้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการสลายกรอบทางเพศสภาวะด้วยความเมตตา และผลงานของคัมภีร์ เทพเทียน Giant Twins นำเอารูปร่างที่มาของยักษ์และลักษณะของนักรบจีนมาผสมผสานกันเพื่อเป็นตัวแทนความสัมพันธ์ไทย-จีน

2. รูปแบบการจัดวาง

ผลงานเครื่องประดับของ พงศธร เจียรศิริ มีการจัดวางตำแหน่งบนร่างกายบริเวณหน้าอก เป็นซึ่งเป็นอวัยวะที่บ่งบอกถึงความ เป็นเพศหญิงที่คนทั่วไปในสังคมสามารถรับรู้ และเปรียบเทียบเชิงสัญลักษณ์ด้วยการใช้ดอกไม้ และยาคุม กล่าวโดยสรุปคือการจัดวางตำแหน่งบนร่างกายเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสื่อสารแนวความคิด

3. ใช้เทคนิคและกระบวนการในการสื่อสารแนวคิด

จากที่คุณโอ๊ต-มณฑิธร กล่าวถึงผลงานของคุณ ของอร ทองไทย ว่า “กระบวนการทำนั้นยากมากๆ คล้ายกับชีวิตของชาว LGBTQ+ ที่กว่าจะได้มาซึ่งสิ่งที่ดูง่าย ๆ ปกติ ความสุขธรรมดาเรียบง่าย อย่างการสมรสเท่าเทียม ความเสมอภาคในสังคม นั้นต้องผ่านกระบวนการต่อสู้อย่างยากลำบากมากกว่าจะได้สิ่งเหล่านี้มา ” ซึ่งผลงานเป็นภาพพิมพ์และสื่อผสมด้วยเทคนิคการพิมพ์เชิงทดลองที่มีนัยยะสำคัญที่ใช้เทคนิคและกระบวนการในการสื่อสารแนวคิด

2.6.2 สรूपงานศิลปกรรมที่ใช้สัญลักษณ์สื่อสารแนวคิด

จากการวิเคราะห์ ศิลปินต้องการรณรงค์ให้มีพื้นที่ของผู้คนหลากหลายทางเพศโดยใช้งานศิลปะในการสะท้อนแนวคิด เพื่อให้สังคมเกิดความเข้าใจและยอมรับมากขึ้น ด้วยความหลากหลายทางเพศ ยังไม่เป็นที่ยอมรับมากนัก ศิลปินหลายท่านจึงสะท้อนแนวคิดผ่านสัญลักษณ์ที่มีความหมายที่ตีความได้อย่างตรงไปตรงมา และมีปัจจุบันมีเริ่มมีพื้นที่ทางศิลปะให้กลุ่มหลากหลายทางเพศได้นำเสนอแนวคิดมากขึ้น

ผลงานออกแบบเครื่องประดับในโครงการนี้ จึงมีความมุ่งหมายว่าจะเป็นอย่างหนึ่งผลงานศิลปะที่สามารถสวมใส่ได้ เปรียบเสมือนกับการยอมรับและความพึงพอใจให้ผู้สวมใส่นำเอาแนวคิดที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศเข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดการยอมรับในสังคม โดยใช้มนต์คติความเชื่อของพระแม่พหูขระ ที่พบในชุมชนพหุวัฒนธรรมพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังเป็นการรณรงค์ให้กับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศให้มีความเชื่อ ที่จะนำไปสู่ศรัทธาใหม่ ๆ ในอนาคต

การสรूपแนวคิดเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรूपงานศิลปกรรมที่ใช้สัญลักษณ์สื่อสารแนวคิด

ผลงานของศิลปิน	สัญลักษณ์จากความเชื่อ	สีสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ทางเพศ	การจัดวาง / วัสดุแทนค่า	สื่อสารแนวคิดด้วยเทคนิค
	/		/	
	/			
		/		/

ตารางที่ 2 สรूपงานศิลปกรรมที่ใช้สัญลักษณ์สื่อสารแนวคิด (ต่อ)

ผลงานของศิลปิน	สัญลักษณ์ จากความ เชื่อ	สีสันกับอัต- ลักษณ์ทาง เพศ	การจัดวาง / วัสดุแทนค่า	สื่อสาร แนวคิดด้วย เทคนิค
			—	
	—		—	

2.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาการอยู่ร่วมกันของความเชื่อในสังคมพหุวัฒนธรรมชุมชนพาทูร์ต จังหวัด กรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นความสำคัญของความเชื่อ ต่อวิถีชีวิตในชุมชนอันเกิดการผสมผสาน แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้บนความแตกต่าง สะท้อนถึงการยอมรับซึ่งกันและกันสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ ที่ต้องการนำเสนอแนวคิดของความเชื่อที่ไม่จำกัดเพศสภาพ โดยใช้สัญลักษณ์จากรูปแบบมนคติความเชื่อพระแม่พุทธรุ ประกอบกับรูปแบบความเชื่อที่พบในชุมชนพาทูร์ต จังหวัด กรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังสื่อสารเนื้อหาสาระของการอยู่ร่วมกันของความเชื่อในสังคม โดยนำมา สร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับที่พัฒนาต่อยอดให้เป็นผลงานเชิงพาณิชย์ มีความสำคัญในการใช้เป็น ทางเลือกในการสื่อสารแนวคิดเนื้อหาสาระของความเชื่อที่ไม่จำกัดเพศสภาพ สวมใส่บนร่างกาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและยอมรับ

โดยผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับ ดังต่อไปนี้

1. สังคมพหุวัฒนธรรม

สังคมพหุวัฒนธรรมย่านการค้าชุมชนพาทูร์ต จังหวัด กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ที่มีการ ทับซ้อนกันของวัฒนธรรม มีผู้คนจากหลายเชื้อชาติและความเชื่อ โดยผู้วิจัยได้ระบุงค์ประกอบที่ใช้ ในการศึกษาภายในสังคมพหุวัฒนธรรมชุมชนพาทูร์ต ดังต่อไปนี้

1) ประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ตั้งของชุมชน และเชื้อชาติที่ได้เข้ามาผสมผสาน ทำให้เกิดรูปแบบที่มาจากวัฒนธรรมเดิมของตน ปรากฏเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่

2) วิถีชีวิตเจาะลึกในมิติทางความเชื่อ การปฏิบัติอยู่ร่วมกันของความเชื่อ ที่ส่งผลให้ชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างไม่เกิดความขัดแย้ง

3) ความสิ้นไหลทางเพศภายในชุมชน ด้วยชุมชนเป็นชุมชนการค้า วิธีการสิ้นไหลของเพศจึงมาในรูปแบบของสินค้าและผู้ซื้อสินค้า จากการสำรวจและสัมภาษณ์

ด้วยองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้น การสร้างสรรค์ผลงานจากการเชื่อมโยงความเชื่อและความหลากหลายทางเพศจากมโนคติพระแม่พหูขระ ถือเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ผู้วิจัยมีความคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะทำให้ สังคมตระหนักถึงความเข้าใจในการสิ้นไหลของ เพศสภาพท่ามกลางความเชื่อและความหลากหลายทางเพศในปัจจุบันสะท้อนถึงความสำคัญของทุกเพศเนื่องด้วยทุกคนล้วนก็เป็นมนุษย์ โดยวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลการรวมอยู่ของความเชื่อในชุมชน เพื่อออกแบบเป็นเครื่องประดับร่วมสมัยที่สามารถพัฒนาต่อยอดให้เป็นสินค้าเชิงพาณิชย์

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ความสิ้นไหลทางเพศ

ประเด็นปัญหาสังคมเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ยังคงเป็นปัญหาที่ยังถกเถียงจากกลุ่มคนที่ไม่เข้าใจและยังไม่ยอมรับความหลากหลายทางเพศในสังคมปัจจุบันดังจะเห็นได้จากการรณรงค์สิทธิความเท่าเทียมทางเพศในโอกาสต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงการนำเสนอแนวทางที่อาจส่งเสริมถึงการตระหนักรู้และเข้าใจถึงวิถีความหลากหลายให้เกิดการเข้าใจยอมรับความแตกต่างทั้งทางเพศสภาพและเพศวิถี ผ่านศิลปะการออกแบบสร้างสรรค์ชุดผลงานเครื่องประดับ อันจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมศตวรรษที่ 21 เพราะทุกคนล้วนแล้วแต่เป็นมนุษย์ด้วยกันทั้งสิ้น โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในทางคติความเชื่อพระแม่พหูขระ ดังตารางที่ 5

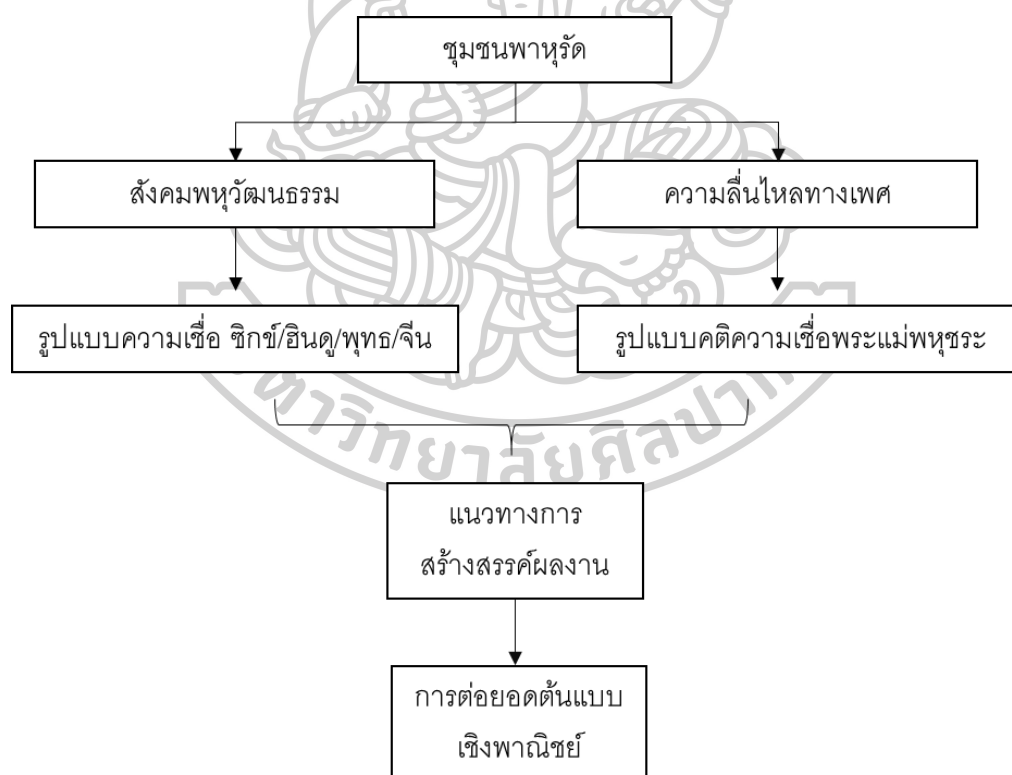
ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ด้านมโนคติความเชื่อพระแม่พหูขระ

รูปแบบที่ปรากฏ	มโนคติความเชื่อพระแม่พหูขระ
คติความเชื่อที่เกี่ยวกับLGBTQ	คุ้มครองผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ได้แก่ เกย์ กะเทย ทอม ดีชายรักชาย และ หญิงรักหญิง พระแม่พหูขระ หรือ พระแม่ผู้อุปถัมภ์ความรักที่ไม่ เป็นไปตามครรลอง เมื่อพรที่ขอไว้ประสบผลสำเร็จ ควรให้บุรุษแต่งกายเป็นสตรีมาร่ำรำรวยจึงจะเสร็จสิ้น
คติความเชื่อที่เกี่ยวกับเพศหญิง	บูชาโดยผู้หญิงที่ปรารถนาจะตั้งครรภ์
คติความเชื่อที่เกี่ยวกับเพศชาย	บูชาโดยผู้ชายที่ไม่สามารถให้กำเนิดบุตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป จากตารางที่ 5 ทำให้พบว่ามโนคติความเชื่อพระแม่พหูสุระนั้นเป็นสิ่งที่ทุกเพศสภาพให้ความเคารพบูชาในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปในการขอพร แต่มีตำนานที่เกี่ยวกับการให้เพศชายแต่งกายเป็นหญิงที่จะทำให้สัมฤทธิ์ผล และเป็นการทำให้พระแม่นั้นพอใจ ทำให้ตรงกับรูปแบบของเพศสภาพที่ไม่ตรงตามเพศกำเนิด จึงมีความพิเศษให้กับผู้คนที่มีความหลากหลายทางเพศหรือ LGBTQ+

3. การต่อยอดเชิงพาณิชย์

เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นด้านธุรกิจเครื่องรางในประเทศไทย ยังคงเป็นที่นิยม ผู้คนบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถนำติดตัวไปเพื่อสถานะเครื่องรางหรือการคุ้มครองรวมไปถึงการขอพร จึงได้นำข้อมูลความเชื่อที่พบในชุมชนพาทูร์ต มาพัฒนาต่อยอดเป็นเครื่องประดับเชิงพาณิชย์ อันเป็นอีกทางเลือกให้ผู้คนที่ชื่นชอบใน เครื่องประดับเครื่องรางที่อ้างอิงความเชื่อ ทั้งนี้การมีทางเลือกศรัทธาให้กับสังคมปัจจุบันมีความสำคัญใน ทางความสัมพันธ์ อันดีกับเพื่อนมนุษย์ เพราะกระแสการอ้างอิงของความเชื่อยังคงเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้คนตั้งแต่อดีตจวบจนในยุคปัจจุบัน

ภาพที่ 28 แผนภาพสรุปการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 3

แนวทางการออกแบบสร้างสรรค์

3.1 การวิเคราะห์และทดลองวัสดุ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งวัสดุประสงค้ในการค้นหาวัสดุเพื่อทดลอง และการเลือกเทคนิคการขึ้นชิ้นงาน ดังต่อไปนี้

1. ค้นหาวัสดุภายในชุมชนพหุรัด เพื่อคัดเลือกสู่กระบวนการทดลองวัสดุ
2. เพื่อค้นหาวิธีที่เหมาะสมในการขึ้นรูปชิ้นงานและการประกอบเพื่อพัฒนาต่อยอดเชิงพาณิชย์

3.1.1 การสำรวจวัสดุภายในชุมชนพหุรัด

วัสดุจากรูปมโนคติความเชื่อพระแม่พหูพระ พบวัสดุ 3 ชนิด คือ โลหะทองเหลือง ปูนปลาสเตอร์ และเรซิน

ภาพที่ 29 วัสดุจากรูปมโนคติความเชื่อพระแม่พหูพระ
ที่มา : ภายถ่ายโดยผู้วิจัย

วัสดุจากรูปแบบความเชื่อศาสนาซิกข์ ผ้าคลุมศีรษะ จากการสอบถามจากผู้คนในชุมชนพบว่า “ผ้ามีสลิน” เป็นผ้าที่นิยมนำมาทำเป็นผ้าคลุมศีรษะของชาวซิกข์ในชุมชนพหุรัด ทั้งนี้วัสดุผ้าและสีผ้าตามหลักของศาสนาซิกข์ไม่มีข้อกำหนดว่าเป็นผ้าชนิดไหน สามารถเลือกใช้ตามเหมาะสม

ภาพที่ 30 วัสดุจากรูปแบบความเชื่อศาสนาซิกข์

ที่มา : <https://becommon.co/culture/little-india/>

วัสดุจากรูปแบบความเชื่อศาสนาฮินดู พวงมาลัยดอกไม้จากผ้า ซึ่งเป็นผ้าใยสังเคราะห์ที่มีสีสันทากหลาย

ภาพที่ 31 วัสดุจากรูปแบบความเชื่อศาสนาฮินดู

ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

วัสดุผ้าหลากชนิดเนื่องจากชุมชนพหุรัตเป็นชุมชนที่มีการค้าขายผ้ามายาว มีผ้าหลากชนิดให้เลือกสรร ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกผ้า ดังนี้ 1.ผ้าใยสังเคราะห์ มีสีให้เลือกหลากหลาย 2.ผ้าที่สามารถย้อมได้ทำมาจากเส้นใยธรรมชาติ ได้แก่ ผ้าลินิน ผ้ามาสลิน และ ผ้าเรย์อน 3.เศษผ้าจากการตัดเย็บชุดในชุมชน

ภาพที่ 32 ผ้าหลากชนิดในชุมชนพหุรัต

ที่มา : ดัดแปลงโดยผู้วิจัย

3.1.2 การวิเคราะห์วัสดุ

การวิเคราะห์วัสดุที่ได้ทำการสำรวจภายในชุมชนพาหุรัด เพื่อพัฒนาต่อยอดในการสร้างสรรค์
ชิ้นงานเครื่องประดับ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 4 ตารางการวิเคราะห์วัสดุ

ลำดับ	ชนิดวัสดุ	สี	รายละเอียด
1	 โลหะทองเหลือง		โลหะทองเหลืองมีความแข็งแรงคงทน แดกหักได้ยาก และนิยมนำมาสร้างเทวรูป มีกระบวนการผลิตซ้ำและขึ้นรูปได้หลายวิธี เหมาะแก่การนำไปต่อยอดเชิงพาณิชย์
2	 ปูนปลาสเตอร์		ปูนปลาสเตอร์ เป็นวัสดุที่มีความละเอียดผิวเรียบ สามารถทาสีลงไปบนพื้นผิวได้มีคุณค่าทางความงาม แต่มีข้อจำกัดคือแตกหักค่อนข้างง่าย และการขึ้นรูปทรงมาจากการปั้นซึ่งควบคุมการผลิตค่อนข้างยาก
3	 เรซิน		เรซินมีเนื้อแข็ง สีใส มีความเงา ทนทานต่ออุณหภูมิสูงได้ดี มีความแข็งแรง สามารถทาสีลงบนพื้นผิวได้ แต่ต้องเป็นสีเฉพาะของการใช้เรซิน มีการขึ้นรูปทรงจากการปั้นและ ทำพิมพ์ ซึ่งควบคุมความละเอียดในการปั้นค่อนข้างยาก
4	 ผ้าลินิน		ผ้าลินินเป็นผ้าที่ไม่มีความยืดหยุ่น มีผิวขรุขระและลวดลายเล็กน้อย ผืนผ้าไม่บางเหมาะแก่การนำไปขึ้นรูปทรง หรือประกอบกับผ้าชนิดอื่นเพื่อเสริมความแข็งแรง และสามารถย้อมได้

ตารางที่ 4 ตารางการวิเคราะห์วัสดุ (ต่อ)

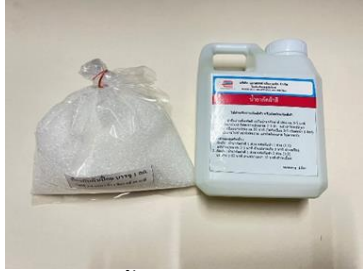

ลำดับ	ชนิดวัสดุ	สี	รายละเอียด
5	 ผ้าฝ้ายสลิิน		ผ้าฝ้ายสลิินนิยมนำมาทำผ้าคลุมศีรษะชาวซีกซ์ในชุมชน เนื้อผ้าไม่ยืดหยุ่น พื้นผิวเรียบ ไม่ลื่น ไม่มี ความวาวของผ้า มีคุณสมบัติในการย้อมสีได้
6	 ผ้าเรย่อน		ผ้าเรย่อนมีความวาวเล็กน้อย พื้นผิวลื่นพริ้ว สามารถย้อมได้ มีคุณค่าทางสุนทรียะความงามด้าน พื้นผิว
7	 ผ้าใยสังเคราะห์ (สีสำเร็จ)		เป็นวัสดุสังเคราะห์ มีความหลากหลายสีสััน เนื้อผ้า ลื่น แฉดสีเป็นสีสำเร็จรูป
8	 เศษผ้า		เศษผ้าในชุมชนจากการตัดเย็บชุดต่างๆ ลักษณะมี การปัก และมีความแวววาว สามารถนำไป ผสมผสานกับผ้าชนิดอื่นๆ เพื่อเพิ่มคุณค่าทางความ งาม และนำเศษผ้าเหลือใช้มาใช้ประโยชน์สูงสุด ลด การเกิดขยะ

บทสรุปการคัดเลือกวัสดุเพื่อการทดลอง จากการวิเคราะห์รูปแบบวัสดุในชุมชนพาหุรัด วัสดุผ้าเป็นวัสดุที่สำคัญในคุณค่าความเชื่อและยังเป็นวัสดุที่สำคัญทางเศรษฐกิจในชุมชน เพื่อนำไปต่อยอดสร้างสรรค์ในชิ้นงานเครื่องประดับ ผู้วิจัยคัดเลือกผ้าไปใช้ในการทดลองดังนี้ 1. ผ้าใยสังเคราะห์ (สีสำเร็จ) 2. ผ้าเรย่อน 3. ผ้ามาสลิิน 4. ผ้าลินิน และคัดเลือกสีสัันจากกลุ่มสีมาลัยจากผ้า คือ สีแดง สีเหลือง และสีเขียว

การวิเคราะห์วัสดุอุปกรณ์สำหรับการทดลองวัสดุผ้า

การวิเคราะห์หาวัสดุอุปกรณ์มาใช้ร่วมกับการทดลองวัสดุผ้า เพื่อให้เกิดแนวทางเพื่อใช้ในการออกแบบเครื่องประดับ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์แปรสภาพสีผ้าสำหรับการทดลองวัสดุผ้า

ลำดับ	ผลิตภัณฑ์แปรสภาพสีผ้า	รายละเอียด (คุณสมบัติ)
1	 <p data-bbox="555 674 699 712">น้ำยากัดสีผ้า</p>	<p data-bbox="874 405 1401 674">น้ำยากัดสีผ้ามีคุณสมบัติทำให้ผ้ามีสีจางลง ควรใช้คู่กับผงกันผ้าเปื่อย เนื่องจากในน้ำยากัดสีผ้า มีสาร สารละลายโซเดียมไฮโปคลอไรท์ เป็น สารเคมีอันตรายและมีฤทธิ์ กัดกร่อน ที่จะทำให้ ผ้าเสื่อมสภาพ ควรระวังการใช้งาน</p>
2	 <p data-bbox="496 1061 754 1099">ไฮเตอร์น้ำยาแช่ผ้าขาว</p>	<p data-bbox="874 732 1401 1001">ไฮเตอร์น้ำยาแช่ผ้าขาว ช่วยทำให้ผ้ามีสีจางลง สำหรับผ้าคอตตอน, ลินิน, โพลีเอสเตอร์ และอะคริลิก มีข้อจำกัดสำหรับสถานที่อากาศ ไม่ถ่ายเท อาจทำให้เกิดอาการแพ้ เนื่องจากมี กลิ่นของสาร คลอรีนที่ฉุนรุนแรง</p>
3	 <p data-bbox="576 1397 675 1435">สีย้อมผ้า</p>	<p data-bbox="874 1122 1401 1554">สีย้อมผ้าสำหรับเส้นใยธรรมชาติแบรนด์ INDAFIX เป็นสีที่ปลอดภัยสารพิษ (non-toxic) และไม่มีโลหะหนักในสี มีมาตรฐาน มอก. คุณภาพเดียวกับสีย้อมผ้าที่ใช้ในโรงงาน อุตสาหกรรมในไทย วิธีการย้อมใช้เพียงน้ำอุ่น 40-60 องศา ไม่ต้องต้มทิ้งไว้ ใช้ระยะเวลาสั้น มีความง่ายในการผลิตซ้ำหลายชิ้น สามารถนำไปต่อยอดเชิงพาณิชย์</p>

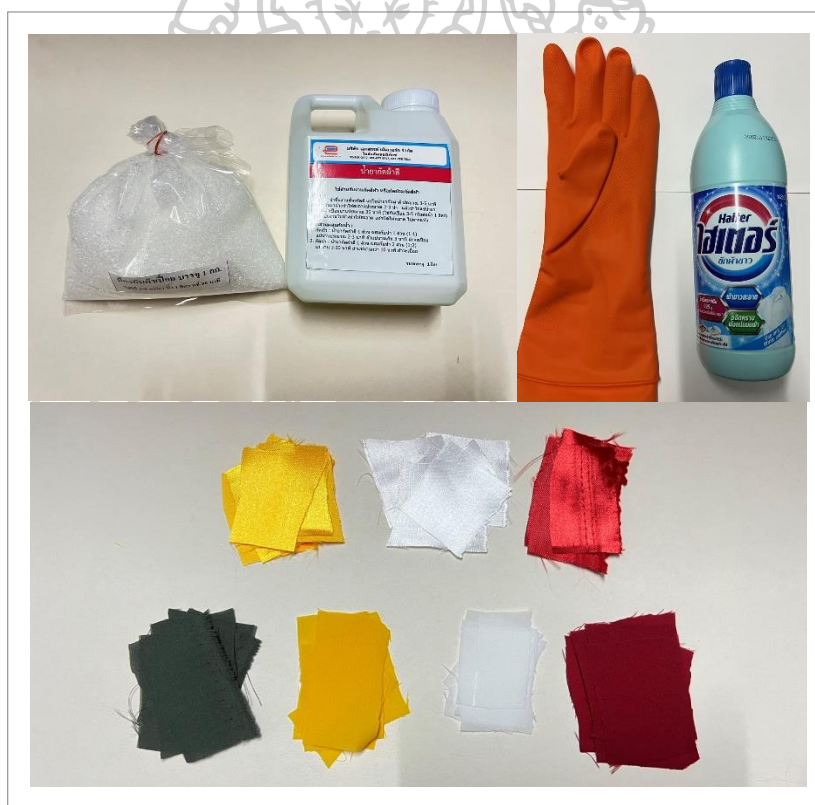
3.1.3 การทดลองวัสดุผ้า

เนื่องจากภายในชุมชนมีผ้าหลากหลายชนิดในรูปแบบสีซ้ำกัน เพื่อนำมาพัฒนาในงานเครื่องประดับผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาสีสันทนในผ้าให้มีความหลากหลาย โดยใช้วิธีการทดลองการแช่สีผ้าให้สังเกตการณ์ การเปลี่ยนแปลงของสี และการย้อมสีผ้า จากนั้นนำผลการทดลองที่ได้สู่แนวทางการพัฒนาวัสดุผ้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์เครื่องประดับ

สีสันทนที่ใช้ในการทดลองวัสดุผ้านั้นมาจากสีของความเชื่อที่พบในชุมชน โดยสีแดงและสีเขียวมาจากพวงดอกกุหลาบ และสีเหลืองมาจากพวงดอกดาวเรือง สีหลักที่นำมาใช้จึงเป็น สีแดง สีเหลือง และสีเขียว จากนั้นสังเกตสีที่เปลี่ยนไปจากการทดลองเพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์เครื่องประดับในขั้นต่อไป

การทดลองครั้งที่ 1 การแช่ผ้าด้วยน้ำยากัดสีผ้า และการแช่ผ้ากับไฮเตอร์

วัสดุอุปกรณ์ : ผ้าใยสังเคราะห์ (สีสำเร็จ) , น้ำยากัดสีผ้า, ไฮเตอร์น้ำยาแช่ผ้าขาว

ภาพที่ 33 วัสดุอุปกรณ์การทดลองครั้งที่ 1

ขั้นตอนการทดลอง

1. ผสมน้ำยาคัดสีและสารกันผ้าเปื่อย อัตราส่วน 1:1 ปริมาณน้ำยา 40 ml และน้ำ 40 ml คนส่วนผสมให้เข้ากัน จากนั้นทำการแช่ผ้าและสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสีผ้า

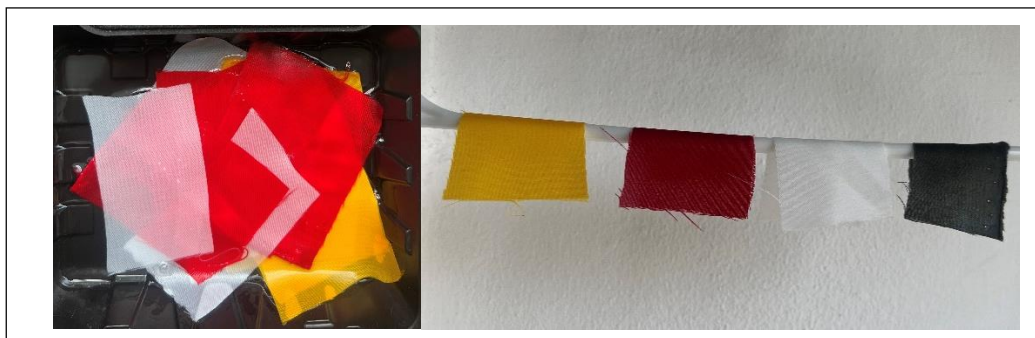
ภาพที่ 34 การทดลองกัตสีผ้าโดยน้ำยาคัดสีผ้า

2. ผสมไฮเตอร์กับน้ำ ไฮเตอร์ 3 ฝา ต่อปริมาณน้ำ 200 ml จากนั้นแช่ผ้าลงไปและสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสีผ้า

ภาพที่ 35 การทดลองกัตสีผ้าโดยการแช่ลงในไฮเตอร์

3. เมื่อแช่ผ้ากับน้ำยาล้างผ้าและตากผ้าให้แห้ง และสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสี

ภาพที่ 36 การล้างและตากผ้า

ตารางที่ 6 ผลการทดลอง การทดลองครั้งที่ 1

ชนิดสารกัดสีผ้า	ระยะเวลา / การเปลี่ยนแปลง	ผลการทดลอง
น้ำยากัดสีผ้า	 <p>ระยะเวลา 8-24 ชั่วโมง</p>	ผ้าเริ่มมีการเปลี่ยนสีเมื่อเวลาผ่านไป 8 ชั่วโมง สีผ้าซีดจางลงเล็กน้อย รอจนครบ 24 ชั่วโมง ได้สีผ้าที่จางลงเท่าเดิมกับเวลา 8 ชั่วโมง
ไฮเตอร์	 <p>ระยะเวลา 24 ชั่วโมง</p>	ผ้าเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง สีซีดจางลงเมื่อเวลาผ่านไป 24 ชั่วโมง จากนั้นสีผ้าไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง

สรุปผลการทดลอง วิธีการทดลองครั้งที่ 1 สีผ้าจางลงจากสีตั้งต้นเพียงเล็กน้อยและใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน จึงไม่เหมาะสมในการนำไปพัฒนาต่อ และน้ำยามีกลิ่นฉุนต้องแช่ผ้าด้วยน้ำยาปรับผ้านุ่มและซักหลายขั้นตอนเพื่อให้กลิ่นฉุนของน้ำยาจางลง

การทดลองครั้งที่ 2 การย้อมสีผ้าให้เกิดเฉดสีที่หลากหลาย

วัสดุอุปกรณ์ : ผ้าลินิน ผ้าเรย่อน ผ้าฝ้ายลินิน , สีย้อมผ้าแดง เหลือง เขียว , เกลือ , ภาชนะสำหรับย้อมผ้า , น้ำร้อน , ตะเกียบสำหรับคนผ้า ดังภาพที่ 36

ภาพที่ 37 วัสดุอุปกรณ์การทดลองครั้งที่ 2

1. ขั้นตอนการทดลองย้อมสีผ้า

1.1 ตัดเตรียมผ้าให้ได้ขนาดเท่ากัน 3*3 เซนติเมตร โดยใช้ผ้าลินิน ผ้าฝ้ายลินินและผ้าเรย่อน

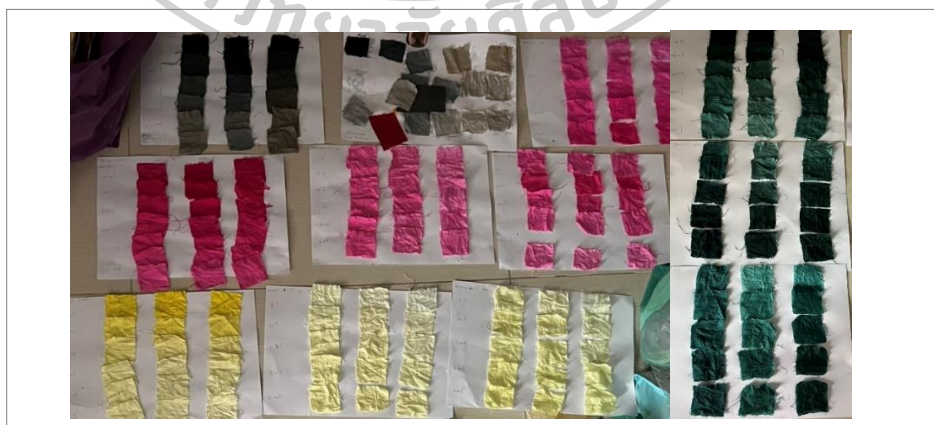
ภาพที่ 38 การตัดเตรียมผ้าสำหรับย้อม

1.2 ผสมสีย้อมผ้า 3 กรัม ต่อน้ำร้อนต้มเดือด 400 ml จากนั้นผสมเกลือลงไป 3 กรัม คนให้เข้ากัน และนำผ้าลงไปย้อมในน้ำร้อนที่ผสมสีย้อมผ้า โดยใช้เวลาดังนี้ 5 วินาที, 30 วินาที, 1 นาที, 2 นาที, 3 นาที จากนั้นนำผ้าไปล้างน้ำสะอาดทันที และตากไว้ให้แห้ง

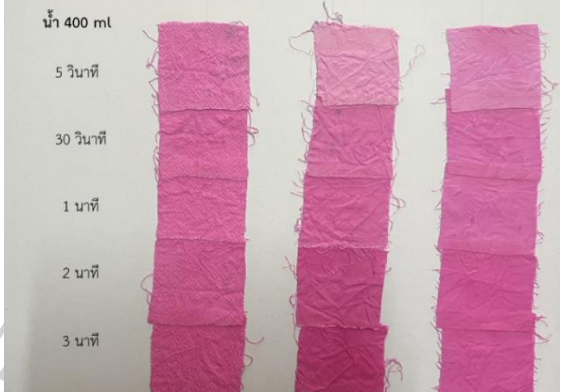
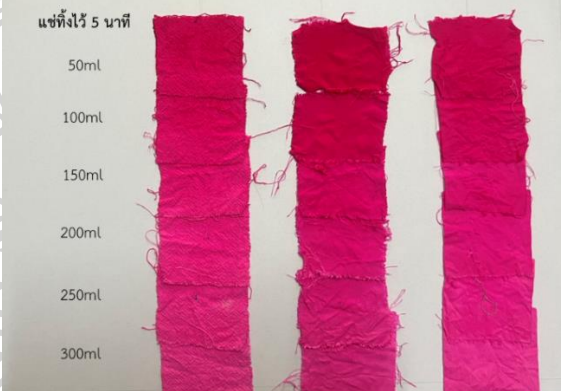
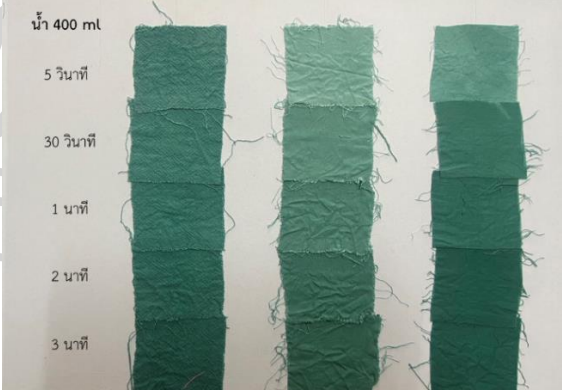
ภาพที่ 39 การทดลองย้อมสีผ้า

1.3 ทำการผสมสีย้อมผ้าดังขั้นตอนที่ 1.2 แต่เพิ่มการเติมน้ำร้อน ดังนี้ 50ml, 100ml, 150ml, 200ml, 250ml, 300ml และแช่ทิ้งไว้ 5 นาที จากนั้นนำผ้าไปล้างน้ำทันทีและตากผ้าที่ได้ ทำการย้อมสังเกตเฉดสีที่เกิดขึ้น

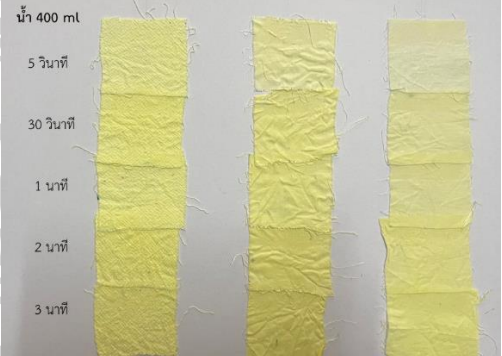

ภาพที่ 40 การตากผ้าให้แห้งหลังการย้อม

ตารางที่ 7 ผลการทดลองการย้อมสีผ้า

สี	ระยะเวลา / อัตราส่วน	ผลการทดลอง
แดง	แช่ทิ้งไว้ 5 วินาที, 30วินาที, 1 นาที, 2 นาที, 3 นาที / น้ำ 400ml	
แดง	50ml,100ml, 150ml,200ml, 250ml,300ml และ แช่ทิ้งไว้ 5 นาที	
เขียว	แช่ทิ้งไว้ 5 วินาที, 30วินาที, 1 นาที, 2 นาที, 3 นาที / น้ำ 400ml	

ตารางที่ 7 ผลการทดลองการย้อมสีผ้า (ต่อ)

สี	ระยะเวลา / อัตราส่วน	ผลการทดลอง
เขียว	50ml, 100ml, 150ml, 200ml, 250ml, 300ml และ แช่ทิ้งไว้ 5 นาที	
เหลือง	แช่ทิ้งไว้ 5 วินาที, 30วินาที, 1 นาที, 2 นาที, 3 นาที / น้ำ 400ml	
เหลือง	50ml, 100ml, 150ml, 200ml, 250ml, 300ml และ แช่ทิ้งไว้ 5 นาที	

สรุปผลการทดลอง

ย้อมผ้าด้วยน้ำ 400ml แช่ทิ้งไว้ 5 วินาที, 30วินาที, 1 นาที, 2 นาที, 3 นาที ได้ผลลัพธ์ที่อ่อนที่สุด วิธีการแช่ผ้าย้อมไว้ 5 นาที และเปลี่ยนปริมาณน้ำ ได้ผลลัพธ์สีผ้าที่เข้มที่สุด วิธีการทั้ง 2 วิธีทำให้ผ้ามีหลากสีกันได้เหมือนกัน สามารถเลือกเฉดสีที่ต้องการนำไปพัฒนาสู่การออกแบบเครื่องประดับ

2. ขั้นตอนการทดลองย้อมสีผ้าแบบไล่เฉดสี

ผสมสีย้อมผ้า 3 กรัม กับน้ำ 250 ml จากนั้นแช่ผ้าทิ้งไว้ทั้งผืน 30 วินาที จากนั้นนำผ้าไปล้างน้ำ และนำผืนเดิมมาย้อมครึ่งผืนทิ้งไว้ 1 นาที นำไปล้างน้ำและนำผืนเดิม ลงไปย้อมส่วนปลายผ้า 1 ส่วน 3 ของผ้า ทิ้งไว้ 2 นาที ล้างน้ำให้สะอาด นำไปตากและสังเกตสี

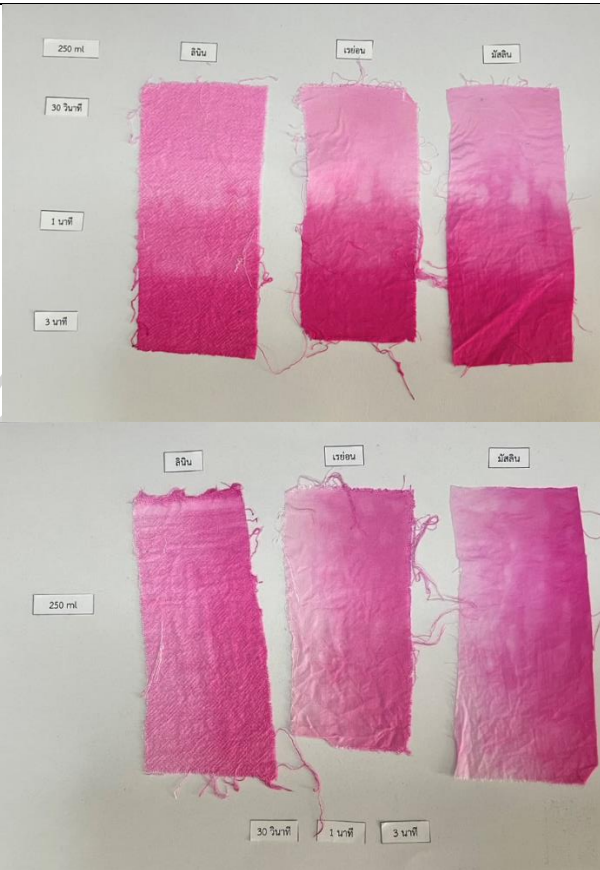

ผสมสีย้อมผ้า 3 กรัม กับน้ำ 250 ml จากนั้นแช่ผ้าทิ้งไว้ทั้งผืน 30 วินาที จากนั้นนำผ้าไปล้างน้ำ และนำผืนเดิมมาย้อมครึ่งผืนทิ้งไว้ 1 นาที นำไปล้างน้ำและนำผืนเดิม ลงไปย้อม ส่วนปลายผ้า 1 ส่วน 3 ของผ้า ทิ้งไว้ 2 นาที

ล้างน้ำให้สะอาด นำไปตากและสังเกตสี

ภาพที่ 41 การทดลองย้อมสีผ้าแบบไล่เฉดสี

ตารางที่ 8 ผลการทดลองย้อมสีผ้าแบบไล่เฉดสี

สี	ระยะเวลา / อัตราส่วน	ผลการทดลอง
แดง	น้ำ 250ml แช่ทิ้งไว้ 30 นาที, 1 นาที, 2 นาที	
เขียว	น้ำ 250ml แช่ทิ้งไว้ 30 นาที, 1 นาที, 2 นาที	

ตารางที่ 8 ผลการทดลองย้อมสีผ้าแบบไล่เฉดสี (ต่อ)

สี	ระยะเวลา / อัตราส่วน	ผลการทดลอง
		
เหลือง	น้ำ 250ml แช่ทิ้งไว้ 30 นาที, 1 นาที, 2 นาที	

สรุปผลการทดลอง

เกิดความแตกต่างของสีที่ไล่เรียงเป็นเฉดในผ้า 1 ผืนอย่างชัดเจน มีผลลดการไหลของสีเล็กน้อย สามารถคัดเลือกนำไปใช้ประกอบส่วนของการสร้างสรรค์ชิ้นงานเครื่องประดับ

3. ขั้นตอนการทดลองย้อมสีผ้าแบบผสมเฉดสี

ผสมสีย้อมผ้า 3 กรัม กับน้ำ 250 ml จากนั้นหยดผสมลงบนผ้า ทิ้งน้ำย้อมผ้าที่หยดลงไว้ 1 นาที จากนั้นนำผ้าไปล้างน้ำและตากให้แห้ง สังเกตสีที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 42 ขั้นตอนการทดลองย้อมสีผ้าแบบผสมเฉดสี 1

ภาพที่ 43 ขั้นตอนการทดลองย้อมสีผ้าแบบผสมเฉดสี 2

ผลการทดลองย้อมสีผ้าแบบผสมเจดสี

ภาพที่ 44 ผลการทดลองย้อมสีผ้าแบบผสมเจดสี 1

ภาพที่ 45 ผลการทดลองย้อมสีผ้าแบบผสมเจดสี 2

สรุปผลการทดลอง

จากการหยดสีลงบนผ้าทำให้เกิดสีสันทันที่ผสมผสานหลากหลาย สามารถนำไปพัฒนาร่วมกับการทดลองย้อมสีผ้า และการไล่เจดสีผ้าข้างต้น ให้มีรูปแบบสีเพิ่มเติมในขั้นตอนการขึ้นรูปเครื่องประดับ

การทดลองครั้งที่ 3 การย้อมสีผ้าโดยการขึ้นรูปทรงและย้อมทับ

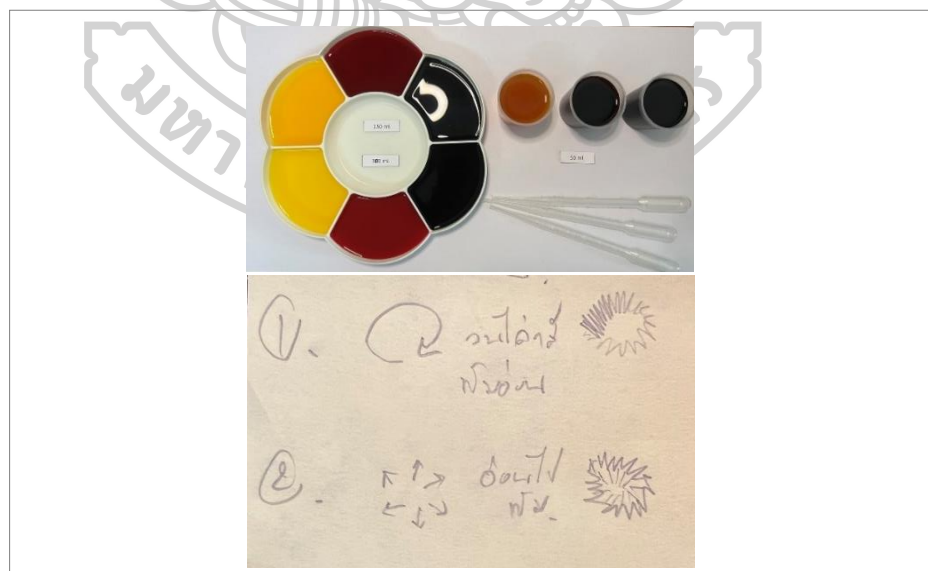
วัสดุอุปกรณ์ : ผ้าลินิน ผ้าเรย่อน ผ้ามัสลิน ที่ได้ทำการขึ้นรูปทรงเป็นทรงกลีบดอกไม้, สีย้อมผ้าแดง เหลือง เขียว, เกลือ , ภาชนะสำหรับย้อมผ้า , น้ำร้อน , หลอดหยดสีผ้า

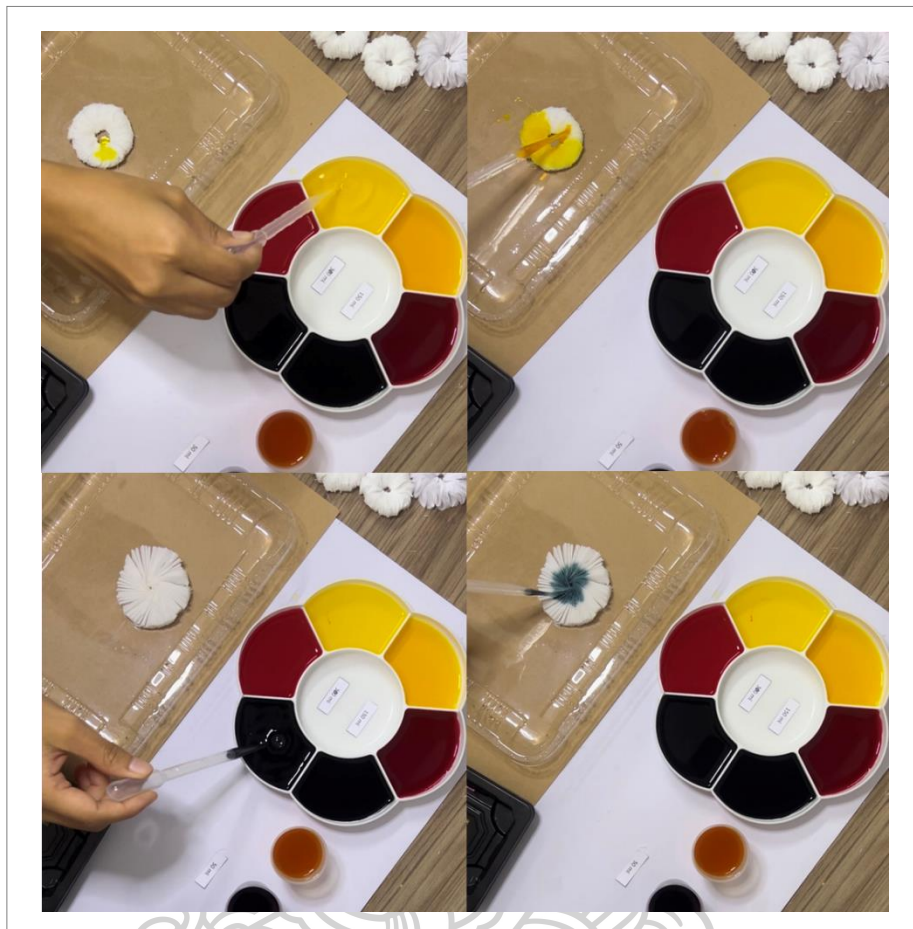
ภาพที่ 46 วัสดุอุปกรณ์การทดลองครั้งที่ 3

ขั้นตอนการทดลอง

1. ผสมสีย้อมผ้า 3 กรัม กับน้ำ 50ml , 150ml, 300ml จากนั้นหยดลงบนผ้า 2 แบบ
 - 1.1 การหยดแบบวนไล่สีเข้ม-อ่อน วนรอบวงกลม
 - 1.2 การหยดแบบอ่อน - เข้ม ไล่สีจากในวงกลม

ภาพที่ 47 การผสมสีย้อมผ้าการทดลองครั้งที่ 3

ภาพที่ 48 ย้อมผ้าการทดลองครั้งที่ 3

ผลการทดลอง การย้อมสีผ้าโดยการขึ้นรูปทรงและย้อมทับ

ภาพที่ 49 ผลการย้อมสีผ้าโดยการขึ้นรูปทรงและย้อมทับ

สรุปผลการทดลอง

การขึ้นรูปทรงและย้อมทับลงบนผ้า โดยการบังคับทิศทางการกระจายสีรูปแบบหยดแบบวง ไส้สีเข้ม-อ่อน รอบวงกลม สีที่ออกมามีความชัดเจนของเฉดสีที่ต่างกัน อีกแบบคือหยดสีแบบอ่อน-เข้ม ไส้สีจากในวงกลม สีที่ออกมาเป็นสีคล้ายกันทั้งวงไม่เกิดความแตกต่างชัดเจนเหมือนแบบแรก สามารถนำไปประกอบกับการทดลองครั้งที่ 2 ในการนำไปสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับ

3.1.4 แนวทางการพัฒนาวัสดุผ้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์เครื่องประดับ

1. การทดลองประกอบชิ้นส่วนผ้า โดยผ้าที่นำมาประกอบมาจากวิธีการทดลองครั้งที่ 2
- 2 ตัดขึ้นรูปทรงต่างๆเพื่อทำการประกอบเป็นมาลัยจากผ้า

ภาพที่ 50 การทดลองประกอบชิ้นส่วนผ้า

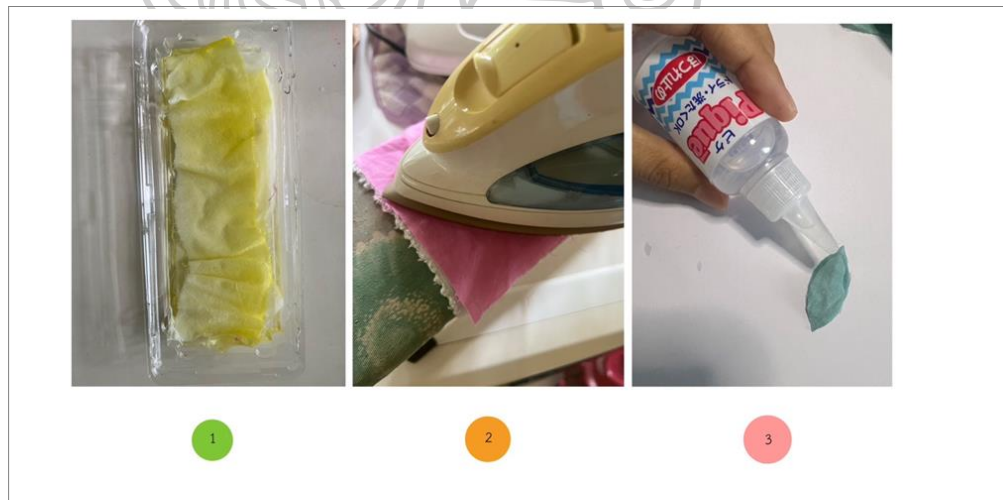
ตารางที่ 9 ตารางการทดลองประกอบชิ้นส่วนผ้า

รูปแบบ	รายละเอียด
	<p>การขึ้นรูปทรงแบบพับตัดขอบเล็กน้อย จากนั้นเย็บประกอบรูปทรง</p>
	<p>ตัดเป็นรูปทรงกลีบและลองวางประกอบ แยกสี</p>
	<p>การผสมผสานของผ้าหลายเฉดสี และชนิดของผ้า เย็บขึ้นรูปทรงแบบตั้ง และแบบแบน</p>
	<p>ชิ้นส่วนผ้าจากการย้อมครั้งที่ 2 พับและประกอบรูปทรงด้วยการเย็บ</p>

2. วิธีการเก็บขอบผ้า เนื่องจากขอบผ้าแต่ละชนิดมีการหลุดลุ่ยเพื่อความเรียบร้อยของชิ้นงานจึงได้ทดลองวิธีการเก็บขอบผ้า

ภาพที่ 51 การทดลองวิธีการเก็บขอบผ้า 1

ภาพที่ 52 การทดลองวิธีการเก็บขอบผ้า 2

ตารางที่ 10 ผลการทดลองวิธีการเก็บขอบผ้า

รูปแบบ	การทดลอง	ผลการทดลอง
แช่ในน้ำยาอบผ้า	 <p data-bbox="539 622 1066 728">แช่ผ้าในน้ำยาอบ อบ ผ้า 10 นาที นำไปตากให้หมาดและนำผ้ามารีดขณะผ้ากำลังหมาด</p>	ผ้าแข็งตัวมากเป็นทรงและหลุดล่อนน้อยลง
รีดลงบนผ้าขาว		ขอบผ้ายังคงหลุดล่อนเล็กน้อย แต่ทำให้เกิดสีที่แตกต่างจากเดิม เป็นสีของผ้าขาวในชั้นข้างล่างของผ้า และจากการรีดลงบนผ้าขาวทำให้ผ้ามีความหนาขึ้น
ทาน้ำยากันผ้าลู่		ขอบผ้าแข็งและไม่ลู่ แต่ต้องระมัดระวังการทาน้ำยาเนื่องจากอาจทำให้เกิดคราบได้

สรุปผลการทดลอง

สรุปผลวิธีในการนำไปใช้สร้างสรรค์ผลงานโดยใช้วิธีการแช่ผ้าในน้ำยาอบผ้าให้แข็งตัวตามวิธีการที่ 1 ต่อด้วยการเก็บขอบผ้าด้วยน้ำยากันลู่ ตามวิธีการที่ 3

3.1.5 สรุปการคัดเลือกวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน

จากการวิเคราะห์วัสดุ แนวทางที่นำไปพัฒนาต่อในการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับ
ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 สรุปการคัดเลือกวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน

วัสดุ	รายละเอียด
 <p data-bbox="432 958 616 999">โลหะทองเหลือง</p>	<p data-bbox="791 633 1402 842">โลหะทองเหลืองมีความคงทนแข็งแรง สามารถนำไปเพิ่มความแข็งแรงให้กับชิ้นงานการประกอบวัสดุอื่นได้ดี และเหมาะแก่การนำไปต่อยอด เชิงพาณิชย์ เนื่องจากมีเทคโนโลยีที่สามารถทำให้ผลิตซ้ำได้</p>
 <p data-bbox="395 1317 652 1357">ผ้าลินิน, มาสลิน, เรย์อน</p>	<p data-bbox="791 1014 1402 1171">ผ้า 3 ชนิด สามารถย้อมได้ และพื้นผิวมีความแตกต่างกัน เมื่อนำมาผสมผสานทำให้พื้นผิวที่เกิดขึ้นมีความหลากหลาย ไม่ซ้ำรูปแบบเดิมในชุมชน</p>
 <p data-bbox="440 1765 611 1805">เศษผ้าในชุมชน</p>	<p data-bbox="791 1373 1402 1529">เป็นการนำวัสดุที่เหลือใช้ในชุมชนมาประกอบกับงานเครื่องประดับบางส่วน ทำให้เกิดคุณค่า ความงามผสมผสานเศษผ้าเข้ากับชิ้นงานเครื่องประดับ</p>

3.2 การสำรวจทัศนธาตุในการออกแบบสร้างสรรค์

3.2.1 การวิเคราะห์ทัศนธาตุจากความสำเร็จในชุมชนพหุรัด

1. การวิเคราะห์ทัศนธาตุจากมโนคติความเชื่อของพระแม่พหุชระ

นำมโนคติความเชื่อของพระแม่พหุชระ มาวิเคราะห์รูปแบบ จากตำนาน, ความเชื่อ และการบูชา เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ของความสิ้นไหลทางเพศ โดยการคงรูปแบบประติมานวิทยาของพระแม่ โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 รูปแบบประติมานวิทยาพระแม่พหุชระ

รูปแบบที่ปรากฏ	รายละเอียด
 	<p>พระแม่พหุชระ เป็นเทพสตรี ประทับบนพาหนะไก่ตัวผู้ มีรัศมีล้อมรอบ บริเวณศีรษะ และพบหงอนไก่บริเวณหลังศีรษะ ห้อยมาลัยที่คอ</p> <p>พระหัตถ์ขวามือทรงถือดาบ</p> <p>พระหัตถ์บนซ้ายถือพระคัมภีร์</p> <p>พระหัตถ์ขวาล่างทรงแสดงอภยมูทรา (ประทานพร)</p> <p>พระหัตถ์ซ้ายล่างทรงถือตรีศูร</p>
  <p>กรัณทมกุฏ เครื่องประดับศีรษะ ลักษณะคล้ายหมวกรูปสามคว่ำ พบในเทพชั้นรอง</p>	<p>กรัณทมกุฏ เครื่องประดับศีรษะ ข้างหลังศีรษะ ปรากฏรูปลักษณะของหงอนไก่</p>

ตารางที่ 12 รูปแบบประติมากรรมพระแม่พหูขระ (ต่อ)

รูปแบบที่ปรากฏ	รายละเอียด
	พระหัตถ์ขวาล่างทรงแสดงอภยมุทรา (ประทานพร)
	พระหัตถ์ขวามบนทรงถือดาบ
	พระหัตถ์บนซ้ายถือพระคัมภีร์
	พระหัตถ์ซ้ายล่างทรงถือตรีศูร

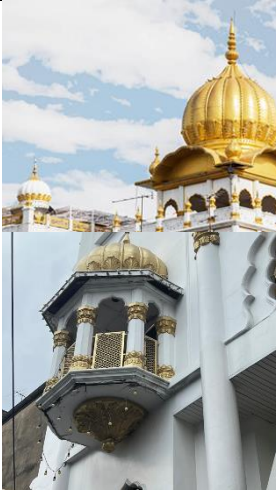

รูปแบบการบูชา รูปแบบเครื่องสักการะ และการบูชา โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 รูปแบบเครื่องสักการะ และการบูชาพระแม่พหุชระ

รูปแบบที่ปรากฏ	รายละเอียด
	<p>รูปแบบการสักการะบูชาพระแม่พหุชระ มีการใช้พื้นที่ในการสักการะ มีการวางเครื่องบูชา ด้วยดอกกุหลาบ ธูป และรูปปั้นอิชระ (เพศที่ 3)</p>
	<p>นิยมบูชาด้วยกุหลาบแดง 9 ดอก ธูปแดง 9 ดอก เทียนแดง 9 เล่ม</p>
	<p>ชายแต่งกายเป็นหญิงมารำถวาย เพื่อการสัมฤทธิ์ผลทางการขอพร</p>
<p>บทสรรเสริญ : บทสรรเสริญพระแม่อุมาตาก็ “โอม พหุชระ มหาเทวี นะมาฮา”</p>	<p>บทสวดสักการะพระแม่พหุชระ</p>

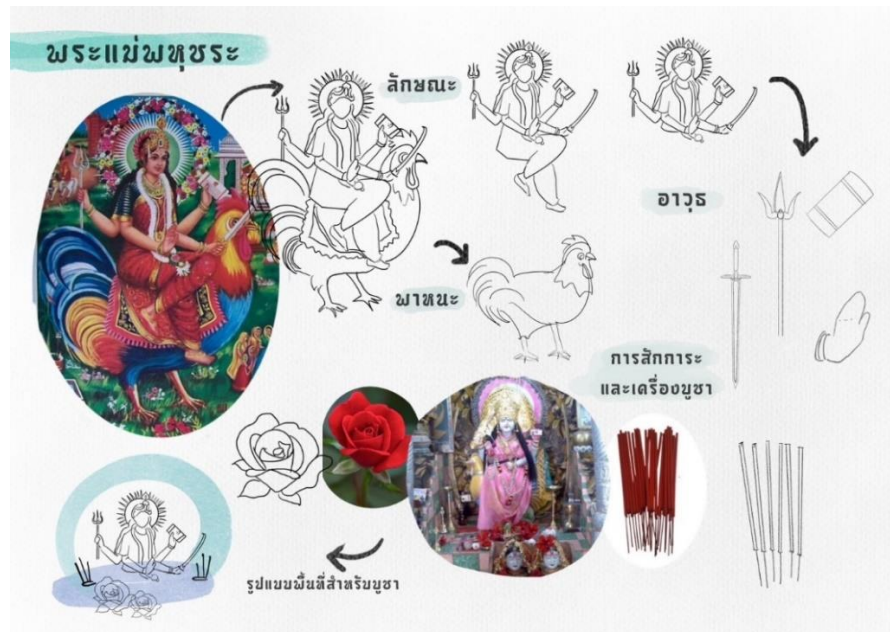
2. การวิเคราะห์ทัศนธาตุจากรูปแบบความหลากหลายทางความเชื่อในชุมชนพหุรัด รูปแบบอัตลักษณ์ของชุมชนพหุรัด ในมิติทางความเชื่อ โดยใช้สัญลักษณ์จากความเชื่อในชุมชนที่ผู้วิจัยได้เลือกมานำเสนอ คือ รูปแบบของ จีน ซิกซ์ พุทธ และฮินดู ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 รูปแบบอัตลักษณ์ของชุมชนพหุรัด ในมิติทางความเชื่อ

ลักษณะที่ปรากฏ รูปแบบอัตลักษณ์ของชุมชนพหุรัด ในมิติทางความเชื่อ			
จีน	ซิกข์	พุทธ	ฮินดู
			
ศาลเจ้าจีน และ ตีจู่เอี้ยะ(ศาลเจ้าจีนขนาดเล็ก)	ศาสนาสถานวัดซิกข์	พระพุทธรูป วางคู่ดอกบัว	สินค้าแผ่นทองเทพฮินดู พวงดอกดาวเรือง,กุหลาบ
สีสันทที่พบ 	สีสันทที่พบ 	สีสันทที่พบ 	สีสันทที่พบ
สรุป นำลวดลายและสีสันทจากทัศนธาตุที่พบในชุมชนพหุรัดจากมิติทางความเชื่อ			

3.2.2 แบบร่างการจัดองค์ประกอบทัศนธาตุเบื้องต้น

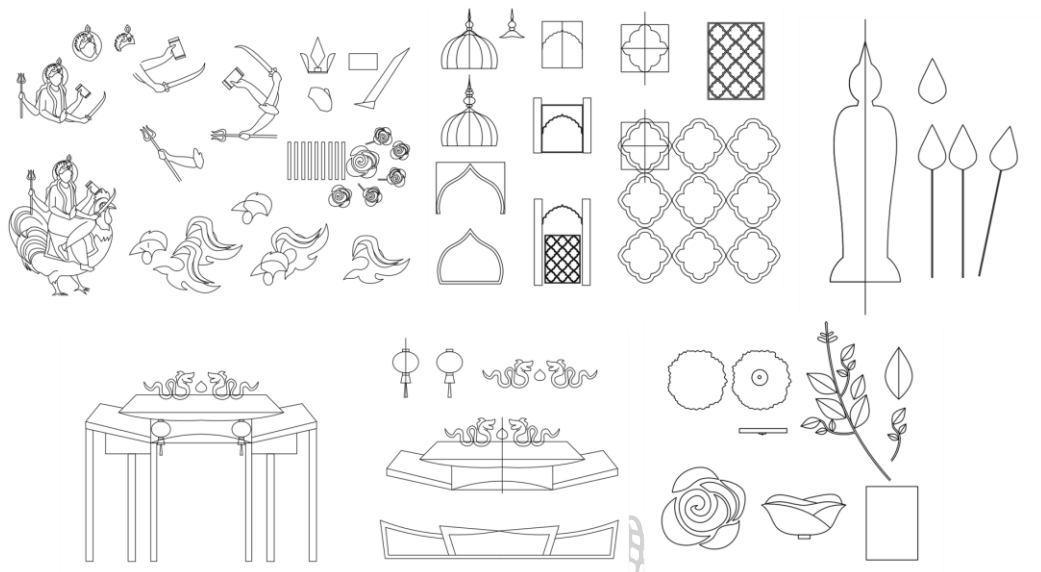
จากการวิเคราะห์ทัศนธาตุจากความเชื่อในชุมชนพาทูร์ต ผู้วิจัยได้ทดลองการจัดเรียงทัศนธาตุเพื่อใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์ดังภาพที่ 52 – 56

ภาพที่ 53 แบบร่างประติมานวิทยาพระแม่พหูขระ 1

ภาพที่ 54 แบบร่างประติมานวิทยาพระแม่พหูขระ 2

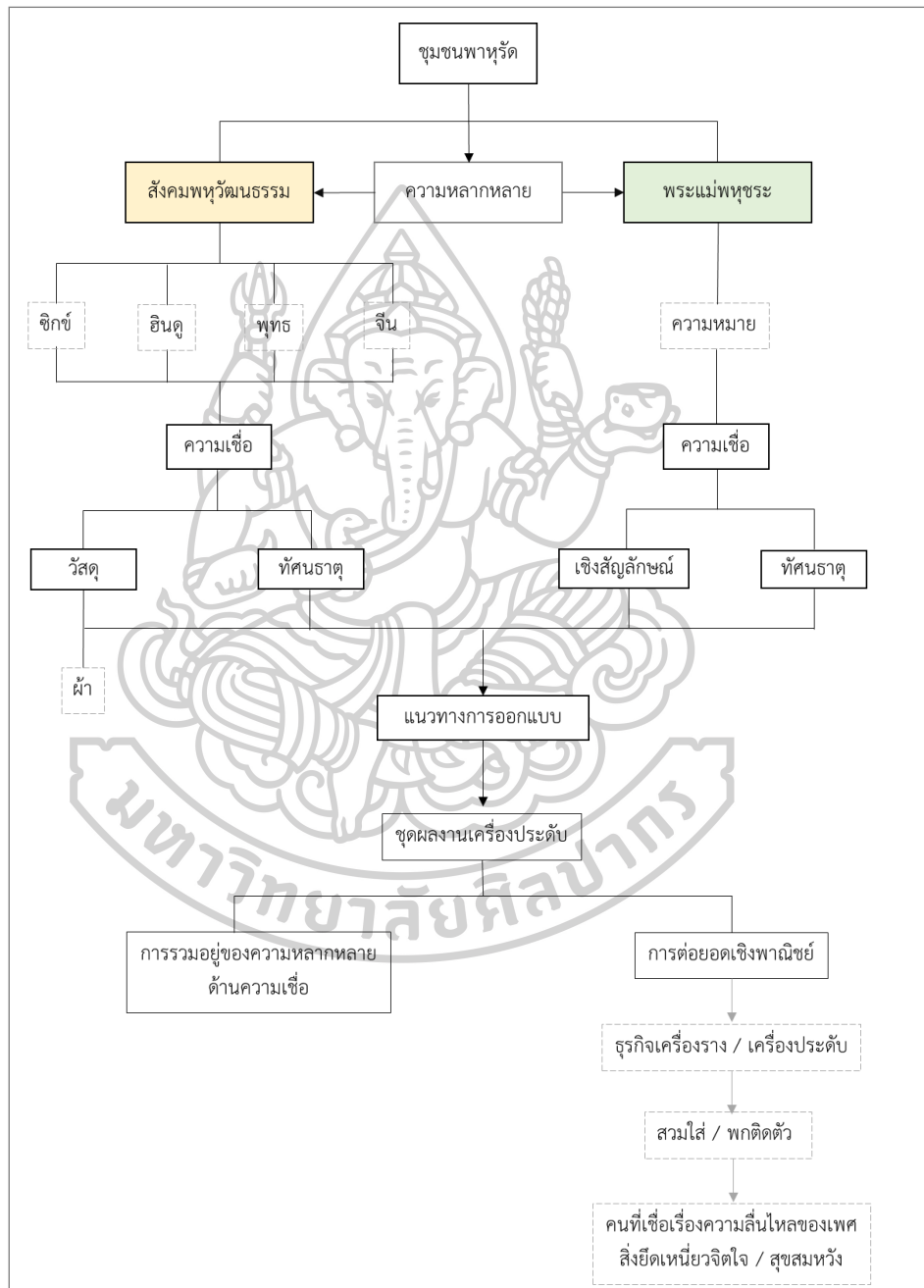

ภาพที่ 57 แบบร่างรูปแบบอัตลักษณ์ของชุมชนพาทูร์ต ในมิติทางความเชื่อในโปรแกรม illustrator

บทที่ 4
กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับ

4.1 กรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 58 กรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

4.2 การนำเสนอแนวทางการออกแบบ

จากการวิเคราะห์และทดลองแนวทางสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับ ประกอบด้วยมโนคติ ความเชื่อพระแม่พหูซระ และความเชื่อในสังคมพหุวัฒนธรรมพาทูร์ต เพื่อนำรูปแบบที่พบสู่ การออกแบบเครื่องประดับ มีแนวทางการออกแบบทาง ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการออกแบบผลงานชุดที่ 1 : การรวมอยู่ของความเชื่อ
2. แนวทางการออกแบบผลงานชุดที่ 2 : การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์

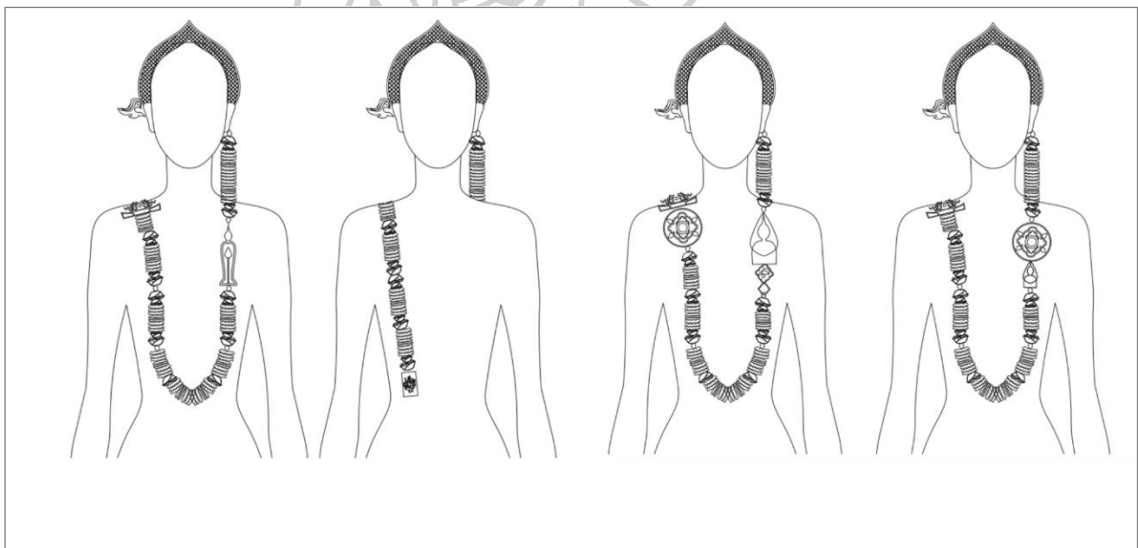
แนวทางการออกแบบผลงานชุดที่ 1 : การรวมอยู่ของความเชื่อ

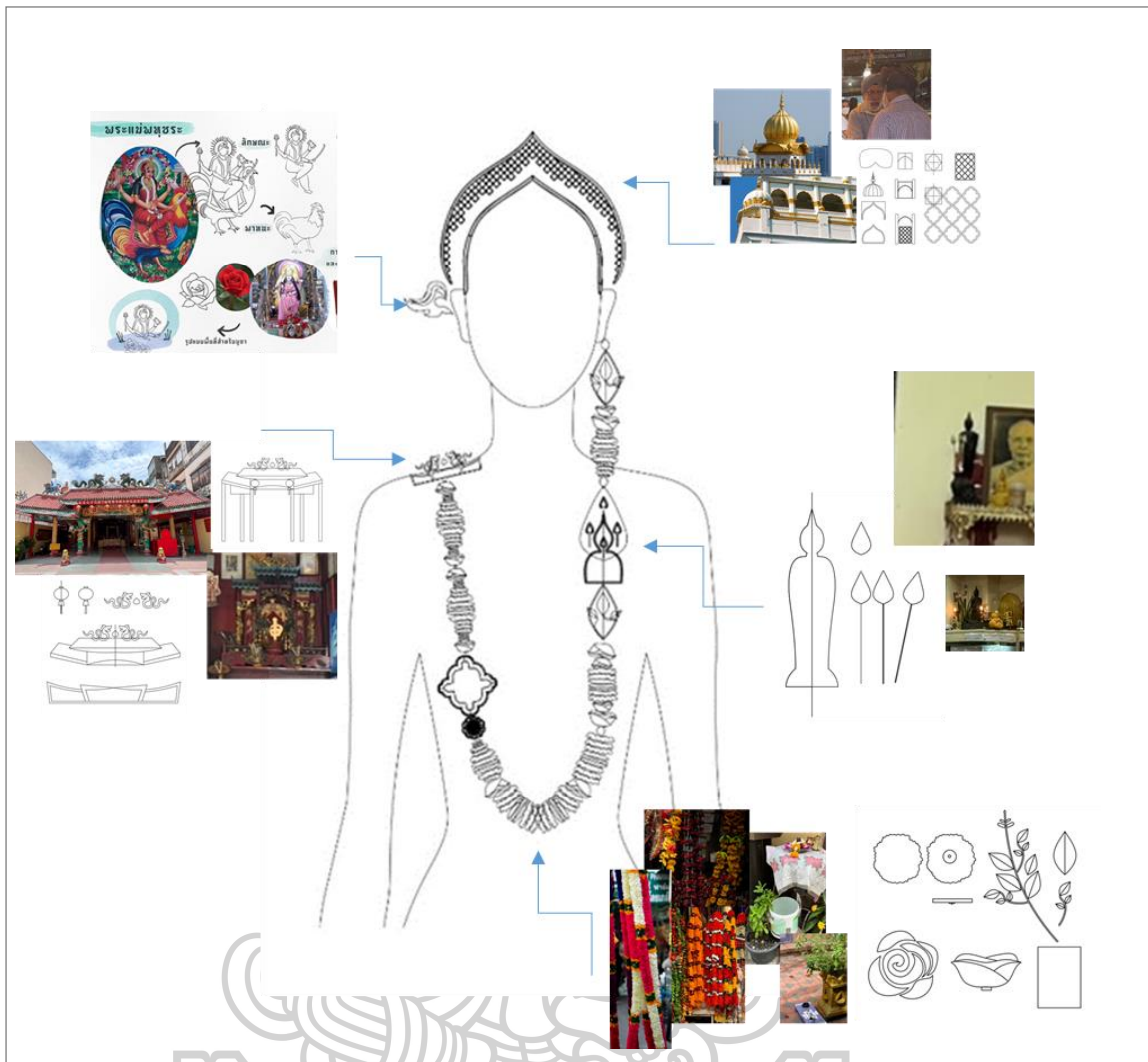
แนวทางการออกแบบผลงานชุดที่ 1 : การรวมอยู่ของความเชื่อ (ต่อ)

วัตถุประสงค์การสื่อสารแนวความคิด	การพัฒนาสู่การสร้างสรรค์เครื่องประดับ
<p>สะท้อนมโนคติความเชื่อพระแม่พหูซระที่นิยมบูชาโดยเพศที่ 3 เชื่อมโยงกับการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ อันเกิดจากแนวคิดที่นำความเชื่อธรรงค์ความหลากหลายทางเพศในยุคปัจจุบัน รวมถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ด้วยการมีรูปแบบความเชื่อในชุมชนที่อยู่ท่ามกลางความหลากหลายสื่อถึงการเข้าใจและยอมรับความแตกต่าง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดวางองค์ประกอบพัฒนาลวดลายและรูปทรงของพระแม่พหูซระลักษณะดั้งเดิม 2. จัดวางองค์ประกอบพัฒนาลวดลายจากความเชื่อที่พบในชุมชนพหุรัด 3. ขึ้นรูปทรงเครื่องประดับด้วยวิธีการ ขึ้นรูปโปรแกรม 3D จากนั้นเข้าสู่กระบวนการหล่อด้วยโลหะทองเหลือง 4. ผสมผสานจากการประกอบด้วยวัสดุผ้าที่ได้ทำการทดลอง และวัสดุเศษผ้าในชุมชน

4.2.1 แบบร่างเบื้องต้นชิ้นงานชุดที่ 1 : การรวมอยู่ของความเชื่อ

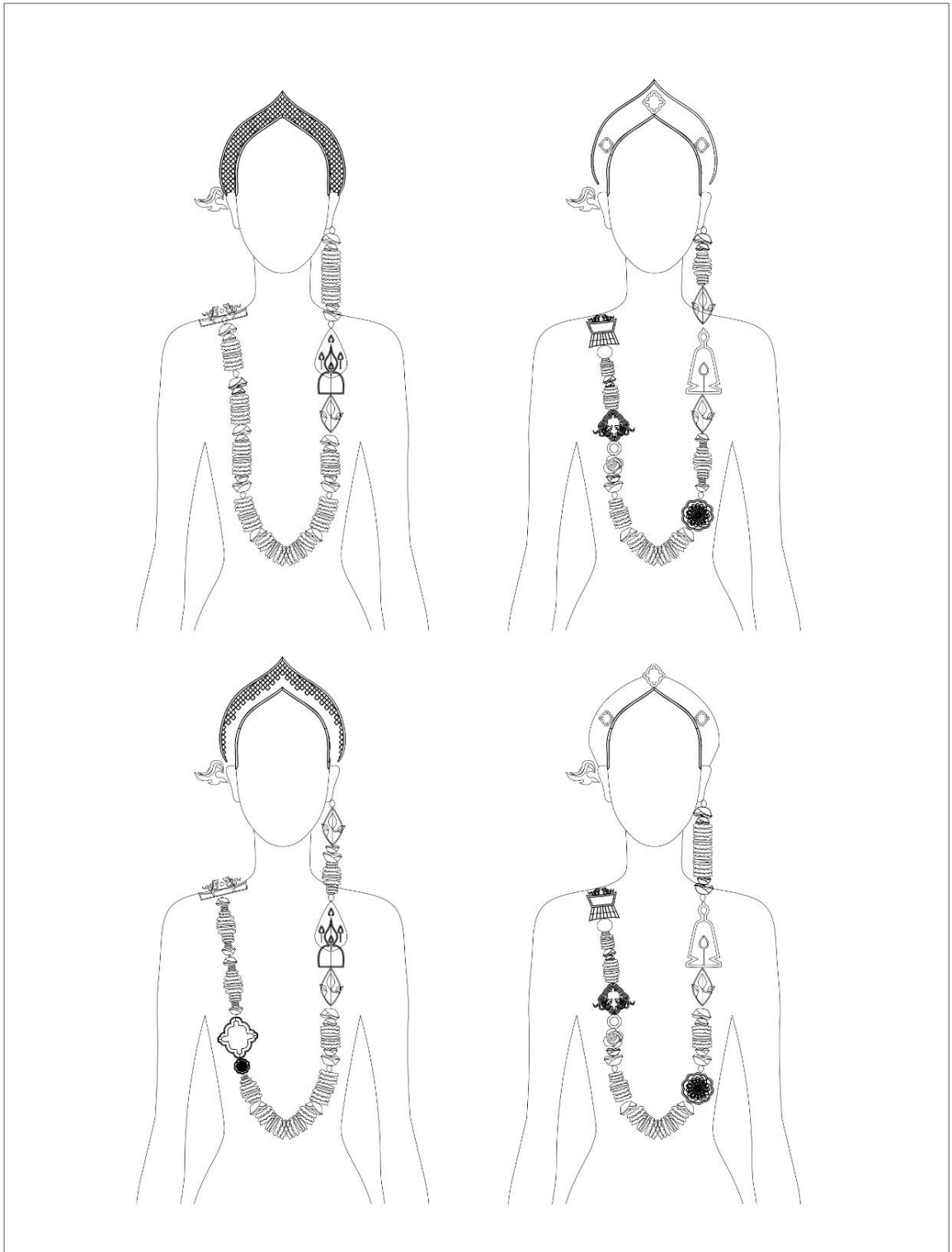

ภาพที่ 59 แบบร่างเบื้องต้นผลงานชุดที่ 1

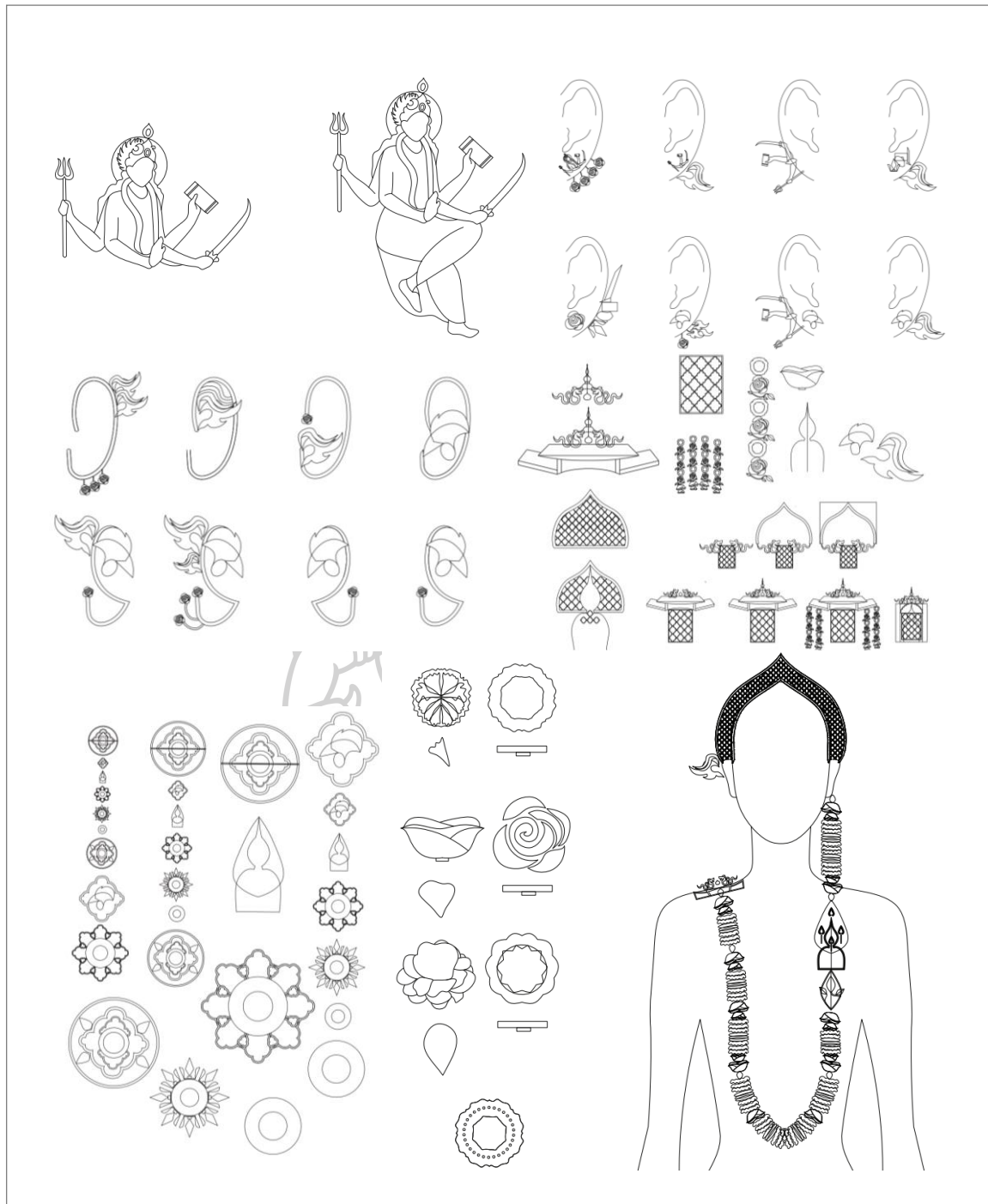

ภาพที่ 60 อธิบายที่มาแบบร่างเบื้องต้นผลงานชุดที่ 1

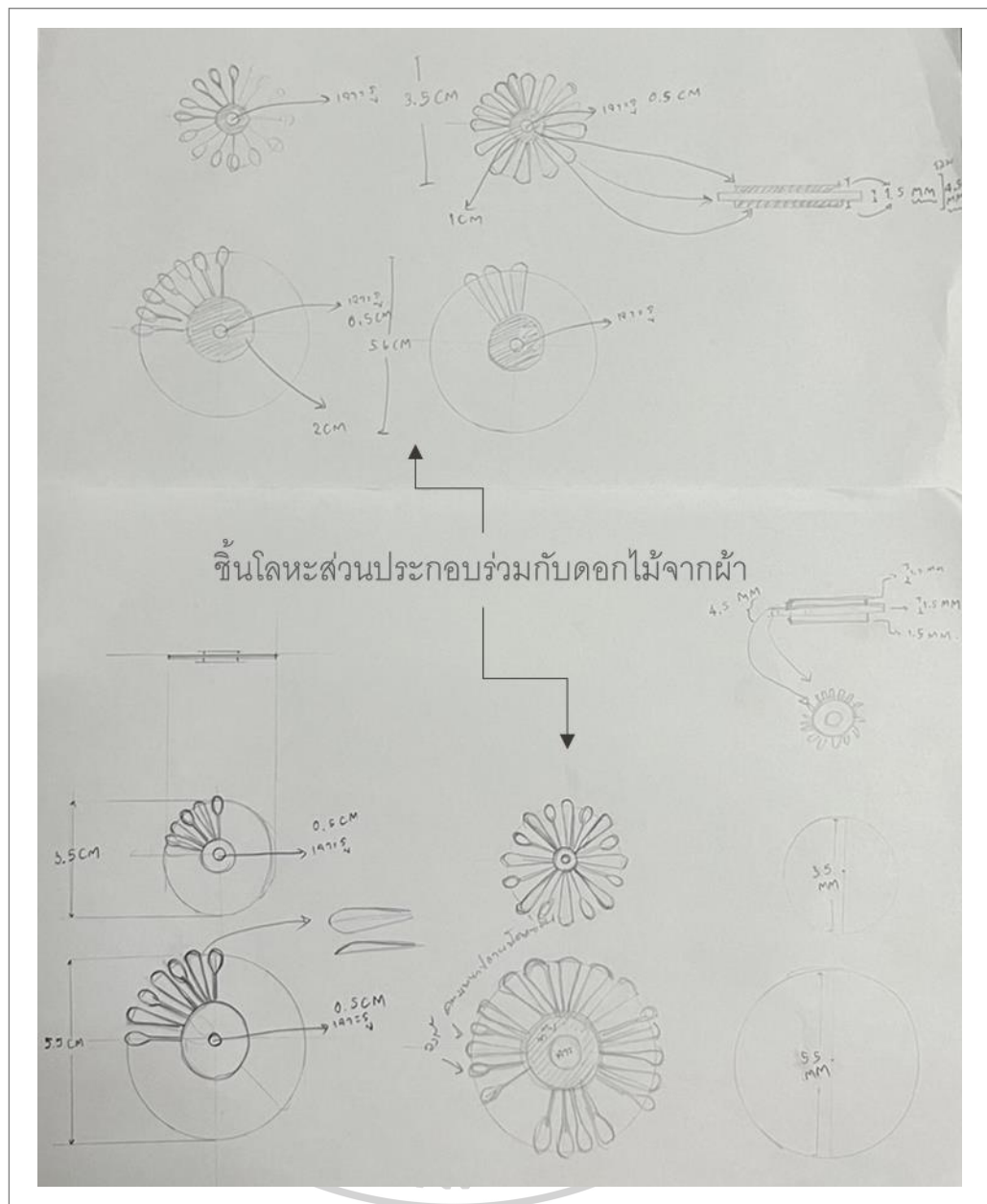
จากการวิเคราะห์และได้องค์ประกอบจากความเชื่อ แบบร่างเริ่มต้นด้วยรูปทรงบนศีรษะ ลักษณะของการคลุมผ้าแบบซิกซ์และลวดลายสถาปัตยกรรมวัดซิกซ์อันเป็นรูปแบบจุดเด่นในชุมชน เรียงร้อยด้วยมาลัยบูชาเทพแบบความเชื่อฮินดู ผสมการเรียงต่อกันในพื้นที่เดียวกันด้วยความเชื่อ ศาสนาพุทธด้วยรูปแบบพระพุทธรูปประกอบกับดอกบัว มีรูปแบบมังกรจากความเชื่อแบบจีนอยู่บน ไหล่ สูดทำยถึงลักษณะของพระแม่โพธิ์พระที่นำเอาหงอนไก่มาจัดเรียงบริเวณหลังศีรษะหรือหู สะท้อน การยอมรับว่าทุกสิ่งไม่มีการแบ่งแยกสามารถอยู่ร่วมกันได้ ทั้งหมดนี้เป็นรูปแบบรวมความแตกต่างกัน เข้าด้วยกัน จากความเชื่อในชุมชนพหุรัด

ภาพที่ 61 แบบร่างเบื้องต้นผลงานชุดที่ 1 (2)

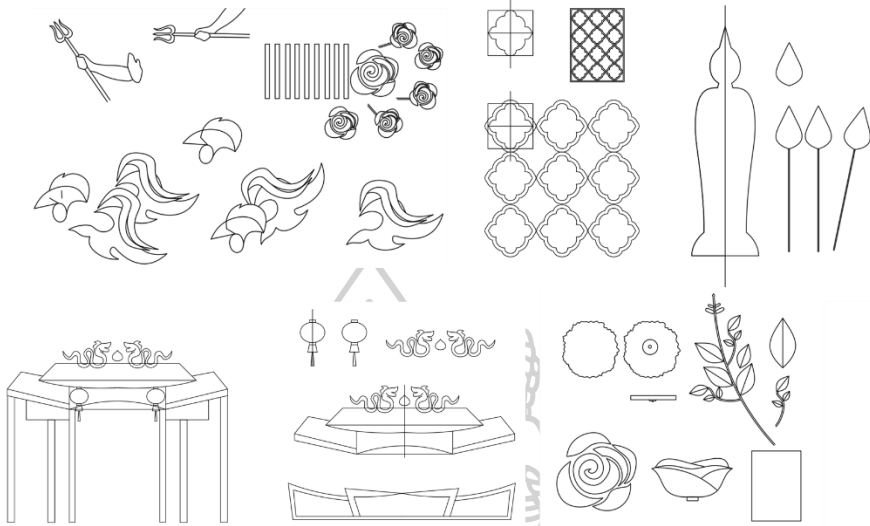

ภาพที่ 62 แบบร่างเบื้องต้นผลงานชุดที่ 1 (3)

ภาพที่ 63 แบบร่างเบื้องต้นผลงานชุดที่ 1 (4)

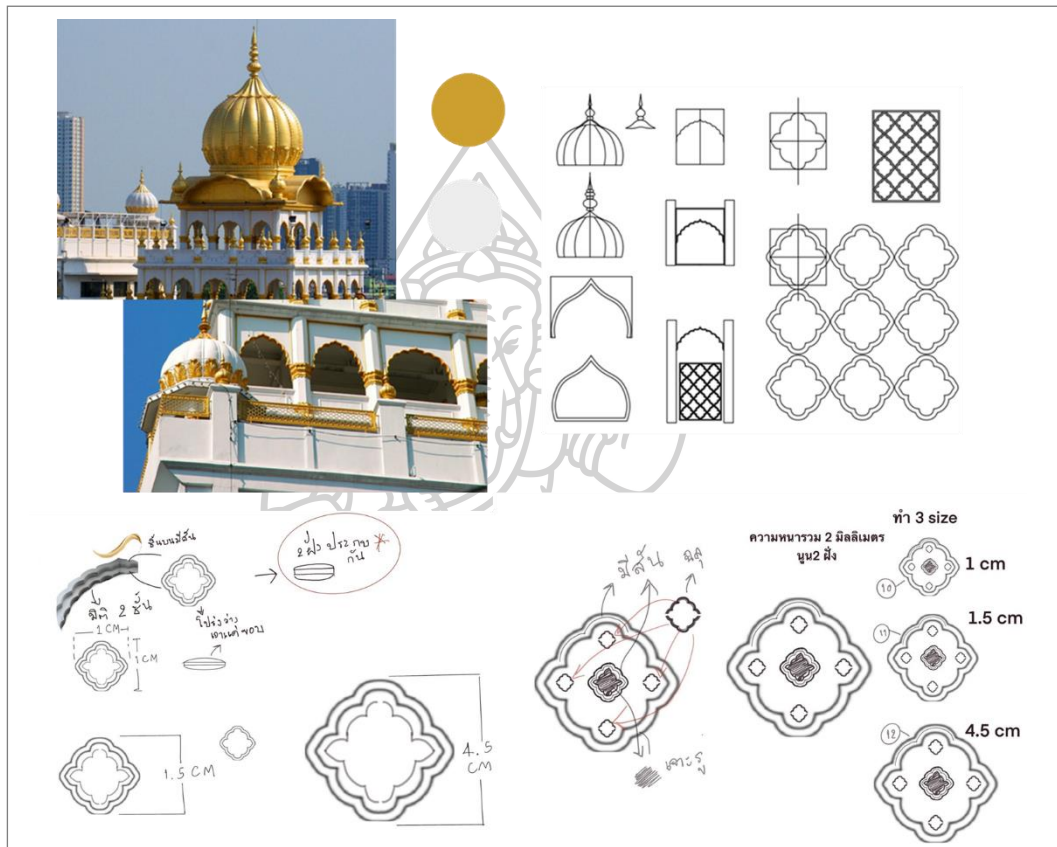
แนวทางการออกแบบผลงานชุดที่ 2 : การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์

รูปแบบแนวทางสร้างสรรค์ที่ 2	
	
วัตถุประสงค์การสื่อสารแนวความคิด	การพัฒนาต่อยอดเชิงพาณิชย์
<p>การใช้งานรูปแบบเครื่องรางความเชื่อในมโนคติความเชื่อที่เชื่อมโยงกับการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ อันเกิดจากแนวคิดที่นำความเชื่อ รณรงค์ความหลากหลายทางเพศในยุคปัจจุบัน ให้พระแม่พหูพระเป็นสัญลักษณ์ตัวแทน อีกทั้งมีการผสมผสานลวดลายความเชื่อในชุมชนพหุรัดทุกรูปแบบที่นำมาประกอบกันล้วนมีความหมายอันมงคล เกิดการผสมผสานเป็นรูปแบบเครื่องรางใหม่ที่น่าเอาความเชื่อจากหลายรูปแบบมารวมกัน อาจเป็นทางเลือกใหม่ให้กับผู้คนในสังคม โดยเป็นสินค้ารูปแบบเครื่องรางที่อ้างอิงความเชื่ออันเป็นที่นิยม ในยุคสมัยปัจจุบันที่สอดคล้องกับสภาวการณ์ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ</p>	<p>พัฒนามาจากแนวทางการออกแบบที่ 1</p> <ol style="list-style-type: none"> พัฒนาลวดลายและรูปทรงของพระแม่พหูพระลักษณะดั้งเดิม จัดวางองค์ประกอบพัฒนาลวดลายจากความเชื่อที่พบในชุมชนพหุรัด ลดขนาดจากแนวทางที่ 1 เพื่อให้เหมาะกับการสวมใส่ในชีวิตประจำวัน ขึ้นรูปทรงเครื่องประดับด้วยวิธีการ ขึ้นรูปโปรแกรม 3D จากนั้นเข้าสู่กระบวนการหล่อด้วยโลหะทองเหลือง สามารถทำพิมพ์ซิลิโคนใช้ในการฉีด wax และหล่อผลิตงานได้จำนวนมาก

4.2.2 แบบร่างเบื้องต้นชิ้นงานชุดที่ 2 : การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์

จากการรวบรวมความเชื่อที่พบในชุมชนพุทธศาสดา เมื่อนำหลายส่วนมาผสมผสานกัน เกิดการวิเคราะห์ตีความด้านความหมายของสัญลักษณ์ตามความเชื่อที่พบ โดยมีรูปแบบและความหมายในการนำไปใช้งานในรูปแบบเครื่องรางความเชื่อ ดังนี้

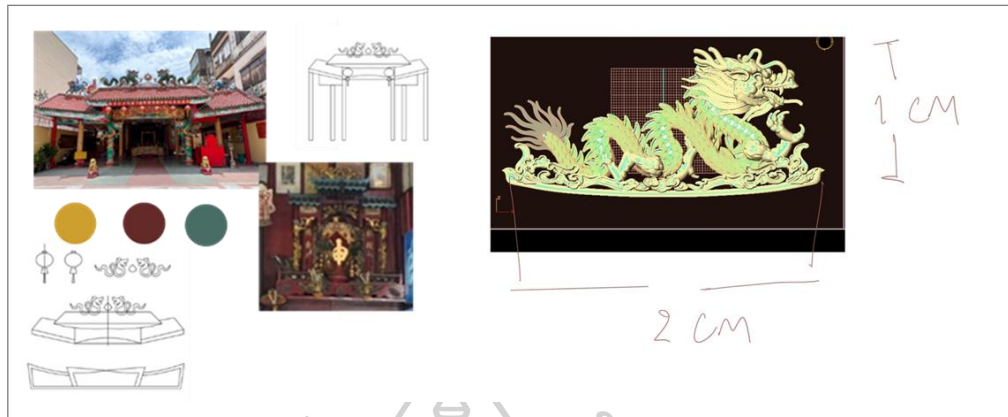
1. ลวดลายวัดชิกข์ สถาปัตยกรรมของศาสนาชิกข์

ภาพที่ 64 ลวดลายวัดชิกข์ สถาปัตยกรรมของศาสนาชิกข์

ศูนย์รวมของชาวชิกข์นั่นก็คือ “วัดชิกข์” เป็นศาสนสถานทีรวบรวมขนบธรรมเนียม มีการพบปะและการทำพิธีกรรมร่วมกัน เป็นสัญลักษณ์ด้านความเชื่อมั่นในจิตใจ จึงได้นำลวดลายจากสถาปัตยกรรมวัดชิกข์เพื่อสื่อความหมายถึงจิตใจที่มั่นคง ความเชื่อมั่น การตัดสินใจ

2. ลวดลายจากความเชื่อจีน

ภาพที่ 65 ลวดลายจากความเชื่อจีน

จุดเด่นที่สำคัญของรูปแบบความเชื่อของจีน เช่นศาลเจ้าหรือตู้จู่เอี้ยะ มีมังกรปกคลุมอยู่บนยอดหลังคาซึ่งเป็นจุดสูงสุดเหนือทุกสิ่ง จึงได้นำลวดลายมังกรเพื่อสื่อถึงความเจริญก้าวหน้า ความยิ่งใหญ่

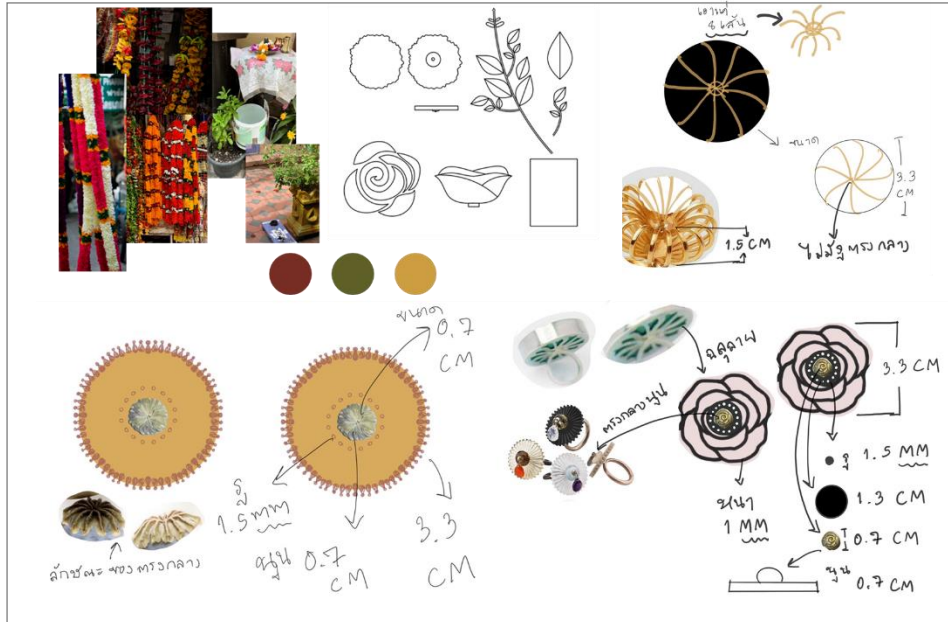
3. ลวดลายจากความเชื่อศาสนาพุทธ

ภาพที่ 66 ลวดลายจากความเชื่อศาสนาพุทธ

พระพุทธรูปสร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การบูชาด้วยดอกไม้เป็นการนอบน้อมการระลึกถึงพระธรรมคำสอน ด้วยอานิสงส์ของการถ่อม ทำให้ตั้งมั่นในธรรมไม่ประมาท จึงได้นำลวดลายพระพุทธรูปพร้อมดอกบัวหรือดอกมะลิ สื่อความหมายถึง การอยู่อย่างสงบสุข ไร้ซึ่งศัตรู การมีมิตรที่ดี

4. ลวดลายจากความเชื่อฮินดู

ภาพที่ 67 ลวดลายจากความเชื่อฮินดู 1

การบูชาเทพเป็นการเติมเต็มในสิ่งที่มนุษย์ขาด หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์ปรารถนา ดอกไม้และมาลัยจึงเป็นส่วนหนึ่งในการขอพรต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้เทพประทานพร จึงได้นำดอกไม้สื่อความหมาย ถึงการเติมเต็มความปรารถนา การขอพร

ภาพที่ 68 ลวดลายจากความเชื่อฮินดู 2

พระแม่พหูชระมีความโดดเด่นในการประทานพรและคุ้มครองเพศที่ 3 จากตำนานการขอพรกับพระแม่ เมื่อสัมฤทธิ์ผลตามปรารถนา จะต้องให้เพศชายแต่งกายเป็นหญิงเพื่อเป็นการทำให้พระแม่พอใจ ทำให้ตรงกับรูปแบบของเพศสภาพที่ไม่ตรงตามเพศกำเนิด จึงมีความพิเศษให้กับผู้คนที่มีความหลากหลายทางเพศหรือ LGBTQ+ นอกจากนี้ผู้ยังบูชาด้วยชายและหญิงที่ปรารถนาจะมีบุตรที่สมบูรณ์ จึงได้นำพระแม่พหูชระ สื่อความหมายถึงความรักและความเสมอภาค มีมิติที่ดีเกิดความสัมพันธ์อันดีทั้งยังเหมาะกับการเจรจาค้าขาย

พาหนะและลักษณะหงอนข้างหลังศีรษะของพระแม่มีลักษณะเด่นคือ ไก่ และจากตำนานท้องถิ่นอินเดีย ไก่ เป็นสัญลักษณ์แห่งความรุ่งเรืองเจริญก้าวหน้าและความบริสุทธิ์ นอกจากนี้ด้านวิทยาศาสตร์การที่ไก่ขึ้นในตอนเช้าตอนพระอาทิตย์ขึ้นน่าจะเนื่องมาจากการทำงานของกลไกในร่างกายที่เรียกว่าระบบนาฬิกาชีวิตที่ควบคุมพฤติกรรมของไก่ตามวงจรชีวิต ไก่จึงเกี่ยวข้องกับช่วงเวลารุ่งอรุณ จึงได้นำลักษณะของไก่ สื่อความหมายถึงการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเจริญก้าวหน้า

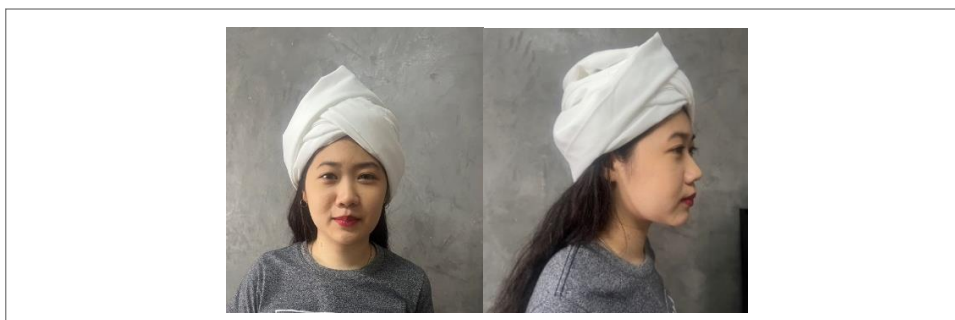
4.3 การพัฒนาแบบร่าง

แบบร่าง 3 มิติ และการทดลองประกอบชิ้นงาน (Model)

1. การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับศีรษะ

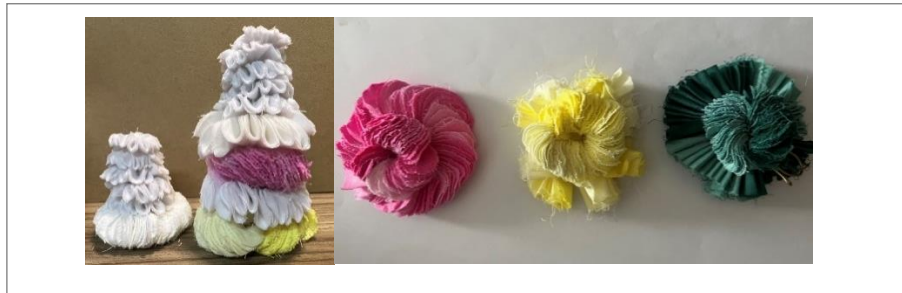

ภาพที่ 69 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับศีรษะ

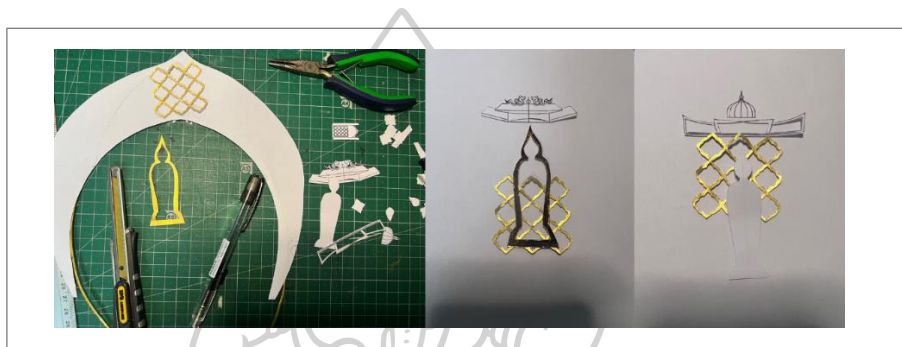

ภาพที่ 70 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับศีรษะกับศีรษะจริง

2. การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับแยกชิ้นส่วน

ภาพที่ 71 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับแยกชิ้นส่วน 1

ภาพที่ 72 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับแยกชิ้นส่วน 2

ภาพที่ 73 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับแยกชิ้นส่วน 3

ภาพที่ 74 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับแยกชิ้นส่วน 4

ภาพที่ 75 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับแยกชิ้นส่วน 5

ภาพที่ 76 การทดลองจัดองค์ประกอบมาลัยฮินดู

3. การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับภาพรวมและประกอบชิ้นงานตัวอย่าง

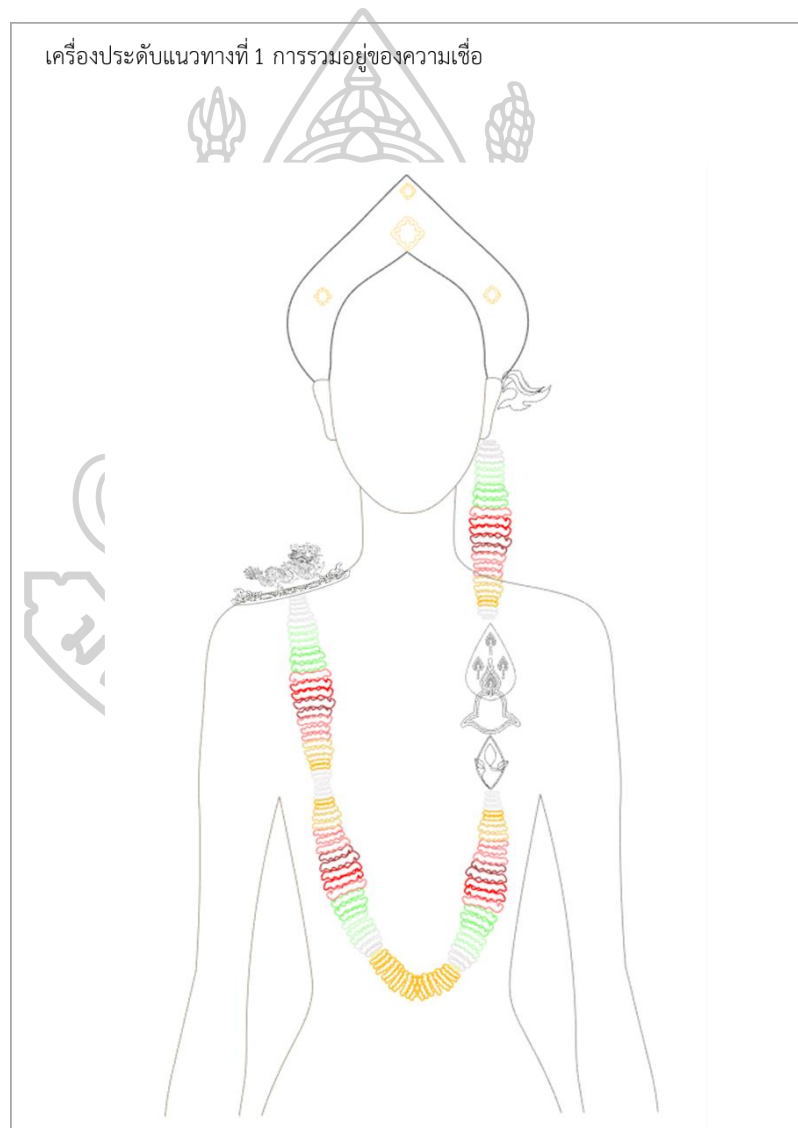

ภาพที่ 77 การทดลองจัดองค์ประกอบเครื่องประดับภาพรวมและประกอบชิ้นงานตัวอย่าง

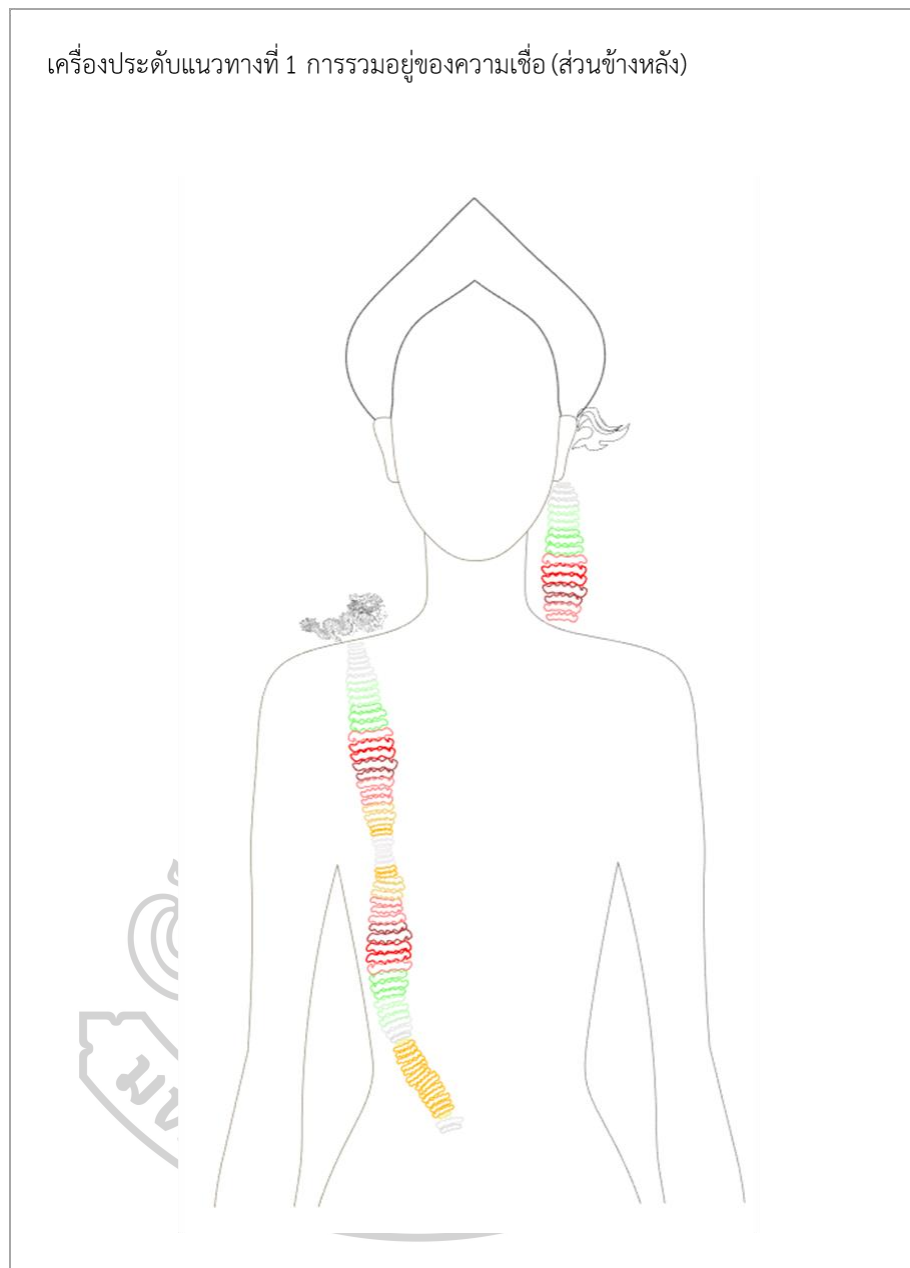
4.4 สรุปแบบร่างผลงานเครื่องประดับ

แบบร่างผลงานชุดที่ 1 : การรวมอยู่ของความเชื่อ

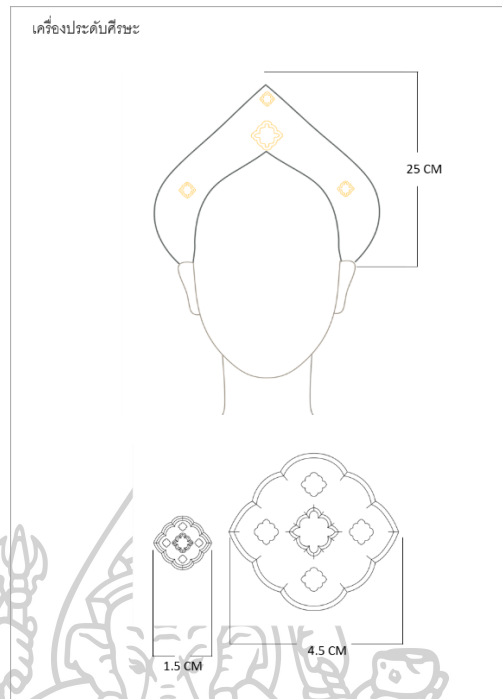
แนวคิดของการออกแบบผลงานชุดที่ 1 คือการสะท้อนสะท้อนถึงความสำคัญของทุกเพศ เนื่องด้วยทุกคนล้วนก็เป็นมนุษย์ผ่านมโนคติความเชื่อพระแม่พหูขระ เป็นตัวแทนของความเท่าเทียม มุ่งเน้นให้เห็นรูปธรรมการถูกยอมรับผ่านการอยู่ร่วมกันของความหลากหลายความเชื่อในสังคม พหุวัฒนธรรมชุมชนพหุรัต จังหวัดกรุงเทพมหานคร แม้ทุกสิ่งแม้จะแตกต่างแต่รวมอยู่ด้วยการยอมรับซึ่งกันและกัน

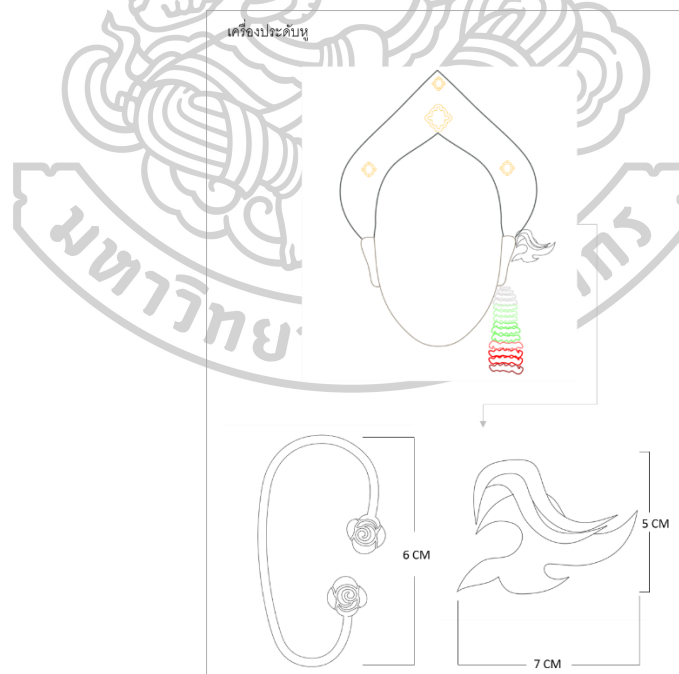
ภาพที่ 78 แบบร่างผลงานชุดที่ 1 : การรวมอยู่ของความเชื่อ

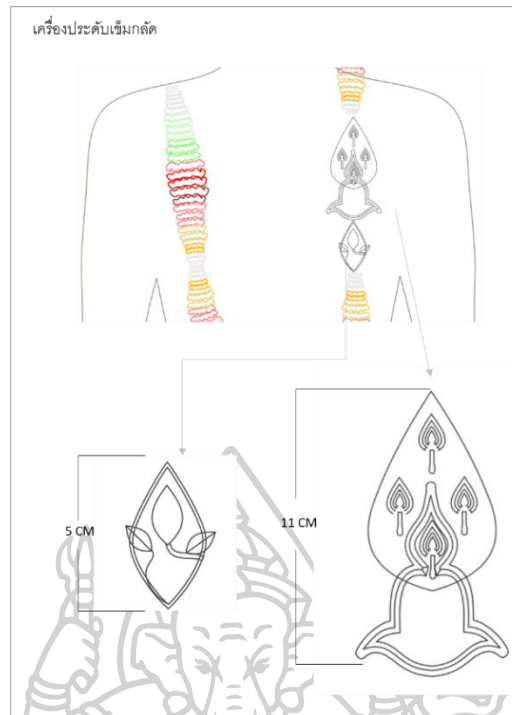
ภาพที่ 79 แบบร่างผลงานชุดที่ 1: การรวมอยู่ของความเชื่อ (ด้านหลัง)

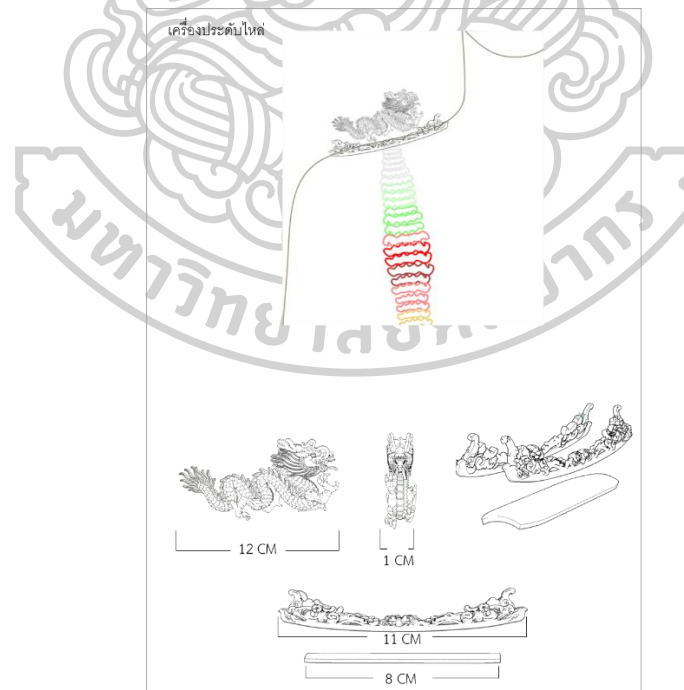
ภาพที่ 80 แบบร่างเครื่องประดับศีรษะ

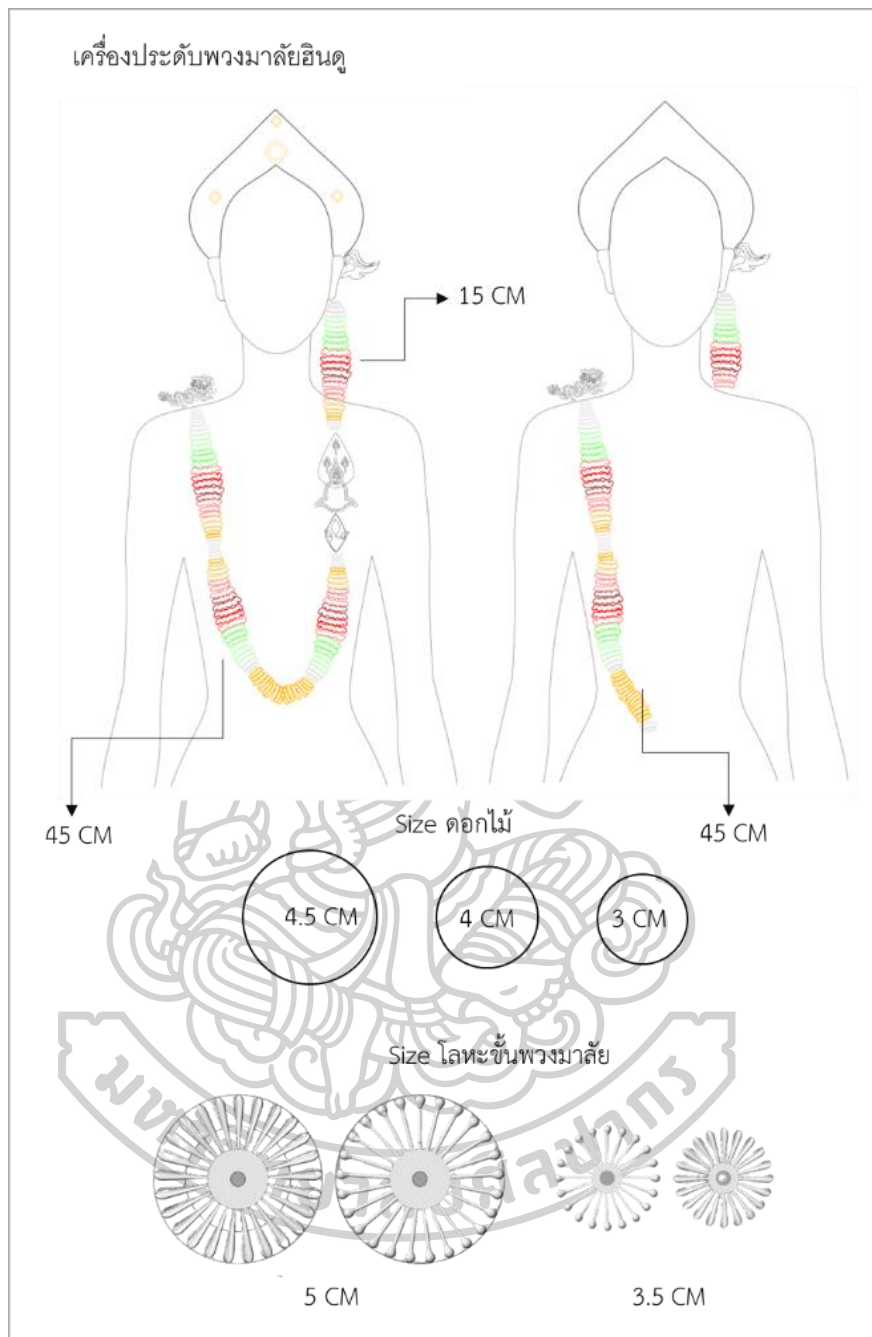
ภาพที่ 81 แบบร่างเครื่องประดับหู

ภาพที่ 82 แบบร่างเครื่องประดับเข็มกลัด

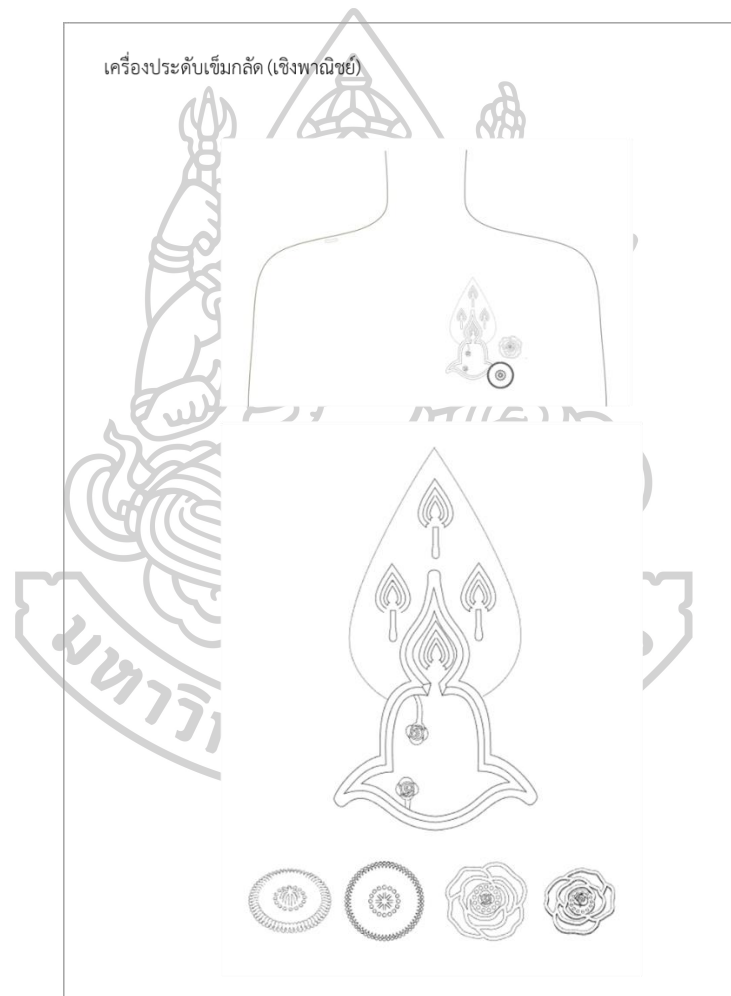
ภาพที่ 83 แบบร่างเครื่องประดับไหล่

ภาพที่ 84 แบบร่างเครื่องประดับพวงมาลัย

แบบร่างแนวทางที่ 2 : เครื่องรางวิถึทางเลือก

แนวคิดของการออกแบบแนวทางที่ 2 เพื่อสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับจากต้นทุนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อของชุมชนพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยอ้างอิงความเชื่อจากการตีความ ความหมายของรูปแบบความเชื่อที่พบในชุมชนพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อการต่อยอดเชิงพาณิชย์ อันสอดคล้องกับสภาพการณ์ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจที่มีการรณรงค์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศและธุรกิจที่อ้างอิงถึงความเชื่อยังเป็นที่ยอมรับ การสวมใส่เครื่องประดับ เครื่องรางวิถึทางเลือกนี้เพื่อเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจอีกทั้งยังสื่อถึงการยอมรับความหลากหลาย โดยมีรูปแบบดังนี้

ภาพที่ 85 แบบร่างเครื่องประดับเข็มกลัด (เชิงพาณิชย์)

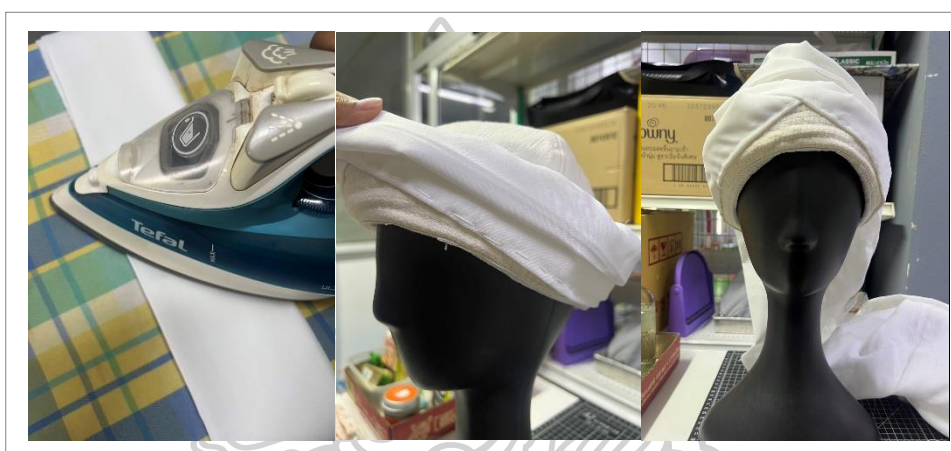
ภาพที่ 86 แบบร่างเครื่องประดับสร้อย (เชิงพาณิชย์)

4.5 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับ

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับ ชุดที่ที่ 1 การรวมอยู่ของความเชื่อ ประกอบไปด้วย ชิ้นส่วนศิระษะ จากความเชื่อชิกข์, ชิ้นส่วนหู จากความเชื่อพระแม่พหูชระ, ชิ้นส่วนสร้อยพวงมาลัย จากความเชื่อฮินดู, ชิ้นส่วนเข็มกลัด จากความเชื่อศาสนาพุทธ และชิ้นส่วนมังกรจากความเชื่อจีน

4.5.1 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับ ชุดที่ 1

1. ชิ้นส่วนศิระษะ

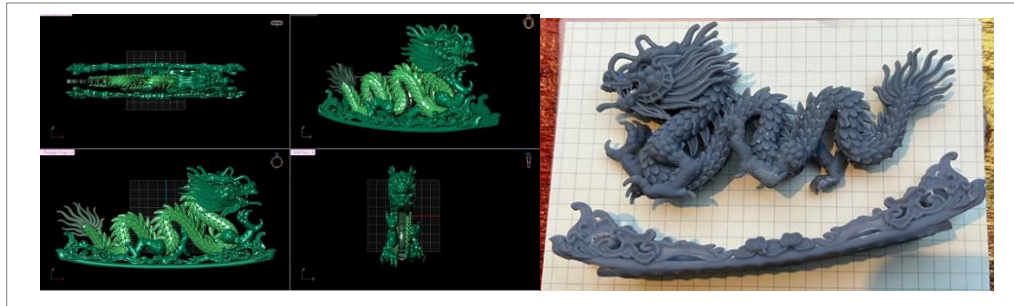

ภาพที่ 87 การขึ้นรูปทรงเครื่องประดับศิระษะ จากการพันผ้าแบบชิกข์

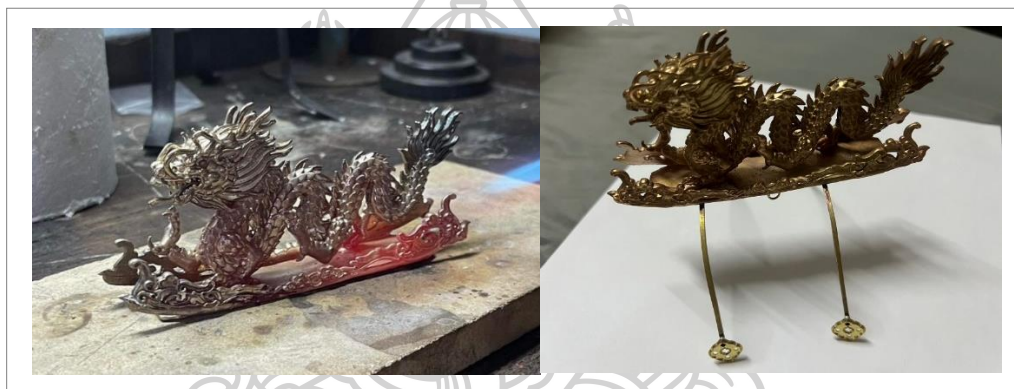

ภาพที่ 88 การประกอบชิ้นส่วนลวดลายสถาปัตยกรรมวัดชิกข์

2. เครื่องประดับไทล์

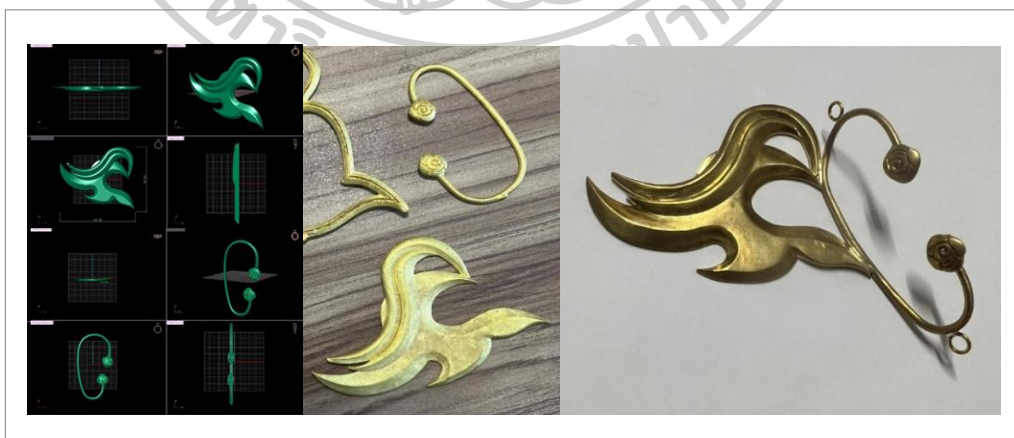

ภาพที่ 89 การขึ้นรูปมังกรและปรีน Rp

ภาพที่ 90 การประกอบชิ้นส่วนเครื่องประดับไทล์

3. ชิ้นส่วนหู

ภาพที่ 91 การประกอบชิ้นส่วนหู

4. ชิ้นส่วนพวงมาลัยดอกไม้

ภาพที่ 92 การย้อมผ้าเพื่อใช้เป็นชิ้นส่วนประกอบพวงมาลัยดอกไม้

ภาพที่ 93 การรีดผ้าที่แช่ด้วยน้ำยอบผ้าขณะผ้ากำลังหมาด

ภาพที่ 94 การตัดผ้าเพื่อประกอบพวงมาลัย

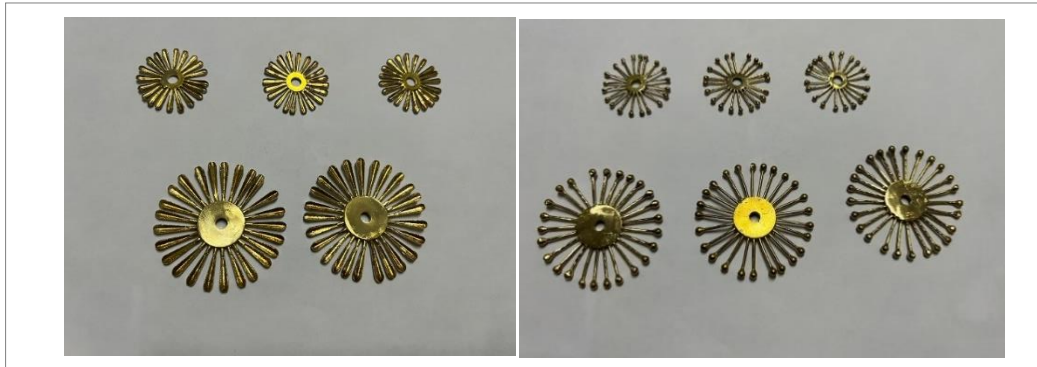
ภาพที่ 95 การเก็บขอบผ้าไม่ให้ลู่ด้วยน้ำยาเก็บขอบผ้า

ภาพที่ 96 เย็บประกอบผ้าแบบไล่เฉดสี

ภาพที่ 97 การเรียงสีพวงมาลัยจากผ้า

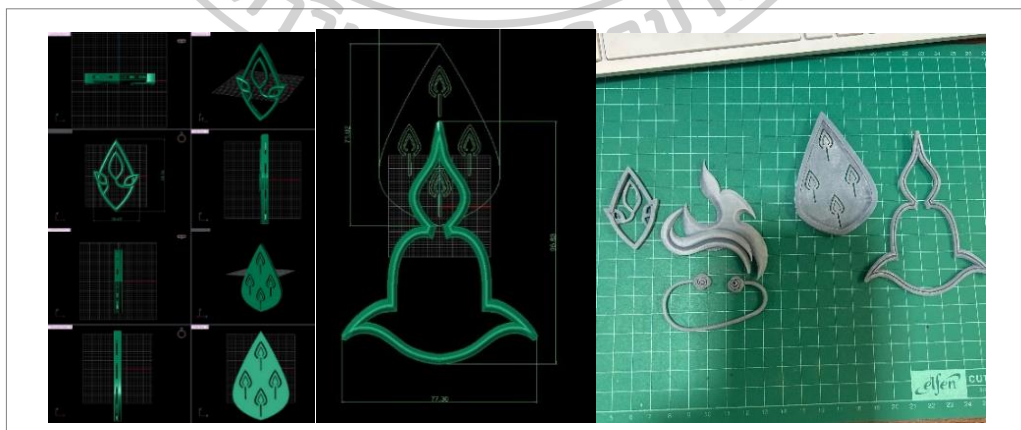

ภาพที่ 98 ชิ้นส่วนโลหะประกอบพวงมาลัย

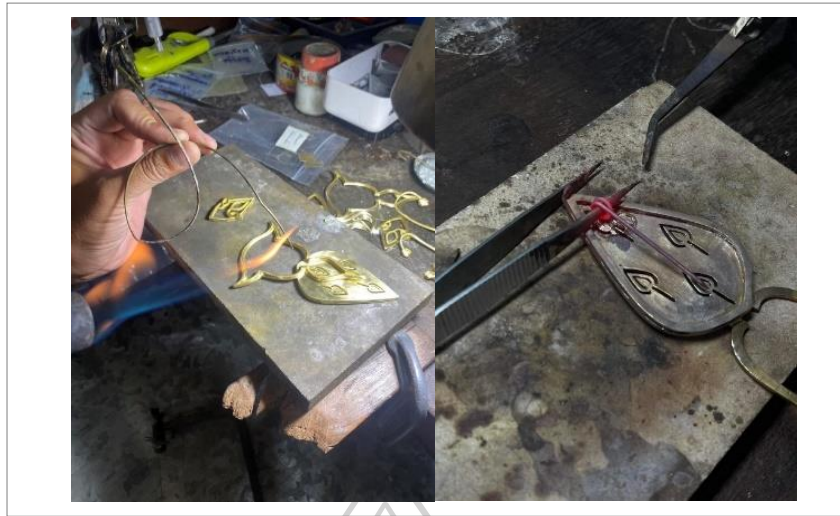

ภาพที่ 99 การประกอบพวงมาลัย

5. ชิ้นส่วนเข็มกลัด

ภาพที่ 100 การขึ้นรูปและปริน Rp

ภาพที่ 101 การประกอบชิ้นส่วนเข็มกลัด

4.5.2 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับเชิงพาณิชย์

ภาพที่ 102 การขึ้นรูปชิ้นงานเชิงพาณิชย์และปรีน Rp

ภาพที่ 103 ชิ้นส่วนงานโลหะเชิงพาณิชย์ 1

ภาพที่ 104 ชิ้นส่วนงานโลหะเชิงพาณิชย์ 2

ภาพที่ 105 ชิ้นส่วนจากเศษผ้าในชุมชนและฝ้าย้อม

4.5.3 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ

ภาพที่ 106 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (1)

ภาพที่ 107 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (2)

ภาพที่ 108 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (3)

ภาพที่ 109 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (4)

ภาพที่ 110 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (5)

4.5.4 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ

ภาพที่ 111 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (1)

ภาพที่ 112 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (2)

ภาพที่ 113 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (3)

ภาพที่ 114 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 1 การอยู่ร่วมกันของความเชื่อ (4)

4.5.5 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์

ภาพที่ 115 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (1)

ภาพที่ 116 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (2)

ภาพที่ 117 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (3)

ภาพที่ 118 ชิ้นงานสำเร็จเครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (4)

4.5.6 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์

ภาพที่ 119 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (1)

ภาพที่ 120 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (2)

ภาพที่ 121 การสวมใส่เครื่องประดับ ชุดที่ 2 การต่อยอดต้นแบบเชิงพาณิชย์ (3)

บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล

โครงการออกแบบเครื่องประดับสะท้อนวิถีความหลากหลายทางเพศจากมโนคติพระแม่พหูซระ : กรณีศึกษาชุมชนพหุวัฒนธรรมพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร ทำให้ผู้วิจัยได้พบองค์ความรู้ใหม่ทั้งด้านความเชื่อและด้านการทดลองวัสดุผ้า เกิดเป็นผลงานเครื่องประดับชุดการรวมอยู่ของความเชื่อ โดยการนำความเชื่อในชุมชนพหุรัดที่ประกอบไปด้วย ความเชื่อจากมโนคติพระแม่พหูซระ ที่นำมาเป็นสัญลักษณ์ของสิ่งที่คุ้มครองความหลากหลายทางเพศ อีกทั้งมีความเชื่อจากศาสนาซิกข์ ศาสนาพุทธ ศาสนาฮินดู และจีน เรียงร้อยโดยเริ่มจากลวดลายซิกข์ อันเป็นจุดเด่นในชุมชน ต่อด้วยลวดลายพระแม่พหูซระ พวงมาลัยแบบฮินดู พระพุทธรูปคู่กับดอกบัว และมังกรแบบจีน พบได้จากการเดินเข้ามาภายในบริเวณของในชุมชน การนำมโนคติความเชื่อพระแม่พหูซระและความเชื่อที่พบในพหุรัด ทุกอย่างที่น่ามามุ่งเน้นถึงการสะท้อนถึงความหลากหลายทางเพศในสังคม อันสามารถหลอมหลวมอยู่ด้วยกันได้แม้จะมีความแตกต่าง เพื่อให้ผู้ชมผลงานตระหนักได้ถึงสภาพการณ์ในปัจจุบันที่มีการรณรงค์ถึงความเท่าเทียมทางเพศ และธุรกิจที่อ้างอิงความเชื่อยังเป็นที่ยอมรับ

ผลที่ได้จากโครงการออกแบบเครื่องประดับสะท้อนวิถีความหลากหลายทางเพศจากมโนคติพระแม่พหูซระ : กรณีศึกษาชุมชนพหุวัฒนธรรมพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีข้อสรุปดังต่อไปนี้

1. แนวคิดในการออกแบบ เกิดจากองค์ความรู้ที่ได้ศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมชุมชนพหุรัดพหุรัด มีรูปแบบการซ้อนทับของหลากหลายความเชื่อ แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้ไร้ซึ่งความขัดแย้งสะท้อนถึงการและเปลี่ยนวัฒนธรรมยอมรับซึ่งกันและกัน สามารถวิเคราะห์เจาะประเด็นจากความเชื่อที่พบไปได้อีกหลายแนวทางเนื่องจากพบความเชื่อที่หลากหลาย ประกอบไปด้วย ศาสนาซิกข์, ศาสนาพุทธ, ศาสนาฮินดู ความเชื่อจีน และมโนคติความเชื่อพระแม่พหูซระมีตำนานเกี่ยวกับ เพศที่ 3 รวมถึงชายและหญิง อันสอดคล้องกับสภาพการณ์ด้านสังคมที่มีการรณรงค์สิทธิความเท่าเทียม

2. กระบวนการผลิตในขั้นตอนการทดลองวัสดุจากผ้าหลากชนิด ทำให้พบคุณสมบัติของผ้าที่มีความแตกต่างกันทางพื้นผิว ความแวววาว สีของผ้าเมื่อทำการย้อม ความเข้มอ่อนแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับเนื้อผ้า ความหนา และการดูดซับสี

ภาพที่ 122 ผ้าการทดลองวัสดุจากผ้าหลากชนิด

ในส่วนของการทดลองการย้อมสีผ้าเพื่อนำมาประกอบชิ้นงานนั้น เนื่องจากภายในชุมชนมีผ้าหลากหลายชนิดในรูปแบบสีซ้ำกัน เพื่อนำมาพัฒนาในงานเครื่องประดับผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาสีสันทนในผ้าให้มีความหลากหลาย ทั้งนี้ยังพบวัสดุผ้าเหลือใช้จากการตัดเย็บผ้าในชุมชน สามารถนำมาต่อยอดกับผ้าที่ย้อมขึ้นมาใหม่หรือผ้าที่มีในชุมชน

ภาพที่ 123 การใช้เศษผ้าในชุมชนร่วมกับผ้าจากการย้อมผ้า

3. สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพัฒนาต่อยอดเป็นเครื่องประดับเชิงพาณิชย์ออกสู่สังคมและยังสอดคล้องกับสภาวะการณ์ด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจที่อ้างถึงความเชื่อยังเป็นที่ยอมรับในสังคมปัจจุบัน

4. จากที่ผู้วิจัยได้เสนอแนะประเด็นการต่อยอด เพื่อวิเคราะห์ประเด็นในความเชื่อเพิ่มเติม สิ่ง que ผู้วิจัยสังเกตเห็นถึงความเชื่อที่น่าสนใจอันค้นพบได้ภายในชุมชนเพิ่มเติม คือ ความเชื่อเรื่องการบูชาพืชพรรณอันเป็นตัวแทนของอวตารพระแม่ลักษมี คือ ต้นกะเพรา ซึ่งเป็นความเชื่อของฮินดู อาจเกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคตทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจภายในสังคม และภายในชุมชนพาหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 124 ต้นกะเพราตัวแทนอวตารของพระแม่ลักษมี

รายการอ้างอิง

- กรมศิลปากร กองจดหมายเหตุ. **จดหมายเหตุ การอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2525, 39.
- กรีซ ตาวิน. **พระอุมา**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2559, 26-28.
- กิตติ วัฒนสมหาตม์. **พระแม่ลักษมี เทวีแห่งความมั่งคั่งร่ำรวย และความรักที่บริบูรณ์**. เข้าถึงเมื่อ 3 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.siamganesha.com/lordvishnu.html>
- ชัยยศ ยงค์เจริญชัย ผู้สื่อข่าวบีบีซีไทย. **เกณฑ์ทหาร : กลุ่มคนหลากหลายทางเพศต้องทำอย่างไรกับการได้มาซึ่งสิทธิ์ไม่ต้องเกณฑ์ทหาร**. เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/53679718>
- ทรายทอง ทองเกษม. "การศึกษาพัฒนาการของชุมชนการค้าของชาวต่างชาติในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาชุมชนสำเพ็งและชุมชนพาหุรัด." *วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 2548.
- ธัญนิชา วิโรจน์รุจน. "ความมั่นคงทางจิตใจ : ลดความเสี่ยงช่วยแก้ปัญหาสังคม." *วารสารมหาจุฬาริชาการ* 5, 2 (2561): 146.
- น.พงศาวดาร. "เครื่องราง-ของขลัง." ใน *ช่วยตน พิเศษ*, 105. 2566.
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. **ทบทวนวิธีการสร้างความรู้ ความจริงเรื่องเพศ**. เข้าถึงเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2566. เข้าถึงจาก <https://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/articles/2>
- นักรบ นาคสุวรรณ. "“พระแม่พหุชระ” เทพผู้คุ้มครองความหลากหลายทางเพศ." *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*.
- นักรบ นาคสุวรรณ. "อัตลักษณ์ชาวไทยซิกซ์ : การแสดงตัวตนในสังคม." 11 (2560): 378.
- นิทรรศการพลังแผ่นดิน อัจฉรียงานศิลป์แผ่นดินสยาม. **เทวสตรี คติพุทธ, พราหมณ์ และความเชื่อในประเทศไทย**. เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/Signnagas/posts/764901110293453:0>
- ปัญญา นามสง่า. "ดอแก้วกับการเรียนรู้ในทัศนะพุทธปรัชญา." *วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์* 1, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2561): 54.
- พงศธร เจียรศิริ. "เครื่องประดับที่เสริมสร้างความมั่นใจและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกลุ่มคนข้ามเพศ (กะเทย)." *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการออกแบบเครื่องประดับ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 2561.

- พรหมศักดิ์ เจิมสวัสดิ์. “คีวลิงค์” เป็นวัตถุเคารพที่ยิ่งใหญ่สุดของมนุษย์ได้อย่างไร เผยรากตำนานตั้งแต่โบราณ. เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.silpa-mag.com/culture/article_35411
- พัทริกา ลิปตพัลลภ. ชีวิตของชาวอินเดียพลัดถิ่นเพราะสงครามอินเดีย-ปากีสถานจากครอบครัวแขกชายผ้าพาทูร์ต. เข้าถึงเมื่อ 8 กรกฎาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://readthecloud.co/sutham-sachaphimukh/>
- พีรวิษณุ เอี่ยมปรีดา. ไทยใช้ “กะเพรา” มากินเอร็ดอร่อย ทำไม “กะเพรา” ใน (ฮินดู) อินเดียคือพืชศักดิ์สิทธิ์-ไวบูชา. เข้าถึงเมื่อ 13 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.silpa-mag.com/culture/article_69534
- มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์. แนวคิดเรื่องพหุนิยมเบื้องต้น. เข้าถึงเมื่อ 8 กรกฎาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=443>
- ยุภาวดี บุญภา. ศิลปะกับศาสนสถาน ความงดงามที่ผสมผสานศรัทธา ในงาน บางกอก อาร์ต เบียนนาเล่ 2018. เข้าถึงเมื่อ 17 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.baanlaesuan.com/127703/arts/bangkok-art-biennale-2018-religious-art-piece>
- ลัญจกร นิลกาญจน์. "วัฒนธรรมความเชื่อ กับการจัดการศรัทธาของชุมชน." วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 10, 1 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2561): 11.
- หोजดหมายเหตุ. ประวัติศาสตร์การอพยพของชาวเวียดนาม. เข้าถึงเมื่อ 8 กรกฎาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://catholichaab.com/main/index.php/2015-09-22-02-53-59/2015-09-30-02-35-12/527-2015-10-19-04-34-47>
- อรุณศักดิ์ กิ่งมณี. ตรีมูรติ อภิมหาเทพของฮินดู. 2534, 195.
- amyours. ความสัมพันธ์ของตุ๊กเตี้ยะกับชาวไทยเชื้อสายจีน. เข้าถึงเมื่อ 3 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก [https://minimore.com/b/djGM\\$/1](https://minimore.com/b/djGM$/1)
- Chanan Yodhong. ‘พระแม่พหูขรา’ เทวีแห่งความหลากหลายทางเพศที่แท้ทรู. เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://thematter.co/thinkers/sex-ray/bahucharamata/36220>
- Connie Korbel. About India: Marigolds. เข้าถึงเมื่อ 3 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <http://conniegoestoindia.blogspot.com/2015/02/about-india-marigolds.html>
- groundcontrolth.com. Lgbtq in Art - ย้อนสำรวจ 6 ภาพวาดสำคัญในประวัติศาสตร์ Lgbtq. เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566. เข้าถึงได้จาก https://groundcontrolth.com/blogs/700?fbclid=IwAR0EYtzgN3S8_jYaee2jE4VGsogEAbbEKS1YUz63vW10jRpO6_zx2AeKX

- HAEISHANKAR, R. **Bahuchara Mata Goddess of Fertility, Patroness of the Hijra Community**. Accessed January 5, 2022. Available from <https://hindupad.com/bahuchara-mata/?fbclid=IwAR3EAbfmSRQkMDfkpBo0wpg7qztZDzVcZ7qklrL0L8jKQkXtGIXPQLVjjWo>
- HUMAN RIGHTS WATCH. **ประเทศไทย: คนข้ามเพศถูกปฏิเสธสิทธิอันเท่าเทียม**. เข้าถึงเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.hrw.org/th/news/2021/12/16/380399>
- Kanodia, Kunal. "Bahuchara Mata." **Intermountain West Journal of Religious Studies** 7, 1 (2016): 92.
- Kittima Chareeprasit. **สนทนารธรรมกับ ไอ้ต-มณฑิยร ว่าด้วยสเปซศิลปะแห่งใหม่อันสดใสและไร้เพศ**. เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566. เข้าถึงได้จาก <https://botsworld.co/content/bodhisattave-lgbtq-gallery>
- NGG Thailand. **Pride Month 2022**. เข้าถึงเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.nggthailand.com/news-and-promotion/24/nomad609>
- nomad609. **จะเป็นอย่างไร? เมื่องานศิลปะถูกจัดแสดงในวัด**. เข้าถึงเมื่อ 17 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://favforward.com/lifestyle/art/50303.html>
- rvatemple.com. **Becharaji Bahuchar Mata Temple**. Accessed January 5, 2022. Available from <https://www.rvatemple.com/listings/becharaji-bahuchar-mata-temple/>
- Shabdkosh English Hindi Dictionary. **बहुचर Meaning**. Accessed November 3, 2023. Available from https://www.shabdkosh.com/dictionary/hindi-english/चर/चर-meaning-in-english#google_vignette
- silpa-mag.com. **ประวัติความเป็นมาของ พระพิฆเนศ**. เข้าถึงเมื่อ 3 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.silpa-mag.com/news/article_63047
- templetravel.info. **Vipul Prajapati. Bahuchar Mata Temple (Shakti Pith) in Becharaji Gujarat**. Accessed January 7, 2022. Available from <https://www.templetravel.info/2015/12/bahuchar-mata-temple-shakti-pith-in.html>
- Thai Studies CU. **วัฒนธรรมดอกไม้**. เข้าถึงเมื่อ 5 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaistudies.chula.ac.th/2018/09/29/วัฒนธรรมดอกไม้/>

- The VISUL By Thai PBS. แดกคัพท์ “เพศ” / “Lgbtiqn” เมื่อนิยามยุคใหม่ ไปไกลกว่าแค่ชายกับหญิง. เข้าถึงเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566. เข้าถึงได้จาก <https://thevisual.thaipbs.or.th/gender-on-screen/lgbtiqn-keyword/>
- Trawellthailand. ศาลเจ้าจันคืออะไร ? เข้าถึงเมื่อ 3 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://web.facebook.com/Trawellthailand/photos/a.859908697702223/859909311035495/?type=3&_rdc=1&_rdr
- UNDP & APTN. การรับรองเพศสถานะตามกฎหมายในประเทศไทย: การทบทวนกฎหมายและนโยบาย. สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2560, 4.

ภาคผนวก

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : โครงการออกแบบเครื่องประดับสะท้อนวิถีความหลากหลายทางเพศ
จากมโนคติ พระแม่พหูชระ : กรณีศึกษาชุมชนพหุวัฒนธรรมพหุรัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร

การสัมภาษณ์และสอบถามผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ในมิติทางความเชื่อและมโนคติพระแม่พหูชระ

1. การสอบถามข้อมูลด้านถิ่นที่อยู่อาศัยและการค้าขาย

2. การสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับศาสนา / ความเชื่อที่นับถือ

3. การอยู่ร่วมกันของความหลากหลายเชื้อชาติและความเชื่อ

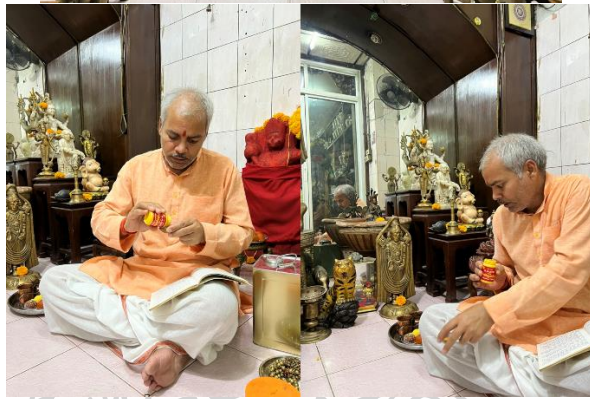
4. พิธีกรรมที่พบในชุมชนพหุรัด

5. ความคิดเห็นด้านการเข้าร่วมพิธีกรรมทางความเชื่อที่ไม่ใช่ความเชื่อเดิมของตน

6. มโนคติพระแม่พหูชระ ความเชื่อและการบูชา

7. ลักษณะของผู้ที่เข้ามาสินค้าเกี่ยวกับพระแม่พหูชระ

ภาพที่ 125 การทำพิธีสวดมนต์ของพราหมณ์ไหว้พระหนุมาน

ภาพที่ 126 การเข้าร่วมการทำพิธีสวดมนต์ของผู้วิจัยไหว้พระหนุมาน

ภาพที่ 127 การพันผ้าที่ศีรษะก่อนเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาซิกข์โดยผู้ดูแลวัดซิกข์

ภาพที่ 128 การสาธิตกิจกรรมทางศาสนาซิกข์การเคารพพระศาสดา

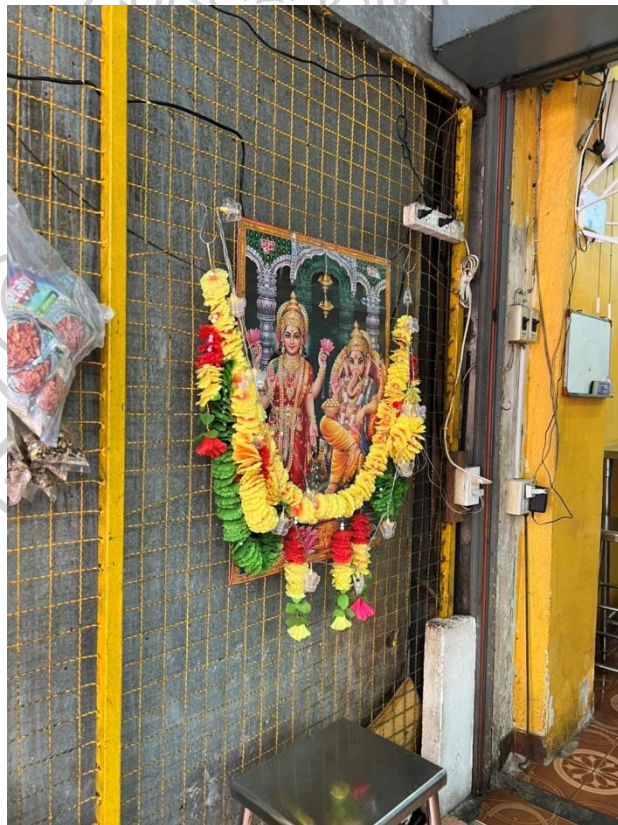
ภาพที่ 129 ผู้วิจัยและการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวัดซิกข์

ภาพที่ 130 ผู้วิจัยและผู้ดูแลวัดซิกข์

ภาพที่ 131 พวงมาลัยหลากสีในชุมชนพาทูร์ด

ภาพที่ 132 พวงมาลัยและภาพเทพฮินดู

ภาพที่ 133 การบูชาพระศิวลึงค์และปลุกต้นกะเพราบูชาพระนารายณ์

ภาพที่ 134 การเจรจาทางการค้า ณ ร้านโอมอูมาเทวีศิวประทานพร โดยผู้นำถือฮินดูและซิกข์

การอบรมจริยธรรม

เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านจริยธรรมสำหรับการใช้ในการรับรองการสัมภาษณ์ผู้คน ในชุมชนและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้เข้าร่วมการอบรมจริยธรรม เรื่อง “จริยธรรม การวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์” โดยผ่านการรับรองเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2566

ภาพที่ 135 ประกาศนียบัตรการอบรมจริยธรรม

การนำเสนอผลงานทางวิชาการ

เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา โครงการออกแบบเครื่องประดับสะท้อนวิถีความ หลากหลายทางเพศจากมโนคติพระแม่พหูพระ : กรณีศึกษาชุมชนพหุวัฒนธรรมพหุรัด จังหวัด กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เข้าร่วมการประชุมวิชาการ บัณฑิตศึกษาระดับนานาชาติ ครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 22-23 มิถุนายน 2566

ภาพที่ 136 เกียรติบัตรการประชุมวิชาการ

วรวิกรานต์ คงวุฒิคุณ

โครงการออกแบบเครื่องประดับสะท้อนวิถีความหลากหลายทาง เพศจากมโนคติพระแม่พหูชระ กรณีศึกษาชุมชนพหุวัฒนธรรม พահูรัต จังหวัดกรุงเทพมหานคร A134-A142

โครงการออกแบบเครื่องประดับสะท้อนวิถีความหลากหลายทางเพศจากมโนคติพระแม่พหูชระ กรณีศึกษาชุมชนพหุวัฒนธรรมพাহูรัต จังหวัดกรุงเทพมหานคร

Jewelry Design Project Reflecting Gender Diversity from Bahuchara Mata's Concept: A Case Study of Phahurat Multicultural Community in Bangkok Province

วรวิกรานต์ คงวุฒิคุณ¹ และ วินิตา คงประดิษฐ์²

Worawikran Kongputtikhun and Winita Kongpradit

ภาพที่ 137 การตอบรับการประชุมวิชาการ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

วรวีกรานต์ คงพุดิคุณ

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2559 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล

พ.ศ. 2563 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา เครื่องโลหะและ

รูปพรรณอัญมณี คณะออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

รัตนโกสินทร์ วิทยาลัยเขตเพาะช่าง

พ.ศ. 2563 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาการออกแบบ

เครื่องประดับ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

